

MIR I DOBRO

Glasnik Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM

MOSTAR, LVI/2, rujan 2024.

LVI/2, rujan 2024., SLUŽBENO GLASILO

Izdaje: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM, Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar;
Tel (036) 333-525; Faks (036) 333-526; web: www.franjevci.info; e-mail: mostar@franjevci.info

Uredio: fra Andrija Majić; **Odgovara:** fra Jozo Grbeš; **Lektura:** Irina Budimir

Grafička priprema: Shift Brand Design; **Tisak:** Fram - Ziral; **Zaključeno:** rujan 2024.

PROVINCIJALOVA RIJEČ

Uvodna riječ	4
Pismo braći o osamstotoj obljetnici rana sv. oca Franje	5

GENERALNA UPRAVA

Pismo Generalnog Ministra i Definitorija .	6
Imenovanje fra Ivana Sesara	11

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE

Održani područni susreti naše braće u Kustodiji.	12
Susret uprava dviju provincija	13
Obilježavanje 180. obljetnice dolaska fratara na Čerigaj	14
Svećeničko ređenje.	16
Mlada misa fra Željka Tomića	18
Mlada misa fra Ante Vukoje	19
Mlada misa fra Vinka Bačka	20
Mlada misa fra Ante Begića	21
Obnova privremenih zavjeta u Zagrebu . .	22
Obnova privremenih zavjeta u Böhringenu	22
Polaganje prvih privremenih zavjeta na Humcu	23
Oblačenje habita i početak godine novicijata	23
Proslava misnih jubileja na Humcu	24
Svečani zavjeti u Posušju	24
Sjemenište i postulatura	25

NAŠI POKOJNICI

+ fra Lawrence Francis Frankovich	26
+ Miljenko Hrkać	27
+ Ruža Marković	27
+ Jakov Stojić	27

VIJESTI

Fra Zoran Tomić obranio doktorski rad . .	28
Susret franjevačkih bogoslova u Samoboru	28
Provincijalov posjet braći u Švicarskoj . .	29
Pedeseta obljetnica Hrvatske škole Kardinal Stepinac u New Yorku	29
Odlazak iz Zajednice	30
CROMIN 20. svibnja 2024. u Zürichu . .	31
FRAMIN u Tihaljini	32
Sabor Frame Hercegovina	33
Zavjetno hodočašće Hrvata iz Švicarske Majci Božjoj u Einsiedeln	34
Posveta crkve u Rodoču	36
Europski susret privremeno zavjetovane braće	41
Obnovljen glavni oltar (1901.) iz crkve sv. Petra i Pavla u Mostaru	43
Redovnički dan u Bosni i Hercegovini . .	44
Marijološko-marijanski simpozij	46
Fra Mladen Vukšić imenovan kotorskim biskupom	48
Susret roditelja naših bogoslova	50

IZDAVAŠTVO

Novi šematizam naše redovničke zajednice .	52
Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji	53
Ruža – Mladost – Ljeporjeđe	54
Kako steći vrline – koje ljudi (u drugih) najviše vole	55
Fratri se šale i smiju	56
Peta knjiga homilija fra Mate Tadića . . .	56
Koga tražite?	56
Bog pita	56

ADRESAR

Raspored osoblja (17. Rujna 2024.)	58
--	----

Uvodna riječ

Draga braćo!

Godina je velika, znamenita i puna svježine novoga. Naša braća su ređena za svećenike, obukla habite, dali zavjete: i privremene i vječne, slavila mlade mise, obljetnice i slavlja raznih povoda. Hodali smo s pukom povjerenim našoj ljubavi iz dana u dan.

Bijaše to u utorak, 17. rujna godine Gospodnje 1224. u mjesecu kada jesen počinje, Gospodin uslišava molitvu oca našega Franje i u njegovo tijelo na vidljiv način utiskuje svete rane. Rane ljubavi! 800 godina kasnije, godine Gospodnje 2024. i mi smo pozvani na novu svježinu, novu memoriju koja stvara i obnavlja. 800 godina može biti kao jučer jer u božanskoj dimenziji vrijeme nema dimenziju razdvajanja nego blizine.

Franjo je ljubio Krista potpuno, a put do njega bijaše stazom patnje. Svakoga oblikuje patnja. Težine su najkraći putovi spoznaje. Franjine stigme služe kao podsjetnik da naša tijela, stvorena na sliku Božju, igraju sastavnu ulogu u našim duhovnim životima. Stoga je bitno što činimo s tijelom. Franjo ga je pretvorio u znak patnje i ljubavi!

Nekoliko dana nakon ove velike obljetnice, našu Provinciju je obradovala vijest o imenovanju našega brata fra Mladena Vukšića kotorskim biskupom. Dok smo zahvalni za ovaj veliki korak u životu naše zajednice, bratu fra Mladenu želimo svaki blagoslov i milost u novoj službi. Ova zajednica uvijek će ostati njegova!

I tjedan dana nakon fra Mladenova imenovanja stigla je vijest iz Dikasterija za nauk vjere koja Međugorju dodijeli "Nihil Obstat". Bogu smo zahvalni. Nama je samo prepoznavati pute milosti i sudjelovati u njima. Nemoguće ne bi trebalo biti više dio našega rječnika.

Draga braćo! Neka ove stranice našega života budu novo nadahnuće kako bismo živjeli autentično i sveto. Biti sveti neka bude naš trajni poziv.

Bratski, Vaš

*fra Jozo Grbeš,
provincijal*

Pismo braći o osamstotoj obljetnici rana sv. oca Franje

Draga braćo!
Ovaj dan treba ostati velik u našem sjećanju. Bez obzira što radimo i koliko smo zauzeti, zastanimo i nađimo vremena za mistiku susreta s Gospodinom. Franjina čežnja bijaše ne u prihvaćanju nego u traženju boli i ljubavi.

“Sljedećeg dana, na blagdan svetoga Križa, počeo je sveti Franjo već u praskozorje moliti. Molio je ispred svoje ćelije, licem okrenutim k istoku, a molio je ovim riječima: ‘O, Gospodine moj, molim te da mi udijeliš dvije milosti prije nego što umrem. Prva je da za svoga života osjetim u svojoj duši i na svome tijelu, koliko je to moguće, onu bol što si je ti, slatki Gospodine, podnio za vrijeme svoje pregorke muke. Druga je, da osjetim u svom srcu, koliko je to moguće, onu neizmjernu ljubav kojom si ti, Sine Božji, gorio da dragovoljno podneseš toliku muku za nas grešnike.’” (Cvijet, 1558.).

Zapisaše Franjina braća, suvremenci i nasljednici događaj koji

je dotaknuo mnoge. Toma Čelanski u *Raspravi o čudesima* u više navrata govori o stigmama i raspravu završava riječima: *“To smo vidjeli mi koji ovo govorimo. Rukama smo doticali što rukama opisujemo”* (3Čel 5, 817). Tako veličanstveno je to iskustvo da je Poglavar svega Reda o tome svima javio. U *Okružnici brata Ilije o preminuću sv. Frnje* svim provincijama Reda (listopad 1226.) piše: *“Javljam veliku radost i novo čudo... Kratko vrijeme (dvije godine) prije smrti brat i otac naš pojavio se raspet, na svome je tijelu nosio pet rana koje su doista bile biljezi Kristovi”* (OkrII, 238.).

U ovaj sveti dan sjećamo se dakle godine 1224., događaja prije 800 ljeta kada je Franjo, sveti čovjek jednostavnosti iz ljubavi tražio patnju. On je razumio da samo ljubav razumije. Mala ljubav razumije malo, Velika ljubav razumije sve. On je siromaštvom i jednostavnošću došao do Krista. Ljubio ga je

bez uvjeta i bez zastoja. Iskustvo božanskoga nije ograničeno vremenom. Stoga neka jesen 1224. bude nadahnuće i blizina našoj jeseni 2024. Svakoga oblikuje patnja. Težine, teški dani su najkraći putovi spoznaje. Patnja je stoga velika cijena koju plaćamo kako bismo dobili ljubav. On nas je to naučio. Od njega nam je neprestano učiti. On nam je izazov. On je najbolji lijek našoj oholosti, sebičnosti i samoljublju. On nam ja najbolji učitelj, a svatko treba učitelja!

Braći koja slave obljetnice zavjeta u ovaj dan, čestitam i zahvaljujem.

Braći koja pate zbog bolesti i iscrpljenosti, slabosti i boli, s vama sam. Vjerujem da je Vaša patnja put milosti.

Braći koja su tek krenula na put, birajte uvijek Franjinu formulu boli i ljubavi.

Neka nas ovaj dan osvježi, obuču u nove ljude, osnaži novim Duhom i blagoslovi novom ljubavi.

Pismo Generalnog Ministra i Definitorija

Svetkovina Svetog Franje 2024.

Cijelom Redu
o osamstotoj obljetnici stigmi

Draga braćo i sestre,
Gospodin vam dao mir!

Svetkovina svetog Franje blizu je svetkovini njegovih rana, i prethodi joj nekoliko tjedana: a ove smo godine posebno osjetljivi na tu blizinu, s obzirom da se prije točno osam stotina godina Franjo popeo na La Vernu kako bi u onoj šumi i među onim stijenama proveo razdoblje mira i molitve – “korizmu”, kako je rekao – od blagdana Uznesenja Marijina do blagdana svetog Mihovila Arkandela.

Izdvojite vrijeme za susret s Gospodinom

Upravo je taj Franjin izbor ono što prije svega privlači našu pozornost: on je smatrao potrebnim izmjenjivati vrijeme rada, aktivnosti i propovijedanja s drugim vremenima posvećenim isključivo molitvi i razmatranju. I vidimo da se radi o veoma dugom periodu: od 15. kolovoza do 29. rujna a to je oko 45 dana!

Prvo pitanje koje si postavljamo i predlažemo je upravo ovo:

Koja su to vremena koja povlašteno ili čak isključivo posvećujem molitvi, povlačenju, da se malo izoliram od “normalnih” obveza i kontakata (mobitel!) da se posvetim “isključivo” Bogu?

Svatko zna svoj iskreni odgovor, u dubini svoje savjesti: pozvani smo usporediti ovaj odgovor s modelom koji nam Franjo nudi, idući na La Vernu za “korizmu svetog Mihovila”.

I ne mislimo da je Franjo uzašao na La Vernu na valu mističnog entuzijazma, potaknut nečim što se tiče samo svetaca... Ne, Franjo je proživljavao teško razdoblje, ono što *Compilatio Assisiensis* [Peruđinska legenda] naziva “vrlo ozbiljna napast”¹, u trajanju više od dvije godine: dugo vrijeme koje možemo povezati s problemima koje je iskusio u Redu nakon povratka s Istoka, a koje su ga navele da se odrekne službe generalnog ministra, i k tomu također bile uključene u težak i sporan proces razvoja teksta *Regula bullata*, koji je odobren samo nekoliko mjeseci prije uspona na La Vernu. Onaj koji se penje na La Vernu jest umorni i patnički Franjo, koji je iskusio poteškoće u odnosu s braćom i koji je itekako svjestan vlastite krhkosti: u tom vremenu povlačenja on nosi sve to iskustvo sa sobom i povjerava u ruke Gospodnje.

¹ CAss 63: FF 1591.

Ne bismo li možda i mi trebali činiti isto, unoseći svoj život u molitvu i povjeravajući ga Gospodinu, s njegovim slabostima i njegovim radostima, s poteškoćama koje doživljavamo u bratstvu i s teškoćama poslanja?

Pogled milosrđa

Ponekad se pitamo o čemu bismo trebali razmišljati: Franjo nas uči da je prvi argument za molitvu naš život, sa svim njegovim aspektima, koji treba staviti pred milosrdni pogled Gospodina koji nas prima i liječi.

Isti je to pogled koji je Franjo susreo na La Verni, u tajanstvenoj viziji raspetoga serafina. Prvi izvještaj o tom događaju nalazimo u *Vita sancti Francisci* Tome Čelanskoga, gdje se pozornost usmjerava na osebnost lika kojega Franjo vidi, a koji spaja znakove patnje (raspelo) i znakove slave (seraf, najviša u anđeoskoj hijerarhiji), u jedinstvu smrti i slave koja za vjernika evocira vazmeno otajstvo uskrsnuća Raspetoga. S druge strane, opis učinaka te vizije na Franju također inzistira na istoj dvostrukosti:

“Blaženi sluga Svevišnjega osjetio se ispunjen beskrajnim divljenjem, ali nije mogao razumjeti njegovo značenje. I njega je obuzimala živa radost i osjećao se preplavljen radošću pred lijepim i dražesnim pogledom kojim ga je gledao Serafin, neslućene ljepote, ali je u isto vrijeme bio prestravljen gledajući ga pribijenog na križ u gorkoj boli stradanja. Ustao je, takoreći, tužan i sretan, jer su se u njegovu duhu smjenjivale radost i gorčina.”²

I jedinstvena vizija raspetoga serafa i učinci te vizije kod Franje govore nam dakle o vazmenom otajstvu koje nikada nije samo smrt ili samo uskrsnuće, nego neodvojivo ispreplitanje smrti i života, boli i slave.

² 1 Cel 94: FF 484-485.

Franjo na La Verni izlaže se, sa svojim radostima i krhkostima, pogledu uskrslog Raspetog i u tom iskrenom odnosu “nešto” se događa: Krist djeluje i njegova poruka je “ja sam s tobom”. Rane su zahtjevan znak te bliske Isusove blizine s Franjom, one su “pokaz kršćanske mudrosti posijane u zemlju Franjina tijela”, kako će reći Bonaventura.³

Od Stigmatiziranog do stigmatiziranih današnjice

Susret s Kristom preobražava Franju: s La Verne on silazi s obnovljenom sposobnošću prepoznavanja otajstva križa i slave koja se očituje u povijesti. S jedne strane obnovit će svoju blizinu i kontakt sa stigmatiziranim povijesti, siromasima i gubavcima kojima će i dalje biti blizak, a s druge strane će prepoznati slavu kozmosa, u pjesmi Brata Sunca koju će napisati nekoliko mjeseci nakon silaska s La Verne.

Istinski susret s raspetim i uskrslim Kristom djeluje i u nama, kao u Franji, i vodi nas da prepoznamo stigmatizirane našeg vremena, kojima treba pristupiti, tješiti ih i brinuti se, a isto tako poziva nas da pogledamo kozmos, u kojem danas prepoznajemo muku smrti i života: kozmos koji nosi stigme nasilnog izrabljivanja, ali koji još uvijek otkriva snagu života, utisnutu od Stvoritelja.

Svatko od nas pozvan je dati ime tim stigmatiziranim ljudima naše povijesti i prepoznati znakove smrti i života stvorenoga, koji traže naše zalaganje: neka Gospodin i u nama, u našim srcima, rukama i nogama, utisne mogućnost prepoznati konkretne pozive na rad za njegovo Kraljevstvo.

Kao što je papa Franjo rekao primajući franjevačko bratstvo La Verne u povodu osamstote obljetnice, “kršćanin je pozvan obratiti se na poseban način ‘stigmatiziranim’ koje susreće: ‘obilježenima’ životom, koji nose ožiljke patnje i pretrpljene nepravde ili učinjene pogreške. I u tom poslanju svetac s La Verne je brat na putu, koji nas podupire i pomaže nam da ne budemo slomljeni u teškoćama, strahovima i proturječjima, vlastitima i tuđima. To je ono što je Franjo činio svaki dan, od susreta s gubavcem pa nadalje, zaboravljajući na sebe u darivanju i u služenju.”⁴

Kako njegovati svijest da je naše poslanje današnjim stigmatiziranim ljudima donijeti istu poruku koju je Isus uputio Franji i upućuje svakome od nas: “ja sam s vama”?

Svojim životom i riječima naviještamo sigurnost da je Krist s nama i s onima koje susrećemo, osobito onima koji trpe: to je temelj kršćanske nade koja pokreće hod.

³ LM 13,10: FF 1236.

⁴ *Discorso del santo padre Francesco alla comunità dei frati minori della Verna e della Provincia Toscana, Sala Clementina, venerdì 5 aprile 2024.*

Zahvalni Bogu za veliki dar koji nam je dao u Franji, čovjeku preobraženom Duhom, iskreno vam želimo da svetkovinu našeg srafskog Oca doživite s radošću i s obnovljenom milošću da, poput njega, budete svjedoci otajstva raspetoga i uskrsloga Gospodina.

Sretan jedinstveni blagdan Rana i svetog Franje uz naš bratski pozdrav!

F. Massimo Fusarelli

Fra Massimo Fusarelli, OFM

Ignacio Ceja Jiménez

Fra Ignacio Ceja Jiménez, OFM

Grzegorz Cholewa

Fra Konrad Grzegorz Cholewa, OFM

John Wong

Fra John Wong, OFM

Joaquín Echeverry

Fra Joaquín Echeverry, OFM

Victor Luis Quematcha

Fra Victor Luis Quematcha, OFM

Jimmy Zammit

Fra Jimmy Zammit, OFM

Cesare Vaiani

Fra Cesare Vaiani, OFM

Albert Schmucki

Fra Albert Schmucki, OFM

César Kulkamp

Fra César Kulkamp, OFM

Rim, Generalna kurija, 17. rujna 2024.
Blagdan Rana svetog Franje

Prot. 113546

ORDO FRATRUM MINORUM

Imenovanje fra Ivana Sesara

Generalni definitorij Reda manje braće na sjednici održanoj 15. ožujka 2024. imenovao je fra Ivana Sesara,

člana Hercegovačke franjevačke provincije, generalnim vizitatorom Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedi-

štem u Splitu. Fra Ivanu čestitamo moleći da ga prati zagovor sv. Franje u vršenju te časne i odgovorne službe!

Održani područni susreti naše braće u Kustodiji

Fratri na službi u Hrvatskoj franjevačkoj kustodiji Sve-te obitelji za SAD i Kanadu održali su svoje proljetne regionalne susrete. Naime, osim zajedničkih duhovnih vježbi u rujnu svake godine, braća u Kustodiji dva se puta godišnje okupe na tim područnim susretima.

Susret za fratre iz Kanade i New Yorka održan je u ponedjeljak i utorak, 29. – 30. travnja u hrvatskoj crkvi sv. Leopolda Bogdana Mandića u kanadskom Londonu. Na susret su se okupili svi fratri: fra Stipe Renić iz Montreala, fra Robert Kavelj, fra Ljubo Lebo i fra Stipe Rotim iz Norvala, fra Veselko Kvesić iz Kitchenera, fra Miro Grubišić iz Windsora, fra Nikola Pašalić i fra Lovro Šimić iz New Yorka te domaćin fra Ivica Majstorović. Iz Chicaga su pak stigli kustos fra Marko Puljić i fra Antonio Musa.

Kroz dva dana braća su imala vremena zajedno moliti, slaviti svetu misu, družiti se, ali i razgovarati o bitnim temama za život naše franjevačke zajednice u Sjevernoj Americi. Najvažnija tema bila je zasigurno useljeničkih politika u te dvije zemlje u kojima Kustodija služi naše iseljenike. Naime, u posljednjih desetak godina i u SAD-u i u Kanadi osjeti se trend pooštavanja useljeničkih kriterija za brojne legalne useljenike, a među njima i za vjerske službenike. To pak dovodi do težega stjecanja trajnoga boravka u tim zemljama i u budućnosti će dovesti do potrebe češće izmjene fratarata između SAD-a, Kanade i Provincije.

Osim te teme, govorilo se i o skrbi za stariju i bolesniju braću, kao i o perspektivama našega franjevačkog pomlatka te o stanju u Redu. Kustos fra Marko iznio je detaljno izvješće

sa sjednice provincijala i kustosa englesko-govorećih zajednica koji se ranije toga mjeseca održao u New Yorku. U utorak predvečer fratri su se razišli na svoja mjesta služenja.

U Chicagu je područni susret održan u srijedu, 8. svibnja u novobnovljenim prostorima Hrvatske župe sv. Jeronima. Na taj susret okupili su se fratri iz samostana sv. Ante, kustos fra Marko, fra Pavo Maslač, fra Zvonko Kutleša, đakon fra Vinko Baćak te naši bogoslovi fra Danijel Sentić i fra Jakov Jure Nikolić. Njima su se pridružila braća sa župa: fra Stjepan Bedeniković i fra Luka Ćorić iz župe Srca Isusova, fra Dražan Boras iz župe bl. Alojzija Stepinca, fra Dragan Bolčić iz Milwaukeeja te domaćini fra Gabrijel Škibola i fra Antonio Musa iz župe sv. Jeronima.

U jutarnjem dijelu programa kustos je najprije iznio stanje Reda i franjevačkih provincija u englesko-govorećoj konferenciji, s posebnim osvrtom na novoujedinjenu provinciju Gospe Guadalupske u SAD-u u koju se dosada ujedinilo čak pet provincija (Imena Isusova, sv. Ivana Krstitelja, Uznesenja BDM, Gospe Guadalupske), a uskoro će i šesta (sv. Barbare). Uz tu će novoujedinjenu provinciju, u SAD-u ostati

djelovati samo još jedna provincija, ona Bezgrješnoga Začeca BDM te naša Hrvatska franjevačka kustodija. Naš Red tako na ovim stranama svijeta proživljava velike promjene.

Nakon ručka, u popodnevnom dijelu programa govorilo se o stanju naše Kustodije. Još jednom je potvrđena potreba naše prisutnosti na onim mjestima na kojima trenutačno služimo naše iseljenike, a razgovaralo se i o nekim perspektivama za budućnost. Govorilo se i o životu i potrebama našega samostana u Chicagu koji je naše središte u Sjevernoj Americi, naš dom odakle sve polazi i gdje se sve vraća te naša odgojna kuća na ovome kontinentu. I na ovom susretu u detalje se raspravljalo o useljeničkim politikama i našim planovima za vrijeme koje je pred nama. U molitvi smo se sjetili na osobit način našega fra Lawrencea Frankovicha koji nije mogao biti s nama zbog svoga zdravstvenog stanja jer već nekoliko mjeseci boravi u staračkom domu nedaleko od našega samostana gdje prima cjelodnevnu zdravstvenu skrb. Njega i sve naše bolesne fratre, ali i cijelu našu zajednicu preporučujemo u molitve braći bez obzira gdje u Provinciji ili Kustodiji služili.

Susret uprava dviju provincija

Dana 8. svibnja 2024. u Kući mira franjevačkoga samostana Uznesenja Blažene Djevice Marije u Rami na Šćitu upriličen je sastanak Uprava Franjevačke provincije Uzvišenja Sv. Križa Bosne Srebrene i Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije. Sastanku su predsjedali fra Zdravko Dadić, provincijal Bosne Srebrene i fra Jozo Grbeš, provincijal Hercegovačke provincije.

Na bratskome sastanku razgovaralo se o zajedničkoj bogatoj povijesti dviju provincija, kao i ovogodišnjoj 180. obljetnici odlaska fratara iz kreševskoga samostana, kada su braća iz Hercegovine 1844. godine započela samostalni hod koji će rezultirati osnivanjem Hercegovačke franjevačke kustodije, a potom i provincije.

Budući da slavimo važne obljetnice za cijeli franjevački red, a to su ove godine 800. obljetnica Rana sv. Franje te iduće 800. obljetnica Pjesme stvorova, provincijali obiju Provincija upoznali su braću sa svim aktivnostima obilježavanja

tih obljetnica na razini Vijeća franjevačkih zajednica te ujedno iznijeli i načine obilježavanja obljetnica u svojim provincijama. Razmijenili su vlastita promišljanja o načinu organiziranja ovogodišnjega proširena slavlja Kapitula na rogožinama, sugerirana svim franjevačkim provincijama od Generalne uprave Reda, kao i temama o kojima je potrebno govoriti na ovom Kapitulju.

Taj su susret braća iskoristila da progovore i o nekim gorućim temama s kojima se suočavaju obje Provincije, odnosno kako pristupiti suvremenim izazovima u redovničkom poslanju te o načinima kako na najbolji mogući način odgovoriti pastoralnim potrebama vjernika kojima smo poslani služiti u evanđeoskom duhu po uzoru na sv. Franju.

Na koncu ovoga susreta braća dviju Provincija dogovorili su održavati takve susrete svake godine te donijeli zajedničku izjavu koju donosimo u cijelosti:

Izjava

Uprave franjevačkih provincija u Bosni i Hercegovini organizirale

su u „Kući mira” u Rami prvi susret aktualnih Uprava dviju Provincija. Ove dvije franjevačke provincije, koje dijele istu povijest, u ovim godinama franjevačkih jubileja žele osvježiti memoriju franjevačke karizme i bogate duhovne povijesti Reda i Provincija. Ovog svibnja je i 180. godišnjica od početka uspostave franjevačke provincije u Hercegovini 1844. godine. Tako od jedne zajednice koja je prerasla brojem fratara nastadoše dvije kako bi puku Božjem bili i fizički bliže donoseći Krista, te bivajući „ustrajni u zgodno i nezgodno vrijeme” (2 Tim 4,2).

Vođeni mudrom izrekom povijesti: „u bitnome jedinstvo, u nevažnome sloboda, u svemu ljubav”, ove dvije Provincije žele upravo to: zajednički djelovati u bitnom, sačuvati vlastitost i slobodu, a sve temeljiti na evanđeoskoj ljubavi slijedeći Oca Franju koji nas sve poziva na dostojanstvo poziva i na svetost.

Svjesni smo da nam je posebna zadaća liječiti razne rane prošlosti među ljudima na ovim prostorima kako bismo bili dostojni svoga kršćanskog imena i franjevačke obveze biti uvijek otvoreni dijalogu i aktivni mirotvorci.

Braća iz Uprava Provincije Svetoga Križa Bosne Srebrene i Hercegovačke franjevačke Provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije potiču svu braću franjevačkih zajednica, kao i sve ljude dobre volje neka u ovim godinama velikih franjevačkih jubileja budu svjedoci ljubavi prema svakoj duši i svakom stvorenju kako nas je svojim životom učio naš brat i Otac sveti, Franjo.

Obilježavanje 180. obljetnice dolaska fratara na Čerigaj

Na nedjelju Duhova, 19. svibnja 2024. naša Zajednica obilježila je 180. obljetnicu dolaska fratara iz kreševskoga samostana na Čerigaj 1844. godine. Uz mnoštvo sabranoga puka i fratara svetu misu u 16 sati na Čerigaju predslavio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Jozo Grbeš.

je zajedničko druženje uz bratski razgovor.

Provincijalova propovijed

Sveto je ovo mjesto. Na ovom mjestu su počeci. U svetim mjestima punimo dušu hrabrošću i mirom. Ta mjesta u nama rađaju šutnju i zahvalnost jer su nadahnuće kako ništa nije nemoguće i kako dobro može nadživjeti sve

Od utorka, 6. veljače 1844. kada je stigla dozvola Kongregacije da se u Hercegovini podigne samostan.

Od nedjelje 19. svibnja, na ovaj dan 1844. kada se rastaviše od braće u Kreševu, njih devetorica dođoše u Hercegovinu. Na ovim prostorima kamena i patnje počela je jedna drugačija povijest blizine i spasenja. Fratri iz samostana u Kreševu čušaše Hercego-

Prije svete mise čerigajska djeca izrekla su recitaciju o dolasku i životu fratara u ovom malom selu širokobriješkoga kraja iz kojega su, u određenom smislu, udareni temelji važnoga širokobriješkog samostana i naše časne Provincije. Pod svetom misom pjevao je zbor sv. Cecilije iz širokobriješkoga samostana i župe. Nakon svete mise uslijedilo

kušnje i sva teška vremena. Iako smo stotinama godinama na ovim prostorima, posljednjih 180 godina bijahu drugačije. Nije to davno bilo....

Od ljeta 1843. kada se njih devetorica sastadoše u subotu 8. srpnja kako bi tražili od Rima dozvoli za gradnju samostana u Hercegovini jer osjetiše da puk ostade "zapušten i sam".

vinu kroz duga stoljeća i posebice mučna turska vremena, ali u tim vremenima bijaše to daleko.

Nije to davno bilo, jer veliki događaji imaju snagu blizine. Kao da je danas i ovdje. Veliki događaji kao da obilježe svaku sadašnjost. Nije to davno bilo, najstariji brat u našoj Provinciji proživio je već polovicu toga vremena jer je u 90. godini života.

Od 1844. do danas skoro 500 naše pokojne braća franjevac (točnije njih 496) utkali su svoj život u ovu zajednicu i ovaj puk. Život su dijelili svima, a grobovi im također pričaju istu priču davanja života putujućih propovjednika.

Pokopani su na 47 mjesta u Hercegovini, 20 mjesta u Hrvatskoj, 13 mjesta u Italiji, 5 mjesta u Austriji i Mađarskoj, jedno mjesto u Albaniji i 51 fratar pokopan u Americi.

Bijaše među njima mučenika i zatvorenika, svetih i običnih, vizionara i mistika, neshvaćenih i pobožnih, politički nepodobnih i politički podobnih, misionara Istoka i Zapada, dušobrižnika svih životnih stanja, misionara od Kine do Amerike, od Švicarske do Albanije. Iz ove male zemlje u daleki svijet nosili su ono što su primili. Oni koji čušaše vjeru apostola. Oni su uvijek iznova mogli reći: „Moj život je za Krista, za dom, za obitelj, za ljubav.“

Danas sa zahvalnošću izričemo sjećanje, šapćemo molitvu i pitamo se: ŠTO NAS UČI OVAJ DAN? Nije on o nama nego o onom većem od nas!

Uči nas kako poći na put neizvjesnosti znači uzdati se u Providnost, jer smo dio božanskoga, bezgraničnog, velikoga... Uči nas biti hrabri i vjerovati. O da, vjerovati kako će sve biti dobro i u danima samoće, neimaštine i u godinama kada život nije vrijedio puno. Uči nas da je uvijek rizik stvarati novo, ali bez rizika ostajemo na istom mjestu koje nudi samo umiranje. Uči nas da se naprijed ne ide povratkom natrag. Ne može se naprijed ostajući na istom mjestu. Uči nas kako ne smijemo šutjeti kada se događa nepravda, laž ili zlo. Uči nas kao i sv. Franjo,

utemeljitelj svih naših poziva, koji kaza: “Započnite radeći ono što je potrebno, zatim ono što je moguće, i odjednom radite nemoguće.”

Taj naš Sveti Otac, svetac običnosti koji je istodobno bio vrlo tradicionalan i posve nov u putovima svetosti. Život mu je bio takav paradoks: Stajao je bos na zemlji, a ipak dotakao nebo. Bio je utemeljen u Crkvi, a ipak bio drugačiji. Živio je sretno unutar vidljivog, a opet i patio i veselio se onome što su drugi smatrali nevidljivim. On je, kao i svi sveci, uživao u svojoj apsolutnoj malenosti i svojoj apsolutnoj povezanosti u istom trenutku. Tako treba biti i s nama. U svijetu paradoksa, u različitosti karaktera, u zemljama suprotnosti živjeti put milosti koja svojom snagom određuje živote tisuća ljudi.

Uči nas ovaj dan poput mudraca koji kaza:

“Teška vremena stvaraju jake ljude.

Jaki ljudi stvaraju dobra vremena.

Dobra vremena stvaraju slabe ljude.

Slabi ljudi stvaraju opet teška vremena.” Michael Hopf

U teškim vremenima ova zemlja Hercegovina imala je jake franjevačke ljude: Kraljevića, Bakulu, Nuića, Buconjića, Buntića, Čuića, Mandića, Petrovića, Barbarića, Zrnu, Šilića, Vlašića, Rupčića... i mnoge, mnoge druge.. Ako su nam danas možda lakša vremena, neka nas ona ne učine slabim ljudima....

Na nama je poći dalje, ne nositi teret povijesti nego mudrost prošlosti. Naše služenje je danas kao i odraz naše povijesti: na 3 kontinenta, u 10 država, u 70 mjesta i gradova.

Nama je biti očevi, braća, sluge, svjedoci Evanđelja, pomiritelji

nepomirenih, kritičari moćnih, pravednici malenih, govornici istine... kako bismo dostojanstveno nosili habit i ne živjeli danas na slavi jučerašnjeg dana. Bivajući spremni biti zaboravljeni u očima svijeta, a upamćeni u Vječnome, jer naše mjerilo mora biti samo ljubav. Ljubav koja je nježna prema svakome i koja ne pozna riječ sebičnosti!

Stoga, budimo sveti kako bismo postali jaki. Ta treba nam svetih ljudi. Treba nam uvijek netko tko će nam pokazati put i snagu života.

I naš je život poput misterija paukove mreže koja se sastoji od mekog amorfneog i čvrstog kristalnog dijela. Tanka, tanka svilen nit koju pauk proizvede potvrđena je kao najčvršća tvar na svijetu. Snažnija je od čelične niti iste debljine, ali u isto vrijeme blaga i meka. Da, uči nas taj misterij paukove mreže da je tako i s čovjekom. Satkan je od mekih niti i čvrstih kristala. Mekan prema svakoj duši, a čvrst u svakoj patnji. Neka nam ovaj dan bude uvijek u Hercegovini dan zahvalnosti, povod i nadahnuće za novi početak, novu svježinu i novi Duh u vremenu novih izazova kako bismo mogli uvijek biti autentični svjedoci ljubavi.

Svećeničko ređenje

Na euharistijskom slavlju na svetkovinu apostolskih prvaka sv. Petra i Pavla, 29. lipnja, mostarsko-duvanjski biskup i trebinjsko-mrkanski upravitelj mons. Petar Palić u mostarskoj katedrali podijelio je red prezbiterata četvorici đakona naše Provincije: fra Željku Tomiću, fra Anti Vukoji, fra Vinku Bačku i fra Anti Begiću, trojici članova Mostarsko-duvanjske biskupije: don Luki Cvitanoviću, don Mati Puljiću i don Antoniju Zirdumu te don Gabrijelu Pavloviću, članu Trebinjsko-mrkanske biskupije.

Na početku je slavlja biskup pozdravio vjerni puk koji se okupio u katedrali te apostolskoga vizitatora za župu Međugorje mons. Aldu Cavallija, provincijala Hercegovačke franjevačke provincije fra Jozu Grbeša, general-

noga vikara don Nikolu Menala, odgojitelje odgojnih ustanova u kojima su kandidati boravili, sve svećenike, časne sestre i kandidate za prezbiterat.

U svojoj homiliji biskup je istaknuo:

„Preko nasljednika apostola, biskupâ, Gospodin nastavlja podjeljivati svoga Svetoga Duha polaganjem ruku. Po ovom svečanom obredu i sakramentu Isus Veliki svećenik preko biskupa i svojih suradnika, svećenika, nastavlja biti prisutan u Crkvi da poučava, posvećuje i upravlja svetim Božjim narodom. Po obredu ređenja stvarnost apostolskoga nasljeđa opipljivo je prisutna, vidljiva i aktivna, podsjećajući nas da smo i danas Crkva koju je na Petru utemeljio Isus Krist, podsjećajući nas danas da je naše jedinstvo uvijek bilo i

da će zauvijek biti u osobi Isusa Krista.

Dragi đakoni, uskoro ćete biti zaređeni za svećenike. Prva misao koju vam želim dozvati u svijest je da kao svećenici nikada ne živite za sebe, niti se udaljavate od potreba naroda. Naprotiv, svaki dan ćete morati one koji su vam povjereni uzimati, kao što majka ili otac uzimaju dijete, kao što medicinska sestra uzima pacijenta, njegovatelji bolesnika. To morate činiti od prvoga dana, od prvoga sata, a da se nikada ne štedite u nesebičnoj i velikodušnoj službi na koju ste pozvani. Ne možete biti svećenici bez strasti za narod, kao što papa Franjo dobro podsjeća. Vi ne postajete svećenici zato što je to isključivo vaša želja, jer nitko na to nema pravo, ili zato što vas narod izabire, nego jer vas je Gospodin Isus izabrao i pozvao,

a Crkva prihvaća i šalje da služite njegovom narodu i povedete ga na ono dragocjeno odredište, a to je, kao što znate, hodati i živjeti u Kristu, u kojemu je Očeva ljubav objavljena. Izabrani ste da evangelizirate. Naše svećeničko postojanje i poslanje je biti svjedocima evanđelja Isusa Krista koje nosi ljude, čak i ako ponekad osjećate da vam nedostaje snage. A bit će takvih trenutaka.

Kad vam bude teško nositi na svojim plećima ljude koje vam je Gospodin povjerio, nemojte se toliko žaliti na ono što činite ili na ono što vas frustrira. Žale se samo oni koji ne razumiju dinamiku slanja misionara; žale se oni koji misle da sve ovisi isključivo o njima. Ponekad čak i zaborave tko ih šalje. Bog vas nikada ne šalje same. Bog uvijek pridružuje druge našem poslanju. Danas vas šalje osmoricu. Šalje vas u Crkvi, u ovoj biskupiji, šalje vas s biskupom i prezbiterijem ove biskupije,

šalje vas u sinodsko zajedništvo sa svetim narodom. Ne bojte se svakodnevnog života svoje službe. Gospodin vam danas daje dio svoga Duha koji vam pripada i, sa svima koji žive u Duhu, dijelite 'blaženo breme' ljubavi i služenja narodu Božjemu u ovim biskupijama. A izvanredna snaga je i u samoj zajednici, koja vas prati i koja će vas pratiti i nositi molitvom.

Dragi đakoni, kao svećenici, na svakoj Misi, neposredno prije pričesti, odlomit ćete komadić hostije i spustiti ga u kalež. Veliki je to znak i simbol. To je znak našega jedinstva s cijelim Kristovim tijelom, s biskupom i mjesnom Crkvom, i sa svim kršćanima svakog mjesta i vremena, s papom Franjom u Rimu, s Petrom i Pavlom i svim svetima na nebu. Izgrađujte zajedništvo i svjedočite jedinstvo Kristova otajstvena tijela. I nikada ne zaboravite da se Isusov lik na poseban način

odražava u srcu njegove Majke, Majke svećenika, Blažene Djevice Marije. Često pogledajte to Majčino srce i lice, i uvjeren sam da ni vjernosti ni postojanosti ne će nedostajati u vašem životu i služenju."

Nakon propovijedi uslijedio je obred ređenja. Ljepoti slavlja sv. mise i obreda ređenja pjevanjem su pridonijeli katedralni mješoviti zbor „Marija” pod ravnanjem maestra don Dragana Filipovića i zbor „Sv. Cecilija” iz župe sv. Petra i Pavla u Mostaru uz orguljsku pratnju Drage Solde.

Okupljenima su se na kraju misnoga slavlja obratilo naš provincijal fra Jozo Grbeš te čestitao mladomisnicima, njihovim roditeljima, našoj Provinciji, biskupijama te cijeloj Crkvi u Hercegovini na novih osam svećenika koji ovim ređenjem na sebe preuzimaju veliku odgovornost svjedočenja svetoga u našem vremenu i narodu.

Mlada misa fra Željka Tomića

U nedjelju 30. lipnja 2024. svoju je mladu misu proslavio naš brat fra Željko Tomić. Misno slavlje je bilo na vanjskom oltaru u rodnoj župi Bezgrešnoga začeca Blažene Djevice Marije Posušje. U suslavlju je bilo 30-ak svećenika među kojima su bili provincijal fra Jozo Grbeš, župnik fra Mladen Vukšić, gvardijan širokobriješkoga samostana fra Ivan Marić, mladomisnici te ostali svećenici. Mladomisničko geslo fra Željko je izabrao iz Ivanova evanđelja, „Pasi ovce moje” (Iv 21, 16). Liturgijsko pjevanje je predvodio župni zbor pod ravnanjem s. Ivane Džeba. Iz mladomisnikove obitelji, brat, sestra i rodica, čitana su liturgijska čitanja i molitva vjernika, a njegov kolega, iz prvih dana sjemeništa, fra Ante Vukoja navijestio je evanđelje.

Propovjednik mladomisničkoga slavlja bio je fra Mladen Vukšić. U sadržajnoj propovijedi fra

Mladen je za glavnu temu uzeo dio iz druge euharistijske molitve: „i zahvaljujemo ti što si nas pozvao da stojimo pred tobom i tebi služimo.” Posebno ga protumačio kroz vid zahvalnosti i „stajanja pred Gospodinom”. Uputivši mladomisniku „opomenu” da se „čuva aplauza i ljudskih hvala”, nego da uvijek bude zahvalan i svjestan ispred koga stoji i koja je njegova uloga u modernom i suvremenom svijetu.

„Dragi fra Željko, prije svake molitve, prije svakoga zaziva, prije svake euharistije, i prije nego što dođeš na sveto mjesto budi zahvalan. To je prvi stav svećenika!”. Nakon homilije fra Željкова braća i sestre prinijeli su darove. Poslije popričesne molitve s nekoliko riječi obratio se župnik fra Mladen Vukšić, a nakon njega provincijal fra Jozo Grbeš i širokobriješki gvardijan fra Ivan Marić. Oni su uputili čestitke mladomisniku, njegovoj

obitelji i župnoj zajednici koja se okupila u velikom broju za to mladomisničko slavlje. Na kraju se obratio i mladomisnik s riječima zahvale, te na lijep način spomenuo sve one bitne osobe i trenutke svoga života koji su ga doveli do slavlja mlade mise. Zahvalan Bogu, Blaženoj Djevici Mariji „kojoj sam se utjecao cijelog svoga života”, svojim roditeljima, svojoj braći i sestrama, svim učiteljima i vjeroučiteljima, svojoj Provinciji, svojim odgojiteljima, svojim profesorima, svome propovjedniku koji ga je kao posuški župnik „pratio u svim stupnjevima redovničke i svećeničke formacije”, svojim kolegama i svima onima koji su bili dio njegova života.

U liturgiji su svojim asistiranjem sudjelovali franjevački bogoslovi Hercegovačke franjevačke provincije i jedan dijecezanski bogoslov. Na samom završetku misnoga slavlja fra Željko, zajedno s novih 10 mladomisnika (4 iz Hercegovačke provincije, 1 iz provincije Bosne Srebrene, 1 iz Zagrebačke provincije, 3 iz Mostarsko-duvanjske biskupije te 1 iz Trebinjsko-mrkanske), udijelio je svoj mladomisnički blagoslov okupljenom narodu.

Nakon misnoga slavlja uslijedilo je fotografiranje, a mladomisnički ručak i slavlje se nastavilo u svadbenom salonu „Viktorija” gdje je fra Robert Pejčić vodio prigodni program, a mladomisnik još jednom blagoslovio sve okupljene.

Neka mu Gospodin udijeli mira i ustrajnosti dok se nastavljamo moliti za njega da bude i ostane Kristov svećenik cijeloga života!

Mlada misa fra Ante Vukoje

U nedjelju, 7. srpnja, u Ljubotićima, župa Kočerin, svoju je mladu misu proslavio fra Ante Vukoja. Dvorište filijalne crkve, koje su župljani lijepo uredili i ukrasili, osobito časne sestre oko oltara, bilo je ispunjeno vjernicima. Procesija je krenula iz crkve te se uputila k oltaru. Koncelebriralo je 17 svećenika, među njima vikar Provincije fra Miro Šego, gvardijan i župnik s Humca fra Dario Dodig, mjesni župnik i ujedno propovjednik fra Mario Knezović, mladomisnici te ostala braća iz provincije.

Prije samog početka mise župnik je nakon ulazne pjesme najavio roditeljski blagoslov te su roditelji Slaven i Zdenka udijelili na sredini dvorišta svoj blagoslov mladomisniku nakon čega je započeto misno slavlje. Vrijedno je spomenuti zbor koji je predvođen zborovima s Kočerina i iz Ljubotića imao i pjevača iz Mostara, Humca te Širokoga, a njima su se pridružili i naši bogoslovi. Liturgijskim pjevanjem je ravnao gospodin Drago Soldo. Liturgijska čitanja su čitali mladomisnikov brat Jozo, te njegova sestra Anđela. Druga sestra Iva pjevala je psalam te čitala molitvu vjernika. Evanđelje je pročitao fra Franjo Markić.

Fra Mario Knezović u propovijedi mladomisniku uputio je dosta snažnih poruka. Prisjetio se svojih prvih susreta s mladomisnikom fra Antom svjedočeći o pobožnosti koju je već tada kao dječak gajio. Napomenuo je mladomisniku što ga čeka u životu, kakvu ljepotu i radost donosi svećeništvo. Također, upozorio ga je da bude spreman i na one teške trenutke života koje se javljaju u životu svakoga svećenika kada „svećenik ostaje sam“, upozorivši ga na nedostatak empatije kojemu će svjedočiti, a nekada i „u samim institucijama i u raznim crkvenim formama“. Zato propovjednik savjetuje mladomisniku: „Kad se sve izmakne nasloni glavu na Isusovo srce, uhvati se za oltar, primi krunicu u ruke, baci se na koljena pred Presvetim i tada ćeš snažno osjetiti radost svećeništva i to je trenutak Preobraženja na Gori.“ Vrijedno je ovdje spomenuti i geslo mladomisnika preuzeto iz Lukina evanđelja, 22, 16: „Svom sam dušom čeznuo ovu pashu blagovati s vama prije svoje muke.“

Bogoslovi Hercegovačke franjevačke provincije te jedan dijecezanski bogoslov svojom liturgijskom asistencijom doprinijeli su ljepoti slavlja. Nakon popričesne molitve vjernicima se obratio župnik fra Mario Knezović, a nakon njega u ime Provincije i Provincijala fra Miro Šego, provincijski vikar. Na

kraju je jako emotivno svima zahvalio i sam mladomisnik ističući ljubav prema Bogu Ocu, Sinu i Duhu Svetom kao temeljni odnos svoga života iz kojega crpi snagu, duhovnost i zahvalnost. Odnos koji mu je otkrio ljepotu života i zahvalnost prema roditeljima, bakama i djedovima, bratu i sestrama, braći svećenicima i fratriba, prema svima koji su bili dio njegova puta bilo to dok se obrazovao, trenirao ili pjevao. Zahvalan Blaženoj Djevici Mariji mladomisnik izriče hvalu za svaki njezin uplet u njegov život. Na kraju misnoga slavlja mladomisnik je pozvao svoje kolege (4 iz Hercegovačke franjevačke provincije, 2 iz Bosne Srebrene te 1 iz Mostarsko-duvanjske biskupije) da udijelev svim prisutnim vjernicima svoj mladomisnički blagoslov zajedno s njim. Nakon zajedničkoga fotografiranja slavljenje uz mladomisnički ručak nastavljeno je u svadbenom salonu „Jabuka“ gdje je sve prisutne još jednom pozdravio mladomisnik zazvavši Božji blagoslov na prisutne i hranu. S nekoliko riječi obratili su mu se gvardijan i župnik s Humca fra Dario Dodig, meštar iz novicijata fra Stanko Mabić te njegov kolega, s kojim je krenuo u sjemenište, fra Željko Tomić. Program je vodio fra Ivan Hrkać koji se također sjetno dotaknuo zajedničkoga života s mladomisnikom. Tijekom ručka pjevala je klapa „Grga“.

Neka Presveto Trojstvo i dalje bude našem mladomisniku fra Anti slika ljubavi koju je svećenik potreban ostvariti u svom životu, a zagovor Blažene Djevice Marije i našega srafskog oca sv. Franje ga uvijek pratio na životnom i svećeničkom putu!

Mlada misa fra Vinka Baćka

U nedjelju, 28. srpnja 2024. godine mladu misu pred duvanjskih samostanom i crkvom proslavio je fra Vinko Baćak. Na misi je koncelebriralo 25 svećenika od kojih naš provincijal fra Jozo Grbeš, duvanjski gvardijan fra Bože Milić, propovjednik fra Sretan Ćurčić i osmorica mladomisnika. Pod svetom misom pjevao je Veliki župni zbor i Frama iz Tomislavgrada, a u liturgijskoj asistenciji sudjelovali su naši bogoslovi. Fra Gabrijel Mioč navijestio je nedjeljno evanđelje.

U svojoj se propovijedi fra Sretan prisjetio fra Vinkove zauzetości koju je pokazivao kao framaš provodeći vrijeme i pomažući u samostanu te istaknuo potrebu da, kako je to činio i sv. Franjo, u

životu se trebaju činiti radikalne i teške promjene. Između ostaloga fra Vinku je poručio da se ne treba bojati jer ako bude propovijedao Krista svi će ga razumjeti i ako prigrli Krista i njega će Krist prigrлити te kada bude ustajao i oblačio najljepše i najjednostavnije odijelo – fratarski habit da se sjeti da je pozvan proslaviti Krista u ovom životu.

Na kraju misnoga slavlja gvardijan fra Bože čestitao je fra Vinku u ime bratstva iz duvanjskoga samostana te napomenuo kako je uvijek lijepo vidjeti da se mladići koji se okupljaju u Frami odluče za fratarski život. Potom se obratio provincijal fra Jozo čestitajući mladomisniku i njegovoj obitelji. Naglasio je kako iskustvo teškoga i radosnoga koje je fra

Vinko iskusio čine ga spremnim za dane koji dolaze. Mladomisnik je zahvalio Trojedinome Bogu, svojim roditeljima – majci Branki i pokojnom ocu Stipanu, sestri, fratriba u domovini i onima koji su u Kustodiji sv. Obitelji u SAD-u i Kanadi gdje je proveo posljednje godine studija, fratriba iz samostana, propovjedniku te svima koji su utjecali na njegov život kao i svima koji su doprinijeli njegovu mladomisničkom slavlju. Radost zajedništva nastavila se na mladomisničkom ručku pod šatorom u fra Vinkovu rodnom selu Letki gdje je fra Dragan Bolčić predvodio program, razni govornici čestitali fra Vinku i prisjećali se zajedničkih trenutaka koji ih spajaju i svjedoče o ljepoti bratskoga, fratarskoga života.

Mlada misa fra Ante Begića

U Posušju 7. kolovoza, drugi dan devetnice Velikoj Gospi, naš fra Ante Begić proslavio je svoju mladu misu. Misno slavlje je slavljeno ispred crkve na vanjskom prostoru, a okupio se jako veliki broj vjernika. Mladomisničko geslo je: „O svi vi koji ste žedni, dođite na vodu; ako novaca i nemate, dođite.“ Iz 55, 1.

U koncelecijaciji je bilo tridesetak svećenika, a među njima provincijal fra Jozo Grbeš, župnik posuški fra Mladen Vukšić, gvardijan duvanjskoga samostana fra Bože Milić, propovjednik fra Marin Karačić te svi hercegovački mladomisnici. Liturgijsko slavlje započelo je procesijom iz kripte do vanjskoga oltara. Prvo je izmoljena devetnica Blaženoj Djevici Mariji, a nakon toga je uslijedila prigodna pozdravna recitacija mladomisniku koju je izrecitirao njegov nećak. Nakon recitacije majka mladomisnika mu je udijelila svoj blagoslov. Mladomisnik je započeo misno slavlje kojim je liturgijski ravnao

bogoslov fra Filip Miloš s ostalim bogoslovima, a glazbeno pratio župni zbor iz Posušja. Čitanja su čitali prijatelji našega fra Ante, a psalam je pjevao naš fra Josip Stanić. Evanđelje je navijestio i divno otpjevao fra Ante Vukoja, nakon čega je fra Marin Karačić prigodno propovijedao, a nekoliko puta obratio se i samom mladomisniku napominjući mu što je temelj njegova poslanja i poziva:

„Brate moj Ante, Gospodin ti je dao mnoge darove, mnoge talente, iskoristi ih Njemu na slavu, da mu služiš sa svime što ti je darovano. Budi svećenik po Kristovu srcu, po Marijinu srcu. Zato si i odbačio devetnicu jer ljubiš Mariju.

Marija nikada nije privlačila pažnju na sebe, njezin cijeli život bio je usmjeren Kristu, putokaz do Krista. Neka ti ona bude primjer, pomoć i zaštita. Da i ti uvijek upućuješ na Krista, da ti život postane kristolik.”

Molitvu vjernika su čitale kume našega mladomisnika, a darove su prinosili srednjoškolske kolege.

Nakon popričesne molitve svima su se obratili župnik fra Mladen Vukšić, provincijal fra Jozo Grbeš te gvardijan duvanjskoga samostana u kojemu mladomisnik boravi, fra Bože Milić. Među svim tim govorima posebno se ističe jedna Provincijalova rečenica upućena mladomisnicima i svim svećenicima: „Budite sveti jer svijet sve ostalo ima”. Naposljetku se svima prisutnim na jako lijep i zahvalan način obratio i sam mladomisnik koji zahvalivši za svoj život Bogu i ljudima koji su dio toga života. Na osobit način zahvalan Blaženoj Djevici Mariji čijem zagovoru se posebno utječe.

Poslije svete mise mladomisničko slavlje nastavljeno je u svadbenom salonu „Viktorija” gdje se mladomisnik još jednom prigodno obratio tijekom programa koji je vodio fra Ivan Hrkać na sebi svojstven način. U ime generacije fra Vinko Baćak pozdravio je mladomisnika izrekavši par rečenica sjećanja iz njihova zajedničkoga hoda prema svećeništvu.

Obnova privremenih zavjeta u Zagrebu

U našem samostanu u Zagrebu, 5. srpnja 2024. godine, braća franjevački bogoslovi su obnovili privremene zavjete na godinu dana. Dvadeset i jedan brat zavjetovao se da će godinu dana živjeti u poslušnosti, siromaštvu i čistoći. Provincijal fra Jozo Grbeš primio je zavjete. U duhovnom nagovoru prije slavlja svete mise, fra Jozo je istaknuo kako nam je Riječ, koja je Krist, odredila život. Pozvao nas je na oslušivanje Riječi kako bi bili istinski Božji svjedoci u svijetu. Trojica braće su pred doživotnim zavjetima, od kojih je jedan brat član Franjevačke provincije svetoga Jeronima u Dalmaciji i Istri.

U koncelecijaciji na svetoj misi uz provincijala fra Jozu sudjelovali su odgojitelj bogoslova fra

Serđo Ćavar i fra Ante Bekavac. Stihovima ulazne pjesme: „Hoćeš li biti savršen, idi, prodaj što imaš i podaj siromasima, a onda dođi i idi za mnom“, započelo je misno slavlje. Fra Jozo je u propovijedi istaknuo da je poziv Božji dar te da uvijek i u svim (ne)prilikama

života treba biti postojan u zahvalnosti Bogu za taj nezasluženi dar.

Neka Gospodin podari mir i ustrajnost braći na redovničkom putu u službi Bogu, Crkvi i svakome čovjeku!

fra Robert Radić

Obnova privremenih zavjeta u Böhringenu

U subotu 6. srpnja 2024. u crkvi sv. Nikole (Kirche St. Nikolaus) u Böhringenu fra Ante Radoš obnovio je svoje redovničke zavjete. Fra Robert Crnogorac predvodio je svečanu pjevanu večernju molitvu na kojoj je, uz fra Ivana Penavića i fra Milana Gelu, sudjelovalo i dvadesetak mladih iz HKM Singen-Villingen.

Fra Robert je poslije kratka čitanja održao nagovor o trima zavjetima: poslušnosti, siromaštvu i čistoći, naglasivši njihovu vrijednost i značenje u redovničkom životu. Potom je uslijedio sâm obred obnove redovničkih zavjeta fra Ante

Radoša, bogoslova Hercegovačke franjevačke provincije na studiju teologije u Tübingenu. Zavjete je primio fra Robert kao provincijalov delegat, a svjedoci obnove zavjeta bili su fra Ivan i fra Milan, hrvatski franjevci poslijediplomci in *externis terris*.

Otpjevavši hvalospjev *Veliča* uz obred kađenja oltara kojim kao da nam postade sasvim predočivo i fra Antino predanje životu u Kristovu gospodstvu te primivši blagoslov po svršetku večernje molitve uputili smo se na okrjepu i druženje u misijskoj dvorani u Singenu.

Dorotea Savnik

Polaganje prvih privremenih zavjeta na Humcu

U nedjelju, 7. srpnja 2024., u crkvi sv. Ante Padovanskoga na Humcu, pod večernjom svetom misom u 19 sati, sedmorica novaka položila su svoje prve privremene zavjete. Kandidat Franjevačke provincije Bosne Srebrene bio

je fra Toni Divković (Župa sv. Franje Asiškoga, Šikara). Kandidati Hercegovačke franjevačke provincije bili su fra Ivan Boras (Župa sv. Ante Padovanskoga, Humac), fra Dragan Čabraja (Župa bl. Ivana Merza, Zagreb), fra Dominick Grgić (Župa sv.

Jeronima, Chicago), fra Joel Sirovina (HKM Zürich), fra Mario Širić (Župa Bezgrešnoga začeca BDM, Posušje) i fra Zoran Tomić (Župa sv. Mihovila Arkandela, Duvno).

Misno slavlje predvodio je provincijal fra Jozo Grbeš. Uz njega bili su provincijal Bosne Srebrene fra Zdravko Dadić, odgojitelji novaka iz naše Provincije i Bosne Srebrene, humački gvardijan fra Dario Dodig i dvadesetak svećenika.

Humački zbor uljepšao je slavlje svojim pjevanjem. Fra Andrija Majić i postulanti naše Provincije ravnali su liturgijom.

Našu mladu braću preporučujemo u vaše molitve, Bog im dao mir i ustrajnost.

Oblačenje habita i početak godine novicijata

U subotu, 13. srpnja 2024., u našoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, pod svetom misom u 18 sati, postulanti su obukli franjevački habit i stupili u novicijat Hercegovačke franjevačke provincije koji se nalazi u samostanu sv. Ante na Humcu. U novicijatu stupili su: fra Andrija Šego (Župa sv. Jakova, Međugorje), fra Petar Zrinušić (Župa sv. Mihovila Arkandela, Duvno), fra Tomislav Barać (Župa sv. Jakova, Međugorje), fra Mate Tadić (Župa Presv. Srca Isusova, Kongora), fra Marko Lasić (Župa sv. Petra i Pavla, Mostar), fra Bože Tolo (Župa Bezgrešnog začeca BDM, Posušje), fra Renato Prusina (Župa Krista Kralja, Čitluk) i fra Ivan Vasilj (Župa sv. Jakova, Međugorje). Misno slav-

lje i obred oblačenja predvodio je provincijal fra Jozo Grbeš. Uz fra Jozu bili su meštar postulanata fra Stanko Ćosić, meštar novaka fra Ivan Landeka, gvardijan fra Danko Perutina te još tridesetak misnika. Liturgijskom asistencijom ravnao je fra Fran Ćorić zajedno s novacima i bogoslovi-

ma. Misno slavlje svojim pjevanjem uzveličao je zbor Frame Hercegovina pod ravnanjem fra Zvonimira Pavičića. Našu mladu braću preporučujemo u molitve kako bi kroz godinu novicijata upoznali ljepotu bratskoga života i rasplamsali svoju ljubav prema franjevaštvu.

Proslava misnih jubileja na Humcu

U nedjelju 4. kolovoza 2024. god. u Franjevačkom samostanu i župi sv. Ante na Humcu obilježen je dijamantni, zlatni i srebrni svećenički jubilej. Dijamantni jubilej proslavio je fra Ferdo Majić, trenutačno na službi na Humcu, zlatni jubilej fra Marko Dragičević, također na službi na Humcu, a srebrni jubilej proslavili su humački gvardijan i župnik fra Dario Dodig, mostarski gvardijan i župnik fra Danko Perutina, te fra Petar Drmić, župnik u Posuškom Gracu.

Svečano misno slavlje, održano na vanjskom oltaru uz nazočnost mnoštva vjernika i svećenika, predvodio je fra Jozo Grbeš provincijal Hercegovačke franjevačke provincije, koji je u svojoj homiliji kazao kako je svećenik čovjek koji je pozvan u misiju za

koju ne zna kamo će ga odvesti. Fra Jozo je dodao kako je biti svećenik veliki poziv, ogromna odgovornost i veličanstvena privilegija, a braću redovnike i svećenike je pozvao na svetost, te da životom svjedoče i pokazuju put.

Na kraju proslave zahvalu svećenicima uputio je fra Marko

Bandić župni vikar na Humcu, a vjernicima su se obratili fra Ferdo Majić, fra Marko Dragičević i fra Dario Dodig. Na misi je pjevao veliki humački zbor Sv. Ante pod ravnanjem prof. Zdenka Vištice. Nakon misnoga slavlja druženje okupljenih nastavilo se u klaustu franjevačkoga samostana na Humcu.

Svečani zavjeti u Posušju

U nedjelju, 1. rujna 2024. godine u crkvi Bezgrešnog Začeca BDM u Posušju, pod večernjom svetom misom u 18 sati petorica

naše braće: fra Ante Radoš iz župe Uznesenja BDM Seonica, fra Jakov Jure Nikolić iz Hrvatske katoličke misije Zürich, fra Mario Kvesić iz župe sv. Franje

Asiškog Rasno, fra Danijel Sentić iz župe Uznesenja BDM Gradac, fra Ante Kelava iz župe sv. Ivana Krstitelja Roško Polje, položila su svečane zavjete u ruke našega provincijala fra Jozе Grbeša.

Na slavlje svete mise i obreda zavjeta okupilo se preko osamdeset fratarā i svećenika te mnoštvo vjernika. U liturgijskoj asistenciji sudjelovali su bogoslovi, a pod svetom misom zajedno su pjevali zborovi iz našega mostarskog samostana i župe Posušje. Budući da su zavjetovanici na inozemnim studijima, bili su prisutni i mons. Christian Würtz, pomoćni biskup Nadbiskupije Freiburg-Regens i odgojitelj

bogoslova te o. Reymond Webb sa Sveučilišta Saint Mary of the Lake iz Chicaga.

Nakon što je odgojitelj braće s privremenim zavjetima, fra Josip Serđo Čavar prozvao kandidate za svečane zavjete uslijedila je homilija provincijala fra Joze.

Govoreći o značenju evanđeoskih zavjeta koje zavjetovanici žele živjeti do kraja života naglasio je: „Ja vjerujem da razumijevajući ove zavjete jednostavnosti, mi postajemo svjedoci Vječnoga, nadahnuće drugima. Želim vam ustrajnost na tom putu. Kada

vam bude teško ne odustanite. Odustati znači bojati se nepoznatoga, a nepoznato nosi u sebi strah, a ne ljubav. Strah nije temelj ničega, ljubav jest temelj svega! Uzimajući na se teži put primit ćete mudrost.“

Na kraju misnoga slavlja, posuški župnik, fra Mladen Vukšić, koji je uz odgojitelja fra Josipa Serđu bio svjedokom zavjeta, čestitao je mladoj braći i njihovim obiteljima, zahvalio provincijalu što je izabrao župu Posušje za taj svečani događaj i svima koji su doprinijeli u organizaciji te pozvao na zakusku. Potom je i provincijal zahvalio svima koji su našu mladu braću vodili i pratili do ovoga čina, osobito zahvaljujući odgojiteljima koji su stigli iz inozemstva.

Sjemenište i postulatura

Petorica sjemeništara naše Provincije, zajedno sa sedmoricom sjemeništara Provincije Presvetog Otkupitelja, 9. rujna 2024. godine u Sinju su započeli novu školsku godinu. Sjemeništari naše Provincije su:

- Matija Ćorić iz župe Čitluk - 4. razred (postulant)
- Anton Vlaho iz župe Čitluk - 2. razred
- Nikola Boto iz župe Humac - 2. razred
- Ante Lovrić iz HKM Solothurn - 1. razred
- Josip Zovko iz župe Široki Brijeg - 1. razred

Istoga dana u naš samostan u Mostaru pristigla nova generacija postulanata.

Uz Matiju Ćorića koji se nalazi u Sinju naši ovogodišnji postulanti su:

- Mateo Vizentaner iz župe Humac
- Ivan Petar Šolić iz župe sv. Petra, ap. - Split
- Patrik Šušak iz župe Široki Brijeg
- Vinko Luburić iz župe Čerin

Neka im Gospodin podari svoj mir i ustrajnost na putu koji su započeli!

+ fra Lawrence Francis Frankovich

Fra Lawrence F. Frankovich, član Hrvatske franjevačke kustodije Svete obitelji u SAD-u i Kanadi umro je opremljen svetim sakramentima u srijedu, 29. svibnja u Chicagu, u 86. godini života, 66. godini redovništva i 59. godini svećeništva.

Sprovodna sveta misa za fra Lawrencea slavljenja je u utorak, 4. lipnja u župnoj crkvi hrvatske župe sv. Jeronima u Chicagu. Svetu misu predslavio je fra Marko Puljić, kustos hrvatskih franjevaca, u suslavlju s fra Nikolom Pašalićem, vikarom Kustodije i još 17 fratara koji su se za tu prigodu okupili sa svih strana Amerike i Kanade. Fra Marko je u svojoj propovijedi govorio o tajni vječnoga života i uskrsnuća

mrtvih, ali i o tajni vjere o kojoj je i pokojni fra Lawrence rado raspravljao. Propovjednik je istaknuo fra Lawrenceovu spremnost da i u ovim posljednjim godinama ovozemaljskoga života uđe u raspravu o svim bitnim teološkim temama uvijek poštujući svoga sugovornika pa i onda kad se ne bi slagali.

Na svetoj misi bile su i časne sestre franjevke iz samostana u Chicagu, članice Školskih sestara franjevki Krista Kralja iz Hercegovine, koje su posljednjih godina osobito pomagale pokojnoga fra Lawrencea, ali i Školske sestre franjevke Krista Kralja iz Lemonata, pored Chicaga, čijoj zajednici pripada i fra Lawrenceova jedina sestra, s. Katarina. Ona pak zbog svoje bolesti i starosti nije mogla biti na sprovodu. Na svetoj misi okupio se i lijepi broj puka Božjega koji je došao na vječni počinak ispratiti pokojnoga fra

Lawrencea. Na osobit način treba istaknuti vjernike iz hrvatskih župa iz West Allisa i Milwaukeeja koji su došli organizirano na sprovod svoga dugogodišnjeg župnika.

Na koncu svete mise, u ime svih fratara, s nekoliko se riječi svima obratio fra Antonio Musa, župnik i tajnik Kustodije, na osobit način zahvalivši svima na izrazima sućuti, dolasku, ali i na svoj ljubavi i brizi za pokojnoga fra Lawrencea. Pročitani su i izrazi sućuti provincijala fra Jozę Grbeša i ravnatelja dušebrižništva za Hrvate izvan domovine vlč. dr. Tomislava Markića.

Poslije svete mise procesija s pokojnikom uputila se na groblje Holy Sepulchre gdje je fra Lawrence pokopan u grobnici hrvatskih franjevaca kao 51. fratar koji s toga mjesta iščekuje uskrsnuće tijela. Sprovodne obrede predvodio je kustos fra Marko Puljić.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

fra Antonio Musa

Životopis

Fra Lawrence rođen je 1938. godine u Pittsburghu. Njegovi roditelji doselili su u Ameriku iz Bosiljeva, a uz njega imali su još jednu kćer Katarinu koja je postala redovnica i članica je

Školskih sestara franjevk.

Našoj Kustodiji pridružio se 1958. godine. Za svećenika zaređen je 9. siječnja 1966. u Teutopolisu, država Illinois. Fra Lawrence je prvo djelovao u našoj franjevačkoj rezidenciji u Beaver Fallsu, PA, od 1966. do 1969. Zatim je nastavio poslije-diplomski studij na Sveučilištu Notre Dame i stekao magisterij iz liturgijskih znanosti. Potom je bio poglavarom samostana sv. Franje u Gulf Breezeu u Floridi. Tamo je bio učitelj u osnovnoj školi te služio kao kapelan u obližnjim bazama američkih zračnih snaga.

Nakon službi u Floridi bio je pomoćni župnik u župi Srca Isusova u Milwaukeeju gdje je nastavio postdiplomski studij na Sveučilištu Marquette i stekao doktorat iz teologije 1976. godine tezom: „Augustine's Theory of the Eucharistic Sacrifice” („Augustinova teorija o euharistijskoj žrtvi.”). Predavao je na istom sveučilištu kao i godinama kasnije na učilištima: Kansas Newman Collegeu u Wichiti, KS te na Teološkom fakultetu u Yonkersu, država New York. Djelovao je i kao župnik župa: Sv. Ante u Sharonu, PA, Sv. Josipa u Betlehemu, PA, Sv. Augustina u West Allisu gdje je ostao sve do odlaska braće franjevac iz te župe 2022. Svoje posljednje godine života proveo je u samostanu Sv. Ante u Chi-

cagu. Bio je vijećnik Kustodije u tri mandata te vrlo aktivni član i dobra duša naše zajednice.

+ Miljenko Hrkać

Okrjepljen svetim sakramentima umirućih, preminuo je Miljenko Hrkać (1944. – 2024.), brat naše pokojne braće fra Serafina i fra Mladena Hrkaća. Molitveni ispraćaj iz gradske mrtvačnice na Širokom Brijegu, sveta misa zadušnica i sprovodni obredi u Izbičnu slavljeni su 18. lipnja 2024.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

+ Ruža Marković

Okrjepljena svetim sakramentima u devedeset i drugoj godini života, 22. kolovoza 2024. godine preminula je Ruža Marković ud. Krešina (1933. – 2024.), majka našega fra Stipe Markovića. Sprovodni obredi na Gradskom groblju *Karaula* te sv. misa

zadušnica u samostanskoj crkvi u Tomislavgradu slavljeni su 23. kolovoza.

Pokoj vječni daruj joj, Gospodine!

+ Jakov Stojić

Okrjepljen svetim sakramentima 21. srpnja 2024. godine preminuo je Jakov Stojić, brat našega fra Miljenka-Mike Stojića. Sveta misa zadušnica i sprovodni obredi slavljeni su 22. srpnja na Stojića groblju u Dragičini, župa Čerin.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

Fra Zoran Tomić obranio doktorski rad

Naš novak, fra Zoran Tomić, u srijedu 27. ožujka 2024., u Zagrebu, na Fakultetu strojarstva i brodogradnje, uspješno je obranio svoj doktorski rad pod naslovom: *Nu-*

merical phase-field modelling and experimental validation of sintered steel fracture and fatigue behaviour (Numeričko modeliranje i eksperimentalna validacija lomnoga i zamornoga ponašanja

sinteriranoga čelika primjenom teorije faznih polja), kojega je završio prije ulaska u novicijjat, pod mentorstvom prof. dr. sc. Zdenka Tonkovića i prof. dr. sc. Nenada Gubeljaka (Sveučilište Maribor). Uz fra Zoranovu obitelj, obrani su prisustvovali i naši magistri: fra Josip Serdo Čavar, fra Ivan Landeka ml. i fra Stanko Ćosić, te gvardijan fra Slaven Brekalo, koji se s braćom pobrinuo za ručak i bratsko druženje nakon obrane u našem samostanu u zagrebačkoj Dubravi.

Fra Zoranu čestitamo te mu želimo mir i ustrajnost!

Susret franjevačkih bogoslova u Samoboru

Četvrta vazmena nedjelja ili nedjelja Dobroga Pastira tradicionalno je dan molitve za svećenička i redovnička zvanja. Susret je započeo u petak, 19. travnja 2024. godine molitvom Večernje, a završio u nedjelju slavljem svete mise i zajedničkim ručkom. Predavanje na temu 800. obljetnice Franjina primanja Kristovih rana održao nam je fra Danijel Nikolić, odgojitelj bogoslova Bosne Srebrene. Nakon predavanja produbili smo svoje razmišljanje podijeljeni u skupine sastavljene od bogoslova svih provincija. Kroz tri dana imali smo priliku u susretu razgovarati, upoznati se i razmijeniti mišljenja o životu naših bogoslovija. Program se također sastojao od zajedničkih igara, upoznavanja grada, planinarenja i neizostavnih samoborskih kremšnita.

Pučku svetu misu u samostanskoj crkvi predvodio je meštar fra Serdo Čavar u koncelebraciji

s franjevačkim odgojiteljima iz Hrvatske i BiH. Bogoslovi su animirali liturgijsko slavlje pjevanjem i sviranjem, a nakon mise uz čašicu i kolač ostali smo u razgovoru s okupljenim vjernicima. Nadamo se da će ovaj franjevački susret postati tradicija koja obogaćuje. Zahvalni smo domaćinima na čelu s fra Ivanom Matićem na njihovom gostoprimstvu u kući susreta *Tabor*.

Na susretu su sudjelovala braća sljedećih provincija: Franjevačka provincija Bosne Srebrene, Her-

cegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM, Dalmatinska franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja, Franjevačka provincija svetoga Jeronima u Dalmaciji i Istri, Hrvatska franjevačka provincija svetih Ćirila i Metoda, Hrvatska franjevačka provincija svetoga Jeronima franjevaca konventualca, Hrvatska franjevačka provincija svetoga Leopolda Bogdana Mandića franjevaca kapucina, te Provincija franjevaca trećoredaca glagoljaša.

Provincijalov posjet braći u Švicarskoj

U posjet braći koja djeluju u Švicarskoj 22. travnja 2024. godine došao je provincijal fra Jozo Grbeš. Braća sa svih strana Švicarske sastala su se u negdašnjem benediktinskom samostanu, a sada kući za seminare u Wislikofenu. Susret s provincijalom i ujedno kratka duhovna obnova započela je ručkom u 12 sati, a nastavljena s kratkim duhovnim razmišljanjem koje je pripremio fra Antonio Šakota. Uslijedili su i pojedinačni razgovori s provincijalom, te potom večernja sveta misa i večera. Ovaj dvodnevni susret nastavljen je sutradan, 23. travnja, jutarnjom molitvom i svetom misom. Provincijal fra Jozo potom je održao zajednički radni susret gdje su pojedinačno predstavljene sve misije i gdje se razgovaralo o njihovoj budućnosti. Bogu hvala i slava na ova dva lijepa dana bratskog zajedništva. *fra Zlatko Ćorić*

Pedeseta obljetnica Hrvatske škole Kardinal Stepinac u New Yorku

U New Yorku, nedjelja 5. svibnja 2024. godine, u župnoj crkvi svetih Ćirila i Metoda i svetoga Rafaela bilo je svečano raspoloženje. Župna zajednica proslavila je zlatnu obljetnicu postojanje Hrvatske škole „Kardinal Stepinac“. Euharistijsko slavlje predvodio je župni vikar i ravnatelj Hrvatske škole fra Lovro Šimić uz koncelebraciju župnika fra Nikole Pašalića.

Slavlje je započelo svečanom procesijom na čijem su čelu bile zastave, potom ministranti, čitači te djeca Hrvatske škole odjevena u narodne nošnje različitih krajeva Hrvatske. Nakon misnoga slavlja i zajedničke fotografije, krenulo se u veliku dvoranu gdje je bio upriličen svečani program i ručak za sve prisutne. U programu su sudjelovala sva djeca Hrvatske škole od prvoga

do osmoga razreda kao i Kolo Grupa „Kardinal Stepinac“. Svaki razred predstavio se u narodnim običajima, kolima i pjesmom vezanim za pojedina područja iz Hrvatske. Imalo se priliku vidjeti kako se slavi Jurjevo u Turopolju, Tijelovo u Moslavini, Slavonske svatove, Ivanje u Bilogori, čuvanje ovaca u Kordunu, poklade ili tradicionalne buše iz Baranje, pjesme i plesove iz Moslavine te na kraju programa nakon više od dvadeset godina u župu se vratio tamburaški sastav Kolo Grupe „Kardinal Stepinac“ koji je odsvirao nekoliko pjesama, vraćajući se čak dva puta na pozornicu. Svi su bili ispraćeni pljeskom.

Nakon prvoga dijela programa uslijedio je ručak koji se sastojao od domaćih jela pripremljenih u restoranu „Dubrovnik“. Poslije ručka uslijedila je kava i domaći

kolači, koje su pripravile vrijedne ruke naših domaćica iz Društva sv. Krunice. U drugome dijelu programa uslijedila je podjela diploma našim đacima koji nas napuštaju. Četvrti razred srednje škole koju su u Kolo Grupi i osmi razred Hrvatske škole koji se tek priključuju Kolo Grupi. Svi su dobili diplome i zahvalu za svoj rad i trud u Kolo Grupi i Hrvatskoj školi. Potom su na pozornicu bili pozvani svi prisutni članovi Školskoga odbora Hrvatske škole, kako oni aktivni tako i svi prijašnji. Nakon podjele darova i cvijeća uslijedila je bogata tombola kojoj su se najviše obradovali oni najmlađi. Zabava se nastavila s pjesmom i plesom. Roditelji, bake i djedovi bili su ispunjeni ponosom što su njihova djeca danas tu i što nastavljaju tradiciju svojih predaka.

Već pedeset godina, od davne 1974. godine, ova župa ustraje i ne odustaje od podizanja novih generacija u učenju hrvatskoga jezika, kulture i narodnih običaja. Mnogi su ostavili značajne tragove u ovih pedeset godina:

odborima. Međutim sve to ne bi bilo moguće bez ljubavi i žrtve svih roditelja koji svakoga petka i nedjelje dovode svoju djecu u Hrvatsku školu kao i na vjeronauk. Upravo su roditelji te djece razlog zašto danas slavimo

nicu i nastaviti hoditi stopama onih koji su ovdje bili prije nas. Bogu hvala za sve ono što smo do sada doživjeli i proživjeli i molimo za Božji blagoslov za sve ove naredne godine koje su pred nama. Neka nam je blagoslov-

brojni župnici, kapelani, posebno časne sestre Školske sestre franjevke provincije Krista Kralja iz Hercegovine, potom brojni roditelji koji su bili aktivniji preko svoje službe u školskim

ovu obljetnicu. Pedeset godina nije malo – to je već nekoliko generacija Hrvata u ovome dalekome New Yorku.

Nadamo se da će Hrvatska škola doživjeti još koju obljet-

ljena naša Domovina Hrvatska. Neka je blagoslovljena naša hrvatska Župa sv. Ćirila i Metoda i sv. Rafela u New Yorku. I neka nam je blagoslovljena Hrvatska škola „Kardinal Stepinac“.

Odlazak iz Zajednice

Našu Provinciju napustila su trojica privremeno zavjetovane braće: fra

Mladen Dragičević, fra Davorin Krtalić i fra Dominick Grgić. Zahvaljujemo braći na vreme-

nu koje su proveli s nama te im želimo sreću i Božji blagoslov u njihovu daljnjem životu.

CROMIN 20. svibnja 2024. u Zürichu

Duhovski ponedjeljak osvanuo je prepun svjetla i topline. Inače, ovih dana je vrijeme promjenjivo „ovdje“ u Švicarskoj, ali upravo između svih tih kišnih dana, ponedjeljak je bio sunčan. Sunce je zasigurno bilo „mamac“, ali i „zov“ svim onim obiteljima koje su možda bile neodlučne hoće li doći ili pak ne! Kako ljudi svjedoče, ali i svećenici koji djeluju ovdje, ovogodišnji Cromin je premašio očekivanja. Preko dvije tisuće ljudi bilo je na susretu. To je sve zbog djece, jer Cromin okuplja našu djecu, naše ministrante i članove dječjih misijskih zborova, ali je očito prepoznat kao jedinstven događaj ovdje u Švicarskoj za nas Hrvate. Cromin nije samo „čudo“ za nas, već i za same Švicarce koji se ne mogu načuditi tolikom odazivu. Nema sumnje da su naše misije najvitalnije i upravo odaziv djece govori o snazi naših misija, ali i o našoj budućnosti ovdje. Bilo je preko 700 djece. Naše misije imaju budućnost. Fra Antonio kao organizator se i ove godine odlučio za Zürich, kao mjesto održavanja. Preko 100 volontera i članova naše misije, te preko 30 framaša, organizacija je zbilja djelovala kao „švicarski sat“. Samo Bog vidi žrtvu tih ljudi koji su nesebično radili ne samo taj dan, već i u samoj pripremi, a i poslije kada je sve trebalo raščistiti; od kićenja oltara, ozvučenja, pripreme dvorane i stolica, ručka, kolača, pića, sladoleda, od usmjerenja ljudi, pripreme podija za zborove, te sportskih događaja gdje je sudjelovalo preko 40 ekipa, te sama dodjela medalja i pehara. Zbilja jedna velika organizacija. Dobri ljudi su naša snaga. Ljudi koji su već sutra trebali krenuti na posao i svoje obaveze,

ovaj su dan iskoristili da služe. Dali su nesebično svoje vrijeme. Zbilja im hvala. A sam dan se može ovako sažeti, sve naše misije na jednom mjestu. Sve misije u svojim prepoznatljivim bojama i logu. Tu se stvaraju uspomene i dobiva snaga za budućnost. Sve je počelo svetom misom koju je predvodio naš fra Zlatko, koji je imao „vatreno krštenje“, ali se je itekako snašao i bio domišljat i blizak primjerima djeci, te ih potakao da ljube Krista. Pozvao ih je na zajedništvo i molitvu te da uvijek budu spremni odvojiti vrijeme za Krista. Zatim su uslijedili nastupi zborova. Djeca su bila raspjevana, a svaki voditelj zbora je dobio prigodnu nagradu koju je uručio naš fra Niko. Svi su bili kreativni i originalni. Luzern je zaplesao u ritmu „Rim Tim Tagi Dim“ tako da je sva dvorana plesala i pjevala. Uslijedio je ručak, a poslije športska natjecanja. Bilo je napeto i zanimljivo. Tekle su suze radosnice, ali i one tužne. Trčalo se u vreći, ali i bez vreće, a najzanimljivije je bilo na nogometnim terenima. Tu je bilo uspona i padova. Bezbroj utakmica. Najviše je pozornosti privuklo finale muških starijih ekipa Züricha i Berna. Fra Antonio je svojim navijanjem potaknuo svoje „žute“ da se sreća okrene na njihovu stranu te pobijede na penalima. Svi su dobili medalje, sva djeca, a prva tri mjesta i „prijelazne“ pehare. Cromin je službeno završio oko 19 sati, a prošle godine u 17. Očito ove godine nikome se nije išlo kući. Bogu dragom hvala na svemu.

fra Goran Azinović

FRAMIN u Tihaljini

Dana 25. svibnja u Tihaljini održan je susret ministranata iz hercegovačkih franjevačkih župa – FRAMIN. Autobusi s ministrantima iz 17 hercegovačkih župa počeli su pristizati već prije 9 sati, a na susret je došao preko 500 ministranata. Sveta misa je započela u 10:30 sati. Misu je predslavio župnik domaćin fra Ljubo Kurtović. U svojoj propovijedi je na zanimljiv i interaktivan način djeci približio važnost dolaska na svetu misu, poslušnosti roditeljima i ljepotu njihova služenja kod oltara.

Koncelebriralo je devet svećenika, a evanđelje je čitao đakon fra Željko Tomić. Misu su svojim pjevanjem animirali framaši Frame Ružići, a čitanja i molitvu vjernika čitali su ministranti iz različitih župa. Crkva je bila ispunjena molitvom, radošću i šarenilom. Na kraju mise sve nazočne je pozdravio fra Jozo Hrkać, provincijski promicatelj duhovnih zvanja i organizator

susreta te ukazao na program dana po kojem bi se trebalo održati natjecanje u znanju i u sportu.

Nakon zajedničke fotografije, natjecatelji u kvizu su se uputili u Osnovnu školu Antuna Branka i Stanislava Šimića na kviz. Za organiziranje kviza znanja bili se zaduženi ovogodišnji postulanti.

Rezultati kviza su bili sljedeći: 1. Humac, 2. Posušje, 3. Široki Brijeg

Za to vrijeme ostatak ministranata koji se nije natjecao u kvizu ostao je u crkvi gdje su imali priliku čuti svjedočanstvo duhovnoga poziva, koje su s njima podijelili novaci fra Mario Širić i fra Joel Sirovina. Nakon toga uslijedio je ručak, a oko 12 sati su se svi uputili na sportske terene pokraj škole u Tihaljini. Tu su održana natjecanja u nogometu, igrama bez granica i igri graničara. U nogometu su prvo mjesto osvojili ministranti iz župe Humac, drugo iz Tihaljine te treće ministranti iz župe Široki Brijeg. U igri graničara prvo mjesto osvojio je Tomislavgrad, drugo Seonica, a treće Čitluk.

Ministranti koji su osvojili prva tri mjesta dobili su prigodne nagrade, a ostalim župama uručene su zahvalnice. Nakon uručenja nagrada i proglašenja pobjednika, molitvom smo se zahvalili Bogu i polagano se uputili nazad u župe s predivnim dojmovima protekloga dana koji je bio je radostan, šaren i lijep. Hvala lijepa našem fra Ljubi i volonterima Frame Tihaljina, Ružići i Vitina.

Sabor Frame Hercegovina

Nakon stanke od 6 godina, konačno je održan VII. Sabor Frame Hercegovina, od 31. svibnja do 2. lipnja na Humcu. Naše geslo kroz ova tri dana bilo je: „Neka mi bude po tvojoj riječi!” Lk 1, 38.

Trodnevni susret započeli smo svetom misom koju je predvodio provincijal fra Jozo Grbeš istaknuvši u svojoj homiliji blagoslove u našim životima. Na misi nam je dobrodošlicu zaželio i humaćki gvardijan fra Dario Dodig. Nakon mise uz himnu i upoznavanje voditelja, koji su nas pratili kroz sva tri dana, Antonije Prlić Bubalo i Zorana Kolobare, službeno je otvoren ovaj Sabor.

Uz ponovno obraćanje našega područnog duhovnog asistenta fra Joze Hrkaća, svim nazočnim obratili su se područna predsjednica, Matea Ostojić, u ime područnoga vijeća OFS-a, Kristijan Primorac, i nacionalna predsjednica Frame BiH, Petra Bračić.

Nakon uvodnih pozdrava, nastavljeno je predstavljanje bratstava. Svako bratstvo osmislilo je najbolji način za predstavljanja Frame, kroz video, pjesmu ili skeč.

Film „Najveći dar”, koji smo gledali nakon blagovanja, osvijestio nam je koliko snagu ima oprost. Film se temeljio na svjedočanstvima onih ljudi koji su doživjeli oslobođenje nakon oprosta drugima. Ostavivši na nas duboki dojam, upustili smo se u molitvu koju je predvodio fra Fran Čorić. Fra Fran nam je pokazao da naši mobiteli, koji su inače na lošu glasu, mogu biti sredstvo kojim se može moliti.

Drugi dan našega druženja započeli smo jutarnjom molitvom

i razmatranjem koje je pripremio fra Ivan Hrkać. Nakon toga slušali smo predavanje fra Slavena Brekala koji nam je približio i objasnio naše geslo. Istaknuo je Blaženu Djevicu Mariju koja nije znala što će se dogoditi prihvativši Božju volju, te kako i mi sami trebamo prihvatiti Božju volju u svojim životima. To predavanje bilo je i temom naših pojedinačnih skupina u kojima smo sa svojim animatorom razgovarali o Božjoj volji, o Božjem planu za naš život. Nakon ručka i slobodna vremena u istim skupinama, krenuli smo na svoju radionicu. Neki su pjevali po gradu, neki su posjetili razna mjesta u Ljubuškom i u njegovoj blizini poput: vinograda Nuić, Šiljevišta, kule Herceg Stjepana Kosače, staračkih domova, prostorija GSS-a, pučke kuhinje i mnogih drugih. Kada smo se svi vratili sa svojih radionica, uslijedila je sveta misa koju je predvodio fra Josip Vlašić, područni duhovni asistent OFS-a. Nakon svete mise i večere u zajedništvu i radosti, slavili smo Boga kroz pjesmu. Koncert

je animirao Zbor Frame Hercegovina, pod ravnanjem fra Ante Vukoje, koji su svojim talentom i prekrasnim izvedbama duhovnih pjesama oduševili sve nas. Uz naš zbor svi smo se mogli zabaviti uz animatorice plesa, koje su tjednima osmišljavale i vježbale koreografiju za svaku pjesmu.

I posljednji smo dan započeli molitvom koju je predmolio fra Andrija Majić, nakon koje smo otišli na travnjak ispod crkve uslikavši milenijsku fotografiju. Nakon doručka i fotografiranja, program se nastavio svjedočanstvima. Naši voditelji održali su intervju s Andreom Karlović, Mariom Brkićem i fra Nikolom Jurišićem. Budući da su svi bivši framaši koji su i dalje dio velike franjevačke obitelji, govorili su o svom franjevačkom putu te kakav je utjecaj imala Frama na njihov život. Pomogli su nam vidjeti na koje sve načine možemo nastaviti živjeti svoj franjevački poziv. Nakon proglašenja pobjednika natječaja za najbolju fotografiju i djeljenja zahvalnica Framama, to smo naše druženje zaključili

svetom misom koju je predvodio naš podružni duhovni asistent fra Jozo Hrkać. Tako smo svi zahvalili Bogu na svemu što je

učinio za nas ta tri dana, na svakom od tih 500 framaša koji su tih dana na Humcu živjeli i disali kao jedan.

Na kraju, još jedno veliko hvala, u ime podružnoga vijeća, svima koji su na bilo kakav način sudjelovali na ovom Saboru i u njegovoj organizaciji, našim dobročiniteljima bez kojih ništa od ovog ne bi bilo moguće, našim volonterima u žutim majicama koji su, nekada zanemarujući sebe, nesebično služili drugima, gvardijanu, novacima koji su služenjem uljepšali svaku našu misu i bili na raspolaganju za bilo kakvu pomoć, trećarima koji su nam pomogli djeliti obroke i našem Zboru Frame Hercegovina na čelu s fra Antom. Hvala vam na svemu i, ako Bog da, vidimo se za dvije godine. Mir i dobro!

*Iva Šarac, podružna tajnica
Frame Hercegovina*

Zavjetno hodočašće Hrvata iz Švicarske Majci Božjoj u Einsiedeln

Hrvati katolici koji žive i rade u Švicarskoj imaju tijekom jedne pastoralne godine tri velika zajednička okupljanja: 1. Molitveno-pokorničko hodočašće Majci Božjoj (Crnoj Gospi) u Einsiedeln u lipnju, 2. Rumeni list u rujnu za mlade u Einsiedeln i 3. Okupljanje ministranata i dječjih zborova (CroMin) obično u svibnju – duhovski ponedjeljak.

Ove godine bilo je 56. molitveno-pokorničko hodočašće u svetišće Majke Božje u Einsiedelnu 8. i 9. lipnja 2024. Vjernici iz svih dvanaest hrvatskih katoličkih misija u Švicarskoj počeli su se okupljati pred Gospinom bazilikom u subotu 8. lipnja 2024. oko 14 sati. Bila je jaka kiša. Svećenici, koji djeluju u misijama u

Švicarskoj, bili su na raspolaganju vjernicima za svetu ispovijed i duhovni razgovor u kapelici do bazilike od 15 i 30. Puk i dušo-

brižnici su se okupili s kišobranima u ruci prije 17 sati za molitvu križnoga puta uz Kalvariju, koja je u blizini svetišta. I upravo kad

je počela molitva križnog puta, koju je predvodio zagrebački pomoćni biskup mons. Mijo Gorski, prestala je kiša. Uz biskupa Miju, sudjelovali su u predvođenju molitve pojedinih postaja fra Antonio Šakota i predstavnici misija, a pjevanje predvodili su pjevači okupljeni iz misija. Na molitvi križnoga puta sudjelovalo je oko dvije tisuće vjernika. Tekst postaja, koji je napisao fra Goran Azinović, tiskan je kao mala knjižica. Na Kalvariji Biskup je biranim riječima ohrabrio nazočne na kršćanski život, te istaknuo važnost pobožnosti i obiteljske molitve za duhovni život.

Euharistijsko slavlje u velikoj prekrasno obnovljenoj Gospinoj bazilici započelo je u 19 sati. Prije svete mise sve okupljene pozdravio je nacionalni koordinator HKM u Švicarskoj fra Antonio Šakota. Posebno je pozdravio biskupa mons. Miju Gorskog i zahvalio benediktincima na čelu s opatom mons. Urbanom Federerom za gostoprimitstvo u svetištu. Opat Urban nije mogao skriti radost na svome licu kad je ugledao veliku baziliku punu vjernika. Potrudio se pozdraviti sve nazočne i s nekoliko rečenica i na hrvatsko-me jeziku. Ovogodišnje geslo u svetištu je „Ja sam s vama“ (Mt 28,20). Svetu misu predvodio je mons. Mijo Gorski, a koncelebrirali su fra Mika Stojić, fra

Goran Azinović, fra Šito Ćorić, fra Ivan Prusina, fra Branko Radoš, fra Niko Leutar, fra Vine Ledušić, fra Marinko Šakota, fra Zlatko Ćorić, fra Iko Skoko i fra Antonio Šakota. Biskup je naglasio kako smo mi vjernici katolici u marijanskim svetištim a uvijek kod kuće. Svetište Crne Gospe u Einsiedelnu usporedio je s našim nacionalnim svetištem u Mariji Bistrici. Predstavnici misija čitali su čitanja i izrekli molitve vjernika. Zbor je bio sastavljen od pjevača različitih misija kojim je dirigirala prof. Jelena Kučak Vujnović, a na orguljama je svirala prof. Petra Hrvaić. Nakon euharistijskoga slavlja nastavljeno je druženje u kulturnom centru „Zwei Raben“.

U nedjeljno jutro vjernici su počeli pristizati u svetište oko osam sati. Ispovijed je bilo od 9 i 30 do 11 sati. S tim da su tri svećenika ostala ispovijedati do svete mise. Biskup Mijo održao je predavanje „Učinkovitost evanđeoskog navještaja u suvremenom društvu. Odgovaramo li na pitanja koja nam postavljaju ljudi današnjice!“ u velikoj samostanskoj dvorani od 11 do 12 sati. Govorio je o izazovima u suvremenom društvu, od etičkih do tehnoloških. Naglasio je kako je autentično življenje evanđelja najveća snaga učinkovita navještanja Evanđelja. Svečana misa u velikoj Gospinoj bazilici započela

je u 12.30. Uz fra Antonijovu pozdravnu riječ nazočne je pozdravio u ime svetišta brat Filip. Biskup je svoju homiliju utemeljio na misnim čitanjima desete nedjelje kroz godinu B. Naglasio je važnost spremnosti vjernika da čuju, razumiju i poslušaju Riječ Božju. Uvijek u životu svake osobe ima napasti koje je imao i Adam, ali on nije poslušao Riječ Božju. Pozvao je vjernike na budno slušanje i življenje Božje sa snagom Božje milosti. Uz misijske dušobrižnike koncelebraciji pridružio se i tajnik apostolske nuncijature u Bernu mons. dr. Većeslav Tumir. Zbor je bio ojačan većim brojem pjevača iz misija.

Na kraju svete mise fra Antonio Šakota zahvalio je Pre-svetom Trojstvu i Gospi, svima nazočnima vjernicima na 56. hodočašću, te biskupu mons. Miji Gorskom, dušobrižnicima u misijama, domaćinima benediktincima, pjevačima, čitačima, ministrantima te svima koji su na bilo koji način pridonijeli u organiziranju i sudjelovanju na 56. hodočašću. Prije završnoga misnog blagoslova biskup Mijo zahvalio je fra Antoniju na pozivu. Prenio je vjernicima pozdrave biskupa iz domovine, zahvalio hercegovačkim franjevcima koji djeluju u misijama u Švicarskoj više od pedeset godina, te pozvao na življenje temeljnih vjerskih, uljudbenih i obiteljskih vrijednosti. Istaknuo je koliko je presudno proučavati i poznavati svoju kulturu, jezik i povijest. Potaknuo je na trajno povezivanje naših ljudi u inozemstvu s onima koji su u domovini. Nakon svete mise vjernici i fratri ostali su u ugodnom razgovoru ispred bazilike.

Posveta crkve u Rodoču

Rodoč je veliko selo u neposrednoj blizini Mostara, moglo bi se štoviše reći jedno veliko predgrađe Mostara. Smješten je s južne strane brda Huma, koji ga i dijeli od Mostara, na istoku je rijeka Neretva (zaselak Čekrk), a na krajnjem zapadu zaselak Ulog (ispod prijevoja Varda, odakle se cesta penje do Brotnja, točnije do Kruševa). Upravo je ta blizina Mostara prednost stanovnika Rodoča i veliki razlog da se već odavno u Rodoč doseljavaju brojni stanovnici sa svih strana. Mnogi su, dakako, i odselili na sve strane svijeta.

Prošlost i sadašnjost Rodoča

Rodoč je bio dobro naseljen i u prethistoriji i u svim povijesnim razdobljima, sve do danas. To nije nikakvo čudo jer ima sve uvjete za dobar život: izvor rijeke Jasenice, plodnu zemlju, odličnu klimu – što sve stvara idealne uvjete za poljoprivrednu proizvodnju. Tu uspijevaju ne samo žito, krumpiri i kukuruz, nego i sve vrste povrća i voća, pa ne treba čuditi da je Rodoč desetljećima snabdijevao i Mostar i dalje krajeve trešnjama, smokvama i drugim voćem, kao i svim vrstama povrća.

Na prvi će pogled biti čudno da tako veliko selo, koje je nekada dosegalo do blizu 3000 stanovnika (danas ima 2434 katolika u 852 obitelji) sve donedavno nije imalo vlastitu crkvu, nego su vjernici desetljećima morali putovati u župnu (franjevačku) crkvu sv. Petra i Pavla u Mostar. Susjedno selo Jasenica, iako više nego dvostruko manja od Rodoča (danas 421 obitelj, 1191 stanovnik) ima vlastitu filijalnu crkvu već gotovo 40 godina (izgradnja započela

1985., fini radovi završeni do 1988., zvonik podignut 2003., a crkva u novije vrijeme proširena za jednu lađu i lijepo preuređena). Razlog zašto Rodoč nije mogao imati crkvu leži u činjenici da je to selo bilo pretvoreno u jedan veliki vojni „logor“, dakle kompleks u kojem se nalazila vojna industrija, srednja škola za kandidate za vojne pilote i toliko vojnoga osoblja koje je tu radilo, a brojni su živjeli u vojarnama pa se nije moglo ni misliti o kakvoj crkvi koja bi „bola oči“ komunističkim glavešinama i njihovim podložnicima. No taj vojni kompleks nije postojao samo u vrijeme komunističke Jugoslavije, nego su njegovi početci puno stariji.

Vojna povijest Rodoča

Naime, već su austrougarske vlasti u Rodoču 1913. sagradile vojnu zračnu luku – jednu od prvih na Balkanu. Otada počinje „vojna“ povijest Rodoča. Tu su zračnu luku potom koristile sve države koje su nastale na ovome prostoru, počev od Kraljevine SHS (Jugoslavije), pa talijanska i njemačka vojska u Drugom svjetskom ratu i vojska socijalističke Jugoslavije; tu se i danas nalazi vojarna vojske Bosne i Hercegovine. I ne samo da su se desetljećima gradili vojni objekti, nego su se i rušili. Osobito početkom Drugoga svjetskog rata, kad su talijanski vojni zrakoplovi bombardirali zrakoplove i hangare Kraljevine Jugoslavije, a još više u posljednjim godinama rata, kad su iste ciljeve, u kojima su se nalazile postrojbe i zrakoplovi njemačke i hrvatske vojske, bombardirali saveznički zrakoplovi.

Dakako, pri tome je stradalo i naselje Rodoč i njegovo stanovništvo.

No pravu vojnu „revoluciju“ u Rodoču započele su vlasti socijalističke Jugoslavije, koje su upravo Mostar, točnije Rodoč, izabrale za jedno od najvećih sjedišta svoje vojne industrije. Tako se već od 1950. započelo s izgradnjom ogromnoga kompleksa nazvanog Vazduhoplovna industrija SOKO: mještanima je oduzeta većina plodnoga zemljišta za izgradnju kompleksa u kojem su se proizvodili dijelovi raznih tipova vojnih zrakoplova, pa kasnije i helikoptera, ali je cvjetala i proizvodnja raznih proizvoda koji su zapravo imali civilnu namjenu; stoga se kasnije SOKO podijelio na vojni i civilni dio. Tvornica SOKO postala je 70-ih godina vrlo uspješna i svjetski priznata tvrtka, kojoj su i najveće svjetske zrakoplovne tvrtke povjeravale izradu pojedinih sklopova za zrakoplove. Nestala je s lica zemlje 1992. kad su srpski i crnogorski rezervisti, pod patronatom JNA, temeljito opljačkali tvornicu i sve strojeve odvezli u Srbiju. Upravo je to vrijeme i velikoga stradanja sela: u rujnu 1991. došlo je u Rodoč preko 5000 srpskih i crnogorskih rezervista koji su, kad je počeo rat u Bosni i Hercegovini, u travnju 1992. temeljito opljačkali čitavi Rodoč i spalili oko 80% kuća! K tome su neke osobe koje nisu pobjegle odveli u logor u Gacko, a nekoliko ih i ubili na kućnom pragu. Konačno su 11. lipnja 1992. snage HVO-a oslobodile Rodoč i protjerale razbojнике iz Rodoča i širega mostarskog područja. Tada je počela obnova sela, pa je konačno u slobodi došlo vrijeme i da se misli na izgradnju crkve u tako velikom katoličkom selu kakvo je Rodoč. (Sve ovo na temelju vrijedne mono-

grafije *Rodoč za sjećanje*, Mostar, 2023., autorā Davora Šaravanja i Tibora Vrančića).

Misna slavlja u Rodoču i pripreme za izgradnju crkve

Ipak su se i prije Domovinskog rata mise pokatkad slavile u Rodoču, i to na mjesnom groblju, u ljetnom razdoblju, otprilike od blagoslova polja do Svih svetih: svećenik je bio u kapelici, sagrađenoj 1921/22. godine, a narod većinom vani, na otvorenom. Za vrijeme rata, nakon oslobođenja Rodoča, od 1992. mise su se slavile u malenoj kapelici iznad Čavarovih kuća u Gostovini. Kada je prostor postao pretijesan, misna slavlja preseljena su u prostore bivše tvornice SOKO (tzv. COK). No odmah po svršetku ratnih zbivanja misni su se obredi počeli održavati u prostorima franjevačke tiskare FRAM, preko puta Osnovne škole Bartola Kašića. No sve to nije bilo dovoljno, pa se najozbiljnije razmišljalo o konačnom rješenju – izgradnji crkve.

Razgovori o tome započeli su još 1998. U ime samostana i

župe sa župljanima je započeo raditi fra Robert Kiš, duhovni pomoćnik, inače rodom upravo iz Rodoča. Početkom 1999. održan je prvi sastanak s kućedomaćinima. Najveću poteškoću u početku je predstavljalo pitanje lokacije. Gdje je fra Robert stao, nastavio je fra Marinko Šakota, koji je sa skupinom Rodočana 20. lipnja 2001. postavio drveni križ na mjestu buduće crkve, još uvijek ne znajući ni gdje će, ni hoće li uopće crkva biti sagrađena. No još je dalek put bio do stvarnog početka radova. Najprije je župnik fra Šimun Romić „isposlovao“ dopuštenje mjesnog biskupa Ratka Perića za podizanje crkve u Rodoču. Bilo je to 20. listopada 2006. Problemi se na terenu počinju rješavati 25. veljače 2007., kad je izabrano Vijeće za izgradnju crkve na čelu sa župnikom fra Šimunom te je odabrano idejno rješenje arhitekta Davora Smoljana iz Mostara, koji je predvidio uistinu veliku crkvu: 44,60 x 25,60 metara, jednostavnu i lijepu izvana, a iznutra prozračnu i dovoljno veliku za

toliki broj župljana u Rodoču. U prigodnom letku koji je tiskalo Vijeće za izgradnju crkve sv. Ivana Krstitelja u Rodoču 19. travnja 2007. navodi se da nakon Drugoga svjetskog rata izgradnja crkve nije bila moguća jer su „u Rodoču izgrađeni vojni objekti i nije bilo mogućnosti za izgradnju katoličke crkve“. Navodi se također da je osigurana lokacija površine 9000 m². Na tome se prostoru već dugo nalazilo romsko naselje tzv. Barake, koje je godinama bilo ruglo Rodoča. Grad Mostar je uz pomoć međunarodne zajednice za Rome izgradio novo naselje u lipnju 2002. te su oni preselili u suvremene čvrste objekte. Tako su stvoreni preduvjeti za dobivanje crkvene i građevne dozvole, za odabir idejnog plana te konačno za početak radova.

Izgradnja crkve i uređenje parkirališta

Zemljani radovi za gradnju crkve započeli su 26. travnja 2008., a izvodile su ih tvrtke Parkovi i Vodovod iz Mostara. Nakon godinu dana mjesni biskup Ratko Perić je u nedjelju 21. lipnja 2009. blagoslovio temelje buduće crkve. Dakako da su se sredstva za izgradnju skupljala već godinama, pa je stanovita svota bila prikupljena i prije početka radova. U tu svrhu je 22. lipnja 2008. bilo organizirano i odigravanje nogometne utakmice između splitskoga Hajduka i Lica s naslovnica, a prihod je išao u istu svrhu. Župnik fra Šimun je, na poziv jednoga odseljenog Rodočanina, putovao i u Australiju te od tamošnjih Hrvata prikupio lijepu svotu. I Vlada Federacije BiH pripomogla je s donacijom od 200.000 KM.

Plan crkve izradio je arhitekt Davorin Smoljan. Radove

je izvodila tvrtka Ile Vrljića iz Mostara. Crkva je rasla prilično brzo pa je prva sveta misa u njoj – još nedovršenoj – slavljena 21. lipnja 2010. Nakon toga su radovi nastavljeni i konačno je došao 20. ožujka 2011., kad je održana prva misa u grubo dovršenoj crkvi. Misu je predvodio župnik fra Stipe Marković, a posjećenost je premašila sva očekivanja; Rodočani su se uistinu radovali crkvi u svome mjestu, u kojem je nisu imali nikada u povijesti! Otada se mise u samo ugrubo dovršenoj crkvi slave svake nedjelje i svakoga radnog dana. Radove su, nakon odlaska župnika fra Šimuna Romića, vodili župnici fra Stipe Marković do 2013., fra Josip Vlašić do 2016. te fra Bože Milić do 2022.

U vrijeme župnika fra Josipa Vlašića, od 2013. do 2016. god., izgrađen je lijep zvonik, koji s crkvom čini skladnu cjelinu, uređena je dvorana sv. Josipa: u potpunosti opremljena za izvođenje nastave, župnog vjeronauka, probe zbora i za sve ostale aktivnosti koje se događaju pri rodočkoj crkvi. Popločan je i prilaz crkvi.

U vrijeme župnika fra Bože Milića, od 2016. do 2022. god., urađeno je mnogo: 2017. godine uređena je vanjska fasada (radove izvela tvrtka Ćuk-putz), krov na bočnim lađama i oko cijele crkve, postavljanje kamena, domaćeg lijepog kamena miljevine, na pročelje crkve i na bočna i stražnja vrata, te kamenog pojasa, cokla, oko cijele crkve, od tvrdog egipatskog kamena. Posebnu ljepotu crkvi daje rozeta postavljena na pročelju. Kamen je pripremila mostarska tvrtka Revigrad u vlasništvu Anđelka Golemca, a gosp. Golemac daro-

vao je i rozetu na čeonom dijelu crkve. Rozetu je izradio Mario Raič. Kamen na čeonom dijelu je postavila tvrtka Bazić. Fra Bože je u godišnjaku filijale u Rodoču osobito zahvalio crkvenom odboru koji prati radove i redovitim sastancima određuje tijek i smjer uređenja crkve. Mladen Margeta pratio je sve radove na crkvi od samoga početka gradnje. Zoran Milićević je tijekom radova na fasadi, krovu i postavljanju kamena redovito boravio na gradilištu, nadgledao i pratio dinamiku radova kako bi izvedba radova bila što kvalitetnija. Zahvalio je na novčanim priložima osobito gospođi Emiliji Wright, rođenoj Bubalo, poslovnoj ženi u Los Angelesu čiji su korijeni iz Rodoča, Župnom uredu Međugorje, kao dakako i brojnim župljanima koji su svojim priložima i radom omogućavali dovršetak radova na crkvi. God. 2019. započeli su radovi na uređenju parkirališta: nasipanje tampona, zemlje i pijeska i ravnjanje. Teren oko crkve je izravnat i sad se uredno mogao parkirati velik broj automobila te se proći oko cijele crkve, što znači da više nije bilo potrebe za parkiranjem na cesti. God. 2021. u rujnu je asfaltirano veliko parkiralište (3300 m²). Grad Mostar darovao je u tu svrhu 70.000 KM. Radove je izvela gradska tvrtka Komos. Nakon asfaltiranja na sastanku crkvenog vijeća odlučeno je da se pokrene i akciju za uređenje hortikulture u crkvenom dvorištu u Rodoču. Radove je izvela tvrtka Aquaflora iz Š. Brijega.

Konačno uređenje crkve i dvorišta

No crkva je sve do 2022. izgledala više kao neka „rupa“ nego

uređena dvorana za slavlja svetih misa: samo beton – i unutrašnji zidovi i pod, sa starim klupama svih mogućih vrsta, prezbiterij neuređen, okoliš neuređen, zvonik neožbukani.

A onda se posla prihvatio župnik i gvardijan fra Danko Perutina, rodom upravo iz Rodoča. Upravo je nevjerojatno na koje je sve načine i kojom brzinom pronalazio novčana sredstva, kao i majstore za sve brojne poslove koje je trebalo dovršiti. Valja imati na umu da su gotovo istodobno završavani i iznimno skupi i nadasve kvalitetni radovi na župnoj i samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru, koje je također vodio fra Danko.

Najprije je iznutra nabačena žbuka; kad se zna koje su to ogromne površine, onda valja imati na umu da je valjalo utrošiti puno više novca i vremena nego za manje zgrade. Radove iznutra je izvodila tvrtka Done stil doo iz Posušja. Unutar nji radovi žbukanja i bojenja su započeli u ožujku 2023. a završili u lipnju iste godine.

Potom je na red došlo uljepšavanje unutrašnjosti crkve. Fra Danko je iskoristio boravak poznatog umjetnika svjetskoga glasa Ivana Marka Rupnika, koji je upravo sa svojim umjetničkim timom Centro Aletto izvodio završno uređenje mostarske župne crkve, te ga zamolio da oslika i strop filijalne crkve u Rodoču, što je Rupnik izveo na samo njemu svojstven i originalan način. Isti je umjetnik oslikao i gornji dio apsida u rodočkoj crkvi; donji i veći dio ostavljen je za restaurirani stari oltar, koji se nekoć nalazio u župnoj crkvi u Mostaru. Rupnik je dao plan i kamenog oltara i ambona, a radovi postavljanja su izvedeni 17. svibnja 2024. Oltar i ambon izveo je g. Mario Rajič.

Potom je uslijedilo uređenje poda crkve. Najprije je izliven estrih te potom po njemu postavljene veoma lijepe i kvalitetne kamene ploče „boticino“ te naručene nove hrastove klupe (80 komada), koje je izradila stolarska radnja CER iz Posušja. Kad su završeni ti radovi i postavljene klupe, crkva kao se iznutra udvostručila prostorom te je zasjala u svojoj punoj ljepoti. Takva preobrazba iz „rupe“ u savršeno skladan i prekrasan prostor je rijetko viđena na našim prostorima. U svibnju 2024. ožbukana je i obojen zvonik izvana, a kompletnu izradu zvonika je financirao gosp. Ante Vidačak.

Valja navesti da se u vrijeme izvođenja radova mise nisu mogle slaviti u crkvi, pa su vjernici iz Rodoča nedjeljna misna slavlja pohađali u župnoj crkvi u Mostaru, a mise su radnim danima slavljene u vjeronaučnoj dvorani, koja je bila uređena već prije finalnih radova na crkvi.

Onda je na red došlo uređenje okoliša crkve. Riječ je također o iznimno velikom prostoru,

koji je sada popločan masivnim betonskim pločama, s nekoliko zelenih površina i posađenim stablima. Radovi su bili iznimno naporni, a završeni su u svibnju i lipnju 2024. Trebalo ih je završiti prije predviđene posvete crkve za Ivandan 2024. Već je prije toga u dvorište postavljena i fontana koju je darovao Viktor Vidović, a izradio Mario Rajič koji je ujedno i darovao kip sv. Ivana Krstitelja koji se nalazi na vrhu fontane.

Posveta crkve

Konačno je došao i taj dan, iščekivan godinama, pa rekao bih i desetljećima: posveta crkve. Radilo se sve do zadnjeg trena, a jedan projekt nije se uspjelo dovršiti, makar je bilo obećano. Riječ je o starome drvenom oltaru iz župne crkve u Mostaru koji je bio na restauraciji, ali nije bio gotov do posvete. On će biti postavljen kasnije.

Crkvu je blagoslovio mjesni biskup Petar Palić na uočnicu zaštitnika crkve i sela sv. Ivana Krstitelja, 23. lipnja 2024. Rodočani i drugi vjernici pripremali

su se za taj veliki dan trodnevnicom u čast sv. Ivanu. Prvoga dana misno je slavlje predvodio domaći sin fra Robert Kiš, a drugoga također domaći sin fra Danko Perutina, ujedno i glavni organizator dovršetka radova na crkvi. Treću večer, na uočnicu, misu je predvodio biskup Palić, sa svečanim činom posvete crkve. Uza nj su bili na misi provincijal fra Jozo Grbeš, gvardijan i župnik fra Danko, bivši župnici te brojni drugi svećenici i mnoštvo puka Božjega. Biskup je posvetio novi kameni oltar i crkvu, a šestorica svećenika križiće na stupovlju crkve. Takvu svečanost upamtit će svi nazočni Rodočani i njihovi gosti te će u sljedećim godinama i desetljećima o njima pripovijedati svojim potomcima i prijateljima! Misno slavlje na samu svetkovinu sv. Ivana, 24. lipnja, predvodio je provincijal hercegovačkih franjevac fra Jozo Grbeš, koji je zahvalio svima koji su doprinijeli da se dovrši izgradnja ove veličanstvene crkve, a najviše gvardijanu i župniku fra Danki.

fra Robert Jolić

Europski susret privremeno zavjetovane braće

(Asiz – La Verna, 15. – 19. srpnja 2024.)

U okviru franjevačkih obljetnica koje oživotvorišu duh svetoga Franje iz Asiza, održan je susret privremeno zavjetovane braće iz Europe. Nazočilo je oko 160 fratara iz Konferencije provincija Italije i Albanije (COMPI), Konferencije provincija Španjolske i Portugala (CONFRES), Transalpinske franjevačke konferencije (COTAF), Sjevernoslavenske konferencije (SLAN) i Južnoslavenske konferencije (SLAS). Moderatori su susreta bili fra Darko Tepert, generalni tajnik i fra Hieronimus Yoseph Dei Rupa, zamjenik generalnog tajnika za formaciju i studije.

Susret je obilježen geslom preuzetim iz životopisa sveto-

ga Franje: *Ispunjeni najvećim divljenjem* (1Čel 94). Naš dolazak u Italiju, osobito u Asiz, ponovno budi i rađa novu nadu i daruje snagu čovjeku na putu franjevaš-

tva. Potrebno se uvijek vratiti na izvor. Izvor je najčišći. Tu čistoću manja braća grabe s izvora svetih mjesta, a osobito Asiza i La Verne. Maleni talijanski grad i gora

velikih darova i tišine omogućili su prikladan prostor za susret i promišljanje, istraživanje i odgovaranje na postavljena pitanja i zadatke.

Naši su dani na susretu bili obilježeni euharistijom, susretima, slušanjem, molitvom časoslova, hodočašćem, raspravama te donošenjem prijedloga i zaključaka. Organizirana su zajednička predavanja i sastanci te radovi i rasprave u manjim i višejezičnim skupinama.

Zajedništvo različitih tradicija i oblika duhovnosti, pastoralnih djelovanja i modernih oblika evangelizacije dalo je širu sliku istoga Reda. Posljednja dva dana susretu se pridružio cijeli generalni definitorijski s generalnim ministrom.

Prvog dana u Asizu, u središnjoj dvorani kuće *Domus Pacis*, započeo je susret pozdravnim govorom fra Darka Teperta, a nastavio se upoznavanjem i predstavljanjem vlastita života i tradicije pojedine provincije. Drugoga dana razmišljali smo o međusobnom odnosu između akcije i kontemplacije, na temelju misli koje je s nama podijelio fra Paolo Zampollini, predsjednik komisije *Duh molitve i pobožnosti*. On je na osoban način iskazao poteškoće za uravnotežiti spomenute stvarnosti u životu svakoga manjeg brata. Taj je dan zaključen svetom euharistijom kod sestara klarisa, koju je predslavio fra Darko Tepert. Treći je dan bio predviđen za hodočašće na La Vernu, svetu goru Franjina suoblivenja Kristu raspeto-me. Cijeli je dan bio osvijetljen

duhom molitve, praćen tišinom i slavljen svetom euharistijom koju je predslavio fra Livio Crisci, provincijalni ministar Provincije sv. Franje ranjenoga u Toskani. Sveta je euharistija završila procesijom s relikvijarom svetoga Franje, koji je prenesen iz crkve u Kapelu stigmi. Zajedništvo smo nastavili u samostanskoj blagovaonici. Idući smo dan započeli svetom euharistijom u gornjoj crkvi Bazilike sv. Franje, koju je predslavio mons. Mario Vaccari, OFM, biskup biskupije Massa Carrara-Pontremoli. Biskup je nastavio svoje druženje s nama podijelivši svoje iskustvo u promišljanju o novim oblicima života i evangelizacije. U razmišljanju je bio osoban i emotivan, jer se ponovno našao u svojoj prvoj obitelji iz koje je potekao, prije nego što je zadobio službu biskupa. Drugo predavanje istoga dana održao je fra Casey Cole, franjevac iz Amerike, koji je podijelio svoje iskustvo korištenja društvenih medija u svrhu evangelizacije. Dao je i kratke upute i pomoć u digitalnom svijetu. Susret je zaokružen govorom generalnoga ministra

fra Massima Fussarellija koji je, potaknut željom čuti potrebe najmlađe braće s privremenim zavjetima, dao ohrabrenje i upozorio na opasnosti koje nas mogu odvesti s istog. On je istaknuo moć zajedništva i duh čovjeka koji se hrani evanđeljem.

Susret je završen svetom euharistijom koju je predslavio Generalni ministar, nakon čega smo imali zajednički ručak te krenuli natrag u svoje provincije.

Ciljevi su susreta

smjerali prema budućnosti koja se ogleda u sadašnjosti: Kako danas živimo kao manja braća i što želimo za budućnost? Kako pomiriti život aktivnosti s kontemplacijom? Koji su novi oblici evangelizacije? Postoje li drugačije mogućnosti naše prisutnosti? Kako se u konkretnim kontekstima služiti medijima na franjevački način? Zaključci i odgovori na postavljena pitanja dostavljeni su Generalnoj Kuriji.

U zaključku je doneseno nekoliko točaka usmjerenih na život braće s privremenim zavjetima radi boljšeg ostvarenja i provođenja franjevačkoga *Ratio formatio-nis-a*. U njima se, među ostalim, zahtijeva veće povjerenje prema onima koji su u formaciji kako bi se omogućila misijska iskustva i usporedba s različitim stvarnostima Reda, omogućavanje učenje jezika, osobito engleskoga, osjećaj pri davanju određenih zaduženja kako bi bilo dovoljno vremena da svaki pojedini brat u sebi ne ugasi duh pobožnosti i molitve.

fra Antonio Ramljak

Obnovljen glavni oltar (1901.) iz crkve sv. Petra i Pavla u Mostaru

„Dozvoljava se od ovog biskupskog Ordinarijata sabiranje milodara za podignut jedan veliki žrtvenik u ovdješnjoj katoličkoj crkvi S. Petra i Pavla u Mostaru i to u suglasju i Dozvolom nadležnih mjesnih političkih oblasti. Okrug pako sabiranja ograničuje se na grad Mostar i okolicu, izuzam slučaj dobrovoljnih Darovatelja i sa strane.“

Mostar Dne 3. siječnja 1891.

Paškal Buconjić biskup.

Ovaj tekst stoji u bilježnici ovjerenoj od biskupa Buconjića za prikupljanje milodara za glavni veliki oltar u franjevačkoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru. Milodari su prema Bilježnici prikupljeni od 1891. do 1897. godine. Nabrojana su mjesta iz kojih se prikupljalo i svi darovatelji. Oltar je fra Nikola Šimović u crkvi sv. Petra i Pavla postavio 1901. Urađen je u Tirolu nedaleko od Bolzana u

radionici Ferdinanda Stuflessera osnovanoj 1875. u mjestu Otisei (Bolzano) u Italiji. U Mostar je najvjerojatnije dopremljen željeznicom. Bio je predivan, glavni oltar crkve sv. Petra i Pavla. Iznad oltarne menze visoke 1 m je tabernakul kojemu se klanjaju dva anđela, iznad je u sredini kip Blažene Djevice Marije s cepterom – Kraljice, koja u naručju drži svoga Sina Isusa, lijevo je sv. Petar s križem naopako okrenutim, jer je tako bio na križu mučen. Desno je sv. Pavao sa svojim pismima u lijevoj, a u desnoj ruci drži mač okrenut prema zemlji. U samom je vrhu oltara Bog Svestvoritelj i Sveladar okružen s dva kerubina. Na vrhu svega, na visini od 9,41 m dominira zlatni križ. Cijeli je oltar urešen zlatnom ornamentikom, viticama jarkih crvenih i zelenih boja. Posebno je urešen tabernakul, s dvokrilnim vratima, a iznad njega je predivna niša sa Svetim Srcem i predivnim Raspelom koje stoji u njoj.

Oltar je u crkvi sv. Petra i Pavla preživio dva svjetska rata, poratne progone i komunističku mržnju prema vjeri. Uvijek je bio najveći ponos Hrvata rimokatolika grada Mostara. Na njemu su generacije i generacije dječaka naučili ministrirati pod budnim okom braće fra Franje Čavara, fra Stipe Mikulića i drugih. Neposredno pred Domovinski rat je zbog obnove crkve skinut i odložen u Samostan. Tu je preživio ratne strahote. Kipovi sv. Petra i Pavla i tabernakul su izgorjeli u crkvi 9. svibnja 1992. u 22 i 30. kad su agresori JNA crkvu sv. Petra i Pavla zapalili i srušili do temelja. Iz crkve je kip Blažene Djevice Marije iz plamena, po cijenu vlastita života, iznio fra Josip Marija Katalinić.

Godine 2009. (16. rujna) Povjerenstvo za kulturno povijesnu baštinu i graditeljstvo naše Provincije u sastavu fra Ante Marić (pročelnik), te fra Vendelin Karačić i fra Ivan Ševo pozvalo je predstavnike radionice Fradinand Stuflessera da pregledaju oltar. To su učinili u kripti nove crkve sv. Petra i Pavla. Dali su predračun za obnovu, a tom je odgovornom i skupom poslu prionuo gvardijan i župnik fra Danko Perutina. Oltar je prošle (2023. godine) šleperom odvezen u istu radionicu gdje je i napravljen, i obnovio ga je i restaurirao pra – praunuk njegova graditelja. Odlučeno je da se postavi u rodočku crkvu sv. Ivana Krstitelja koju je o. biskup Petar posvetio 23. lipnja 2024. godine. U crkvi je postavljen 31. srpnja na spomendan sv. Ignacija Lojolskoga 2024. godine. Puk hrvatski i rimokatolički grada Mostara i Rodoča taj je događaj popratio oduševljenjem, a oni stariji koji ga pamte i suzama.

fra Ante Marić

Redovnički dan u Bosni i Hercegovini

Redovnički dan u Bosni i Hercegovini, XXVI. po redu, održan je u subotu 7. rujna 2024. godine u samostanu Školskih sestara franjevačkih provincije u Bijelom Polju kraj Mostara pod motom ... *da budemo brižni njegovatelji evanđeoskog sjemena...* (Molitva Jubileja 2025.)

Otvarajući skup na kojem je sudjelovalo 240 redovnika i redovnica, predsjednica Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine s. Željka Dramac izrazila je svima dobrodošlicu te zaželjela „da sjeme Evanđelja negujemo, zalijevamo, hranimo, da u svakome od nas i u našim zajednicama ono raste i dozrijeva“.

Nazočne je pozdravio, u ime biskupa Bosne i Hercegovine, banjolučki biskup Željko Majić, potaknuvši ih da budu živa Crkva na njivi Gospodnjoj i potpora malom stadu. U ime domaćina, nazočne je pozdravila provincijska predstojnica s. Franka Bagarić izrazivši zahvalnost i radost što se ovogodišnji Redovnički dan održava u okrilju njihove bijelopoljske zajednice. Skup je moderirala s. Zdenka Kozina, članica Školskih sestara franjevki Provincije Svete obitelji u Hercegovini.

Tema skupa bila je u znaku 800. obljetnice rana sv. Franje koju ove godine slave Crkva i Franjevački red. Prvo predavanje pod naslovom „Ogledalo savršenstva – Franjin put do Rana kao uzor redovništva“ održao je fra Alojzije Slavko Anđelić, član Hercegovačke franjevačke provincije. Na početku svoga izlaganja kazao je: „Franju je

ljubav prema Gospodinu nukala da ga sve više nastoji upoznati, da provodi vrijeme s njim, da čezne za njim, a Gospodin je tu ljubav nagradio darom sjedinjenja. Put kojim je on hodio, nije samo namijenjen Manjoj braći ili članovima Drugog ili Trećeg reda svetoga Franje. Put koji vodi do sjedinjenja i savršenstva namijenjen je svima. Gospodin Isus je začetnik i dovršitelj svetosti, ali su i vjernici pozvani sve činiti kako bi mu dopustili da djeluje u njihovim životima.“

U nastavku je predavač na temelju djela *Pismo sestrama o savršenom životu* koje se pripisuje sv. Bonaventuri, nasljedovatelju sv. Franje naveo neke elemente duhovnoga života koje svaki redovnik i redovnica trebaju imati u svome životu kako bi hodili putem savršenstva (poznavanje sebe, prava poniznost, savršeno siromaštvo, šutnja i šutljivost, molitva, razmatranje Isusove muke i smrti, savršena ljubav prema Bogu, ustrajnost do konca). Tako sv. Bonaventura navodi

neophodan uvjet – poznavanje sebe. „Ispitima savjesti i samopromatranjem trebamo upoznavati sebe, okrenuti našu pažnju na Svetoga kojemu se suobličavamo po njegovoj milosti. Ako je duh čovječji zarobljen, nije u stanju naći sebe kao Božju sliku. Prethodni korak samospoznaje nas prirodno vodi prema poniznosti. Poniznost je priznati da bismo bili ništavilo bez njegove milosti koja u nama čini svako dobro. Radikalno siromaštvo za Franju je bio još jedan način otvaranja Božjoj Ljubavi, uzdanje u njegovu Providnost, koracanje putem savršenstva.“

Zatim je predavač istaknuo: „Na platnu života svetog Franje tišina i osamljenost su izvezle najljepše vezove, dostojne kraljevskih dragulja – Isusovih svetih rana. Šutnja je važna pomoć redovniku koji stremlji za savršenstvom. Dok čovjek zadržava svoj jezik, promišlja o svojim putovima i postaje svjestan svojih nedostataka, slaboga napretka to ga dovodi da kaje. Stoga da

bi redovnik ostao u tišini, mora se nekad odmaknuti, odvojiti u samoću.“

Kako bismo napredovali u savršenstvu, trebamo vježbati svoju dušu u trajnoj molitvi. Molitva je „posuda kojom se milost Duha Svetoga zahvaća iz preobilnog izvora Presvetog Trojstva. Kajanje je prvi stupanj gdje sada onu svoju grješnost koju smo u sebi upoznali donosimo pred Gospodina ponizno i molimo milosrđe. To nas onda vodi k davanju hvale Gospodinu za svu njegovu ljubav koju nam iskazuje. Treći važan korak je usmjerenost na ono što molimo. To je usmjerenost na nakanu, ali još više na samoga Boga. To je stalno odvrćanje od lutanja i obraćenje Gospodinu.“

Nadalje je predavač istaknuo kako nas „Franjevačka tradicija uči da predmet našega razmatranja često mora biti Isusova muka i smrt na križu. Naše srce je Božji oltar na kojemu treba uvijek gorjeti vatra jake ljubavi. A ova vatra se održava drvom križa i prisjećanjem njegove Muke.“ Predavač je potaknuo okupljene redovnike i redovnice: „Učinimo sve da u našoj molitvi i razmatranju Isusova muka i smrt zauzmu jedinstveno mjesto. Dopustimo Gospodinu da u nama zapali vatru svoje Ljubavi, a mi, ljubeći Njega, izgorimo do savršenstva.“

„Uz sve spomenute korake, sv. Bonaventura još ističe ustrajnost povrh svega. Zato sve dobre navike, krjeposti, sve načine okretanja Bogu, otvaranja njegovoj ljubavi, treba čuvati i ustrajati u njima do kraja. Kad je teško, i kada se čini besmisleno, nekorisno, treba ustrajati. Ustrajnost je najbolji znak naše ljubavi“, naglasio je predavač.

Na kraju svoga predavanja fra Alojzije Slavko dodao je još jedan element i poticaj na Franjinom putu savršenstva – odnos prema Bl. Djevici Mariji, Presvetoj Bogorodici. „Pozvani smo graditi svoj odnos s Gospom od Anđela kako bi nam ona posredovala sve milosti potrebne na putu savršenstva.“

Drugo predavanje „Križ – izraz i model slobodne i darovane Ljubavi“ održala je s. Matija Pačar, ŠSF Mostarske provincije. U svom predavanju promišljala je o križu, onako kako ga je i sv. Franjo proživljavao. „Vjerujem da nam upravo njegov primjer može pomoći da shvatimo kako naše posvećenje započinje promatranjem Krista Preobraženoga ali se dinamika našeg posvećenja najviše pokazuje u suočenju s križem. (Usp. CV 14) Suočiti se s križem svakako nije samo divljenje pred tom Tajnom, nego je to pravi Susret s Ljubavlju koja se otkriva i koja nas na poseban način poziva da ju ovom svijetu navijestimo.“

Onaj tko uđe u dijalog s Križem spoznaje Božju ljepotu o kojoj govori Augustin, ljepotu koja se rasprostire od neba do zemlje,

od rađanja do smrti. Iz osobna dijaloga s Raspetim sv. Franjo, pred kraj svoga života, piše one najljepše riječi hvalospjeva u kojem zahvaljuje Bogu i hvali ga po svakom stvoru. U baštinu nama franjevcima ovaj je ponizni sveti čovjek ostavio duhovnost protkanu Otajstvom Križa. I to ne smije biti samo divljenje pred tom Tajnom nego stvaranje živog odnosa s Raspetim, ulazak u dijalog s Njim.“

Sestra Matija se upitala: „Koliko smo mi danas doista u dijalogu s Kristom? Koliko se damo dotaknuti i preobraziti Križem? Postaju li naši razgovori površni? Naši odnosi hladni? Naša vjera formalizirana? Iako smo položili zavjete, iako smo posvetili život upravo tom zaručničkom odnosu, jesmo li ipak ponekad preuski jer promatramo vlastitim očima i ne dopuštamo da nas Križ promjeni?“

„Razmišljajući o Križu kao izvoru i modelu slobodne i darovane ljubavi“ – predavačica je potaknula okupljene da se „pokušaju staviti u dijalog s riječima koje nam Isus s križa upućuje, Oče, oprosti im jer ne znaju što

čine (Lk 23,33), Još danas bit ćeš sa mnom u Raju (Lk 23,39-43), Evo ti majke (Iv 19,26), Bože moj, zašto si me ostavio?, Žedan sam (Iv 19, 28), Dovršeno je (Iv 19,30), U ruke tvoj predajem duh svoj! (Lk 23, 46).

Na kraju svoga izlaganja s. Matija je kazala: „Poziv svakoga od nas jest otkriti Istinu o sebi a ta nas Istina oslobađa za istinsku radost. Naši utemeljitelji, poput sv. Franje ostavili su nam pravila ali ta pravila nisu ispunjenje radosti. Ona su samo dar da činimo onoliko koliko je nama moguće. Radost i mir se postiže kada činimo ono što nam je moguće i kada na granici naših mogućnosti znamo predati sve u

Božje ruke, vjerujući da On poziva. Franjino pravilo je Franjin odgovor ljubavi na ove Riječi s križa. Ali ono nije nastalo kao neka romantična pjesma nego kao plod njegove nutarnje borbe sa sobom i s Evanđeljem. Zato je za Franju Križ izvor i model slobodne i darovane ljubavi jer je duboko u sebi razumio da prava radost nije u idealnim okolnostima, u toplim osjećajima, ugodnom življenju, savršenom obdržavanju nekog reda. Prava radost za Franju je ljubav, a ljubav je biti za drugoga, umrijeti za drugoga. Jer i sam nam Isus kaže da nema veće ljubavi od one koja život svoj položi za svoje prijatelje. (Usp. Iv 15,13).

Misno slavlje predslavio je biskup Majić u suslavlju petnaestak svećenika. Mons. Majić je također izrekao homiliju. Za vrijeme euharistijskog slavlja pjevao je i svirao Zbor Školskih sestara franjevki hercegovačke Provincije pod ravnanjem s. Ivane Džeba.

Nakon objeda, uslijedilo je razgledavanje samostana, a o povijesti sestara Hercegovačke provincije i zajednice u Bijelom Polju govorila je s. Dominika Anić, članica Uprave.

U popodnevnom satima održana je sjednica Izvršnog odbora Konferencije (za članove), a ostali su sudionici organizirali vrijeme prema osobnom rasporedu. (KVRPP BiH)

Marijološko-marijanski simpozij

„Širokobriješka Gospe, Majko milosti!“ naslov je marijološko-marijanskog simpozija koji je održan u franjevačkom samostanu na Širokom Brijegu u subotu, 7. rujna 2024. Simpozij u povodu 160. obljetnice kipa BDM na Širokom Brijegu organizirali su Hrvatski marijološki institut (HMI) Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Franjevački samostan Uznesenja BDM na Širokom Brijegu i Grad Široki Brijeg.

Pozdravnim riječima skupu se najprije obratio gradonačelnik Grada Široki Brijeg Miro Kraljević, istaknuvši društvenu i vjersku važnost prisutnosti franjevacu u tome gradu te pohvalivši plodnu suradnju. Gvardijan fra Ivan Marić pojasnio je povod ovoga simpozija i predstavio kip širokobriješke Gospe. Predstojnik Hrvatskoga

marijološkoga instituta prof. dr. sc. fra Ivan Karlič prenio je pozdrave dekana KBF-a prof. dr. sc. Josipa Šimunovića, pohvalio inicijativu gvardijana fra Ivana za ovaj simpozij i izrazio radost što je pozvao Hrvatski marijološki institut da ga organizira.

U prvom dijelu simpozija, kojim je moderirao prof. Ivan Karlič, izloženi su crkveno-učiteljski i teološki temelji nekih suvremenih marijoloških tema. Kako su franjevački samostan, crkva i Marijin kip na Širokom Brijegu posvećeni Uznesenju BDM, prvo izlaganje održala je tajnica Hrvatskoga marijološkog instituta izv. prof. dr. sc. s. Valerija Kovač predstavivši smisao i aktualnost najmlađe marijanske dogme – uznesenja BDM na nebo. Član HMI-a dr. fra Josip Šimić izlagao je o razvoju koncilске mariologije „Od mari-

janske sheme ‘De Beata Virgine Mater Dei et Mater hominum’ do ‘Lumen gentium’, VIII. poglavlje“. Profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru dr. fra Iko Skoko i doktorand fra Goran Azinović osvrnuli su se na lik BDM u „Katekizmu Katoličke Crkve“, a doc. dr. sc. fra Ante Bekavac s KBF-a u Zagrebu predstavio je Mariju kao model ostvarena života po krepostima.

Drugim dijelom simpozija moderirao je član HMI-a i ravnatelj OŠ Augustina Harambašića u Zagrebu Tomislav Filić, a obuhvaćao je teme vezane za franjevce Hercegovačke provincije i njihovo djelovanje u Širokom Brijegu. Gvardijan Međunarodnoga zavoda *Antonianum* u Rimu dr. fra Miljenko Šteko proučio je „Franjevačke marijološke obzore, s posebnim

osvrtno na škotizam i njegovu protežnicu u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji“. Izvanredni profesor na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu dr. fra Draženko Tomić analizirao je „Napise o crkvi i samostanu na Širokom Brijegu u časopisu ‘Kršćanska obitelj’“. Maja Soldo, ravnateljica Zavoda za kulturno-povijesnu baštinu Ministarstva obrazovanja, znanosti i kulture Zapadnohercegovačke županije i doktorandica, predstavila je „Franjevce i lokalnu zajednicu u misiji očuvanja kulturne baštine kao identiteta našega naroda“. Knjižničar Franjevačke knjižnice u Mostaru i urednik provincijskog nakladničkog niza RECIPE fra Ante Marić govorio je o „Taktilnoj vjeri i kipu Širokobriješke Gospe“.

Treći tematski dio simpozija, kojim je moderirala izvanredna

profesorica na KBF-u u Zagrebu i članica HMI-a dr. Andrea Filić, obuhvaćao je istraživanja o zaslužnim hercegovačkim franjevcima. Prof. dr. sc. fra Andrija Nikić, predsjednik HKD-a Napredak i HAZU-a sa sjedištem u Mostaru, izlagao je o „Fra Petru Bakuli i širenju štovanja Gospina uznesenja u Hercegovini“. Profesorica na KBF-u u Zagrebu i članica HMI-a dr. Marija Pehar i doktorand fra Renato Galić predstavili su „Istaknute teme u marijanskim propovijedima fra Rufina Šilića“, a župnik župe sv. Jeronima u Chicagu i doktorand fra Antonio Musa govorio je o „Marijanskim propovijedima fra Rufina Šilića na Širokom Brijegu kao modelu suvremenoga kršćanskog propovjedništva“.

Teme iz marijanske vjere i pobožnosti predstavljene su u četvrtom dijelu simpozija, kojim je predsjedala s. Valerija Kovač.

Komunikolog i župnik župe Kočerin dr. fra Mario Knezović izlagao je o „Vrstama i modelima verbalne i neverbalne komunikacije vjernika i Gospe“. Andrea Filić predstavila je patrističke temelje i suvremene naglaske govora o „Mariji koja razrješuje čvorove“. Tomislav Filić izlagao je o liku BDM iz perspektive njezina svakodnevnog života i važnosti za naš vjernički život. Bibličar i međugorski ispovjednik dr. fra Tomislav Pervan predstavio je povijesni i egzistencijalni kontekst pučke pobožnosti u Hercegovini s naglaskom na štovanje Isusa i Marije.

Radni dio simpozija zaključio je fra Ivan Karlić, koji je u nedjelju 8. rujna predslavio i svečano euharistijsko slavlje u crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu.

s. Valerija Kovač

Fra Mladen Vukšić imenovan kotorskim biskupom

Sveti otac, papa Franjo, na spomendan Imena Marijina, 12. rujna 2024. godine imenovao je našega brata, člana naše Hercegovačke franjevačke provincije, fra Mladena Vukšića novim kotorskim biskupom.

Zahvaljujemo papi Franji što je imenujući fra Mladena biskupom iskazao tako veliku čast našoj Provinciji. Čestitajući našem fra Mladenu na imenovanju ujedno mu zahvaljujemo na svemu što je do sada činio za našu Provinciju i povjereni mu vjerni puk.

Neka ga u njegovoj novoj službi u Crkvi Kristovoj, u časnoj Kotorskoj biskupiji prati zagovor našega serafskoga oca sv. Franje, sv. Tripuna – zaštitnika grada Kotora i Blažene Djevice Marije na Nebo uznesene.

Svečanost proglašenja imenovanja novoga kotorskog biskupa

U Mostaru, 12. rujna 2024. godine u 12 sati objavljena je vijest da je sveti otac, papa Franjo imenovao našega brata, definitora naše Provincije fra Mladena Vukšića kotorskim biskupom.

Uz prisustvo mjesnoga biskupa Petra Palića, našega provincijala fra Joze Grbeša, konzultore, dekane i braću fratre, nakon molitve Andeo Gospodnji pročitan je dopis Apostolske nuncijature Crne Gore o imenovanju fra Mladena kotorskim biskupom.

U svom obraćanju biskup Petar, čestitajući fra Mladenu istaknuo je: „Trenutak je ovo da ti kao biskup ovih biskupija zahvalim za tvoje vjerno služenje u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, za tvoj jasan i izgrađen osjećaj crkvenosti, za odgovorno vršenje svih

službi koje su ti povjeravane i za tvoju otvorenost za izvanrednu suradnju. Želim ti takve suradnike kao što si i ti bio i biskupu Ratku i biskupu Želimiru u Dubrovniku i meni osobno.“

Provincijal fra Jozo čestitao je fra Mladenu na imenovanju i na prihvaćanju te odgovorne službe koju mu je Sveti Otac povjerio, osobito što je prvi član naše Provincije nakon mnogo godina koji je imenovan biskupom. Zahvalio mu na svemu što je činio u službama koje mu je Provincija povjerila te dodao: „Svi mi poznajemo fra Mladenov karakter i dobrotu, vjerujem da će ta fra Mladenova dobrota biti prenesena i u Kotor gdje sada ide služiti Crkvi i Božjem narodu.“

Govor imenovana biskupa kotorskoga, fra Mladena, prenosimo u cijelosti.

„Preuzvišeni oče biskupe Petre; generalni vikaru biskupija, don Nikola; mnogopoštovani provincijale, fra Jozo; braćo svećenici ovdje nazočni, kao i svi do kojih ove riječi dopru: mir vam i dobro!

Dok vama želim mir, ne mogu poreći da me ovo imenovanje iznenadilo i pomalo uznemirilo.

Donijelo mi je zebrnju i tisuću pitanja. Prije svega zato što sam siguran da nikada nisam ni na koji način žudio službu poput ove koja mi je danas povjerena. Siguran sam i sada da je bilo i svetijih i boljih i pripravnijih i učenijih kandidata od mene. Međutim, unatoč zbunjenosti koju osjećam i osjećaju nedostojnosti koji me prati, u pozivu svetog oca, pape Franje, prepoznajem volju Božju koju želim ispuniti prije svega i stoga prihvaćam imenovanje franjevačkoj malenosti kao poziv na služenje Crkvi i narodu Božjem. U tome se ne oslanjam na svoje snage, nego na milost koju Gospodin daje onima koji se u njega uzdaju: „Blagoslovljen čovjek koji se uzdaje u Gospodina i kome je Gospodin uzdanje“ (Jr 17, 7)

Kad sam pomislio kako trebam dovršiti uređenje župne crkve u Posušju i odredio rokove, Bog me poljuljao u mojoj sigurnosti pozivajući me na abrahamovsku vjeru. Naše životne prilike i neprilike naša su prigoda i mogućnost za rast u vjeri i odaynosti Bogu. Bog je uvijek nov, on uvijek stvara. Stoga njemu slava i hvala za dar života, za dar poziva i za nebrojene milosti i darove kojima me obasipao tijekom mog života. Računam na Njegovu pomoć i na ovom novom putu koji je preda mnom.

Zahvaljujem Njegovoj svetosti, papi Franji, koji me je, usmjerivši pažnju na mene, imenovao biskupom kotorske biskupije. Upućujem pozdrav administratoru te biskupije, nadbiskupu barskom mons. Rroku Gjonlleshaju, biskupu u miru mons. Iliji Janjiću, svećenicima, redovnicima, redovnicama i svem Božjem

puku u „Zaljevu svetaca“. Bratski pozdrav upućujem i mons. Zdenku Križiću, nadbiskupu splitsko-makarskom i mojem metropolitu.

Moj iskreni pozdrav građanskim vlastima u Crnoj Gori i Kotoru i nadam se suradnji na opće dobro kao svoj braći koja pripadaju drugim Crkvama: zajedno prepoznavamo Isusa kao Sina Božjega i Spasitelja svijeta. Bratski pozdrav svima koji ispovijedaju druge vjere i koji s nama dijele želju za upoznavanjem i služenjem Bogu.

Posebna misao u ovom trenutku ide mojim roditeljima, pok. ocu Mići i majci Jagodi, koji su mi dali život i vjeru i svima onima iz moje obitelji koji su mi prenijeli svoju ljubav prema Kristu i Crkvi. Zahvalno sjećanje na sve moje voljene postaje svakodnevna molitva u koju uključujem brata, sestru, rodbinu, prijatelje, mještane sela Otoka i moje župe Vitina.

Hvala Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, u kojoj sam proveo većinu svoga svećeničkoga služenja, kao i Zagrebačkoj i Dubrovačkoj biskupiji u kojima sam kraće boravio. U ovom spomenu nezaobilazni su svi vjernici župa u kojima sam pastoralno djelovao.

Posebnu zahvalu dugujem Franjevačkoj provinciji Uznesenja BDM u Hercegovini, čiji sam član. Hvala mojoj braći za sve što su učinili za mene. Svima koji su na bilo koji način u mom srcu ostavili ono što me učinilo čovjekom, vjernikom i svećenikom kakav jesam. Zahvaljujem svojim učiteljima, nastavnicima, profesorima, odgojiteljima, župnicima i pastoralnim suradnicima, časnim sestrama i svima koje sam susretao na svom životnom putu.

Danas na spomen Presvetoga imena BDM, cijelu svoju službu i općenito svoj život povjeravam njezinu zagovoru kao i zagovoru zaštitnika Kotorske biskupije, sv. Tripuna te ostalih božjih ugodnika: bl. Gracije iz Mula, bl. Ozane, službenice Božje Ane Marije Marović te posebno sv. Leopolda Bogdana Mandića, koji će me uvijek podsjećati na moje franjevačko podrijetlo, na moje siromaštvo i na neizmjereno Božje milosrđe.

Na sve zazivam Božji blagoslov!“

Čestitka provincijala fra Joze imenovanom biskupu fra Mladenu

Poštovani fra Mladene!

U ime sve braće Hercegovačke franjevačke provincije čestitam Ti na imenovanju u časnu službu biskupstva. Molimo Gospodina da bude s Tobom u hrabrosti, mudrosti i ljubavi vođenja ponosne i drevne biskupije Zaljeva svetaca.

Znaj da ćeš u nama uvijek imati braću i da će naša Provincija uvijek biti Tvoja majka koja voli svoju djecu bez obzira na daljine i službe. Neka naš franjevački ha-

bit i Franjin pozdrav: Mir i dobro nikada ne prestane biti Tvoj.

Neka naša povezanost u budućnosti i dalje i uvijek bude i molitvena i bratska.

Zahvalni za Tvoj život i Tvoju novu službu, želimo Ti dovoljno i blagoslova i milosti za sve dane Tvoje časne službe.

fra Jozo Grbeš, OFM,
provincijal

Životopis imenovanog biskupa fra Mladena Vukšića

Fra Mladen Vukšić rođen je 28. prosinca 1965. godine u Ljubuškom od roditelja Mirka i Jagode r. Lauc. Djetinjstvo je proveo u mjestu Otok koje pripada župi Vitina u kojoj je i kršten 9. siječnja 1966. godine. Osnovnu, pučku školu pohađao je u Vitini od 1972. do 1980. godine. Srednju strukovnu školu, smjer strojarski tehničar završio je u Ljubuškom 1984. godine.

Franjevački habit obukao je na Humcu 14. srpnja 1984. čime je stupio u Novicijat Hercegovačke franjevačke provincije. Prve redovničke zavjete položio je 15. srpnja 1985. godine. Potom odlazi na služenje vojnoga roka, prvo

u Skoplje, a potom u Kumanovo.

Filozofsko-teološki studij pohađa na Franjevačkoj teologiji u Makarskoj (1986. – 1989.) te u Bologni (1989. – 1992.) gdje diplomira.

Svečane zavjete u Redu manje braće položio je 16. rujna 1990. na Kočerinu. Biskup Pavao Žanjić zaređio ga je za đakona 29. lipnja 1991. godine u Mostaru, a za svećenika 26. srpnja 1992. u Čitluku.

Nakon svećeničkoga ređenja preuzima službu župnoga vikara

na Humcu te pomoćnoga odgojitelja novaka sve do rujna 1994. godine kada odlazi u Rim na studij Pastoralu mladih i Katehetike. Za svoga boravka na Humcu 1992. godine pokrenuo je prvo bratstvo Franjevačke mladeži (Frame) na području naših hrvatskih provincija. Na Papinskom Sveučilištu Salesianum 1997. godine postiže magisterij ne temu: Predavač religije kao odgojitelj.

Završivši studij, uprava Provincije ga imenuje odgojiteljem bogoslova, tj. braće s privreme-

nim zavjetima, u samostanu Hercegovačke franjevačke provincije u Dubravi u Zagrebu te na toj službi ostaje do 2000. godine. Nakon toga obavljao je sljedeće službe: gvardijan i župnik u Slanom do 2003. godine, župnik u Posuškom Gracu do 2010. godine, župnik na Kočerinu do 2013. godine te župnik u Posušju. Uz to, četiri puta je biran za člana uprave Hercegovačke franjevačke provincije, bio je duhovni asistent Franjevačkoga svjetovnog reda i Franjevačke mladeži.

Susret roditelja naših bogoslova

Susret roditelja bogoslova Hercegovačke franjevačke provincije održan je u nedjelju 15. rujna 2024. godine u Franjevačkoj kući molitve u Masnoj Luci. Susret je započeo svetom misom koju je predslavio provincijal fra Jozo Grbeš uz koncelebraciju fra Renata Galića, pomoćnoga odgojitelja bogoslova. Svojim asistiranjem i pjevanjem bogoslovi su uzveličali to misno

slavlje. Fra Jozo je u svojoj propovijedi stavio naglasak na istinsko nasljedovanje Krista te zahvalio roditeljima bogoslova što su našoj provinciji podarili svoje sinove. Nakon svete mise uslijedila je kratka stanka uz malu okrepju i čašicu razgovora. Potom je fra Antonio Musa održao predavanje bogoslovima i njihovim roditeljima. On se u svom predavanju osvrnuo na život svetoga Franje

stavljajući posebno naglasak na njegove rane usporedivši ih s našim ranama. Poslije predavanja druženje je nastavljeno u kući molitve uz ručak i razgovor do kasnog poslijepodneva. To je drugi susret u nizu na kojem su se roditelji i bogoslovi mogli bolje upoznati i razmijeniti svoja iskustva, a nadamo se da će se takvi susreti nastaviti i u budućnosti.

fra Luka Bešlić

Novi šematizam naše redovničke zajednice

Novi Šematizam zajednice hercegovačkih franjevaca iz tiska je izašao 5. kolovoza 2024. Prethodni je objavljen prije 12 godina (2012.), pa je bilo vrijeme za novi (redovito razdoblje između dva šematizma trebalo bi biti 10 godina). Šematizam je po svojoj definiciji kratki prikaz života jedne (crkvene, redovničke) zajednice. Hercegovačka franjevačka zajednica objavila je do sada 11 šematizama: prvi davne 1853., posljednji ove, 2024. godine. U tome u Predgovoru piše provincijal fra Jozo Grbeš:

„Ova je knjiga stjecište povijesti i sadašnjosti jedne franjevačke zajednice. Šematizam je forma predstavljanja zajednice svijetu. Ovo je 11. šematizam (prvi tiskan davne 1853. godine) koji predstavljamo štovanom čitateljstvu povodom 180. obljetnice početaka samostalne zajednice franjevaca u Hercegovini.

Brojni su ovdje podatci o braći koja su pozvana služiti i o mjestima koja su obilježila njihovo djelovanje. Naša služenje je danas odraz naše povijesti: braća se nalaze na 3 kontinenta, u 10 država, u 70 mjesta i gradova.

Nama je biti milosrdni očevi, jednostavna braća, nepriznate sluge, donositelji evanđelja, pomiritelji nepomirenih, kritičari moćnih, pravednici malenima, govornici istine, kako bismo dostojanstveno nosili habit našega Reda i nikada živjeli danas od slave jučerašnjeg dana.“

Šematizam se sastoji od pet (klasičnih) poglavlja:

I. Opća povijest Hercegovačke franjevačke provincije (str. 11 – 28)

II. Samostani u Hercegovini (str. 29 – 58)

III. Župe u Hercegovini (str. 59 – 197), s dodatkom: Stanje vjernika po župama (str. 198 – 200)

IV. Djelatnost izvan Provincije: I. dio: Hrvatska (str. 203 – 221), II. dio: Švicarska (str. 222 – 233), III. dio: Njemačka (str. 234 – 239), IV. dio: Amerika i Kanada (str. 240 – 268)

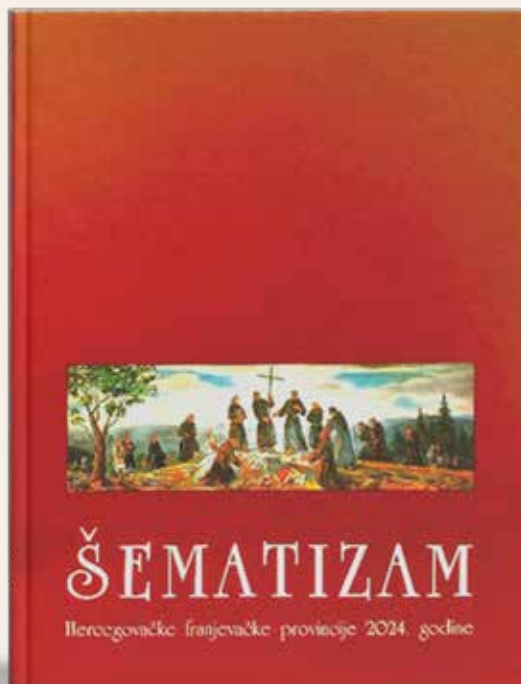
V. poglavlje: Popisi, statistike i tabele (str. 269 – 296): Popis živih članova Provincije, abecednim redom; Popis članova po godinama rođenja; Pripravnici (klerici, novaci, postulanti i sjemeništari); Pregled brojnoga

stanja od 1844. do 2023. godine; Nekrologij: pokojni od posljednje Šematizma 2012. godine.

Na kraju su kazala naseljenih mjesta i osobnih imena (str. 297–316) i Sadržaj (str. 317 – 320).

Šematizam je popraćen brojnim fotografijama, koje odražavaju aktualno stanje zgrada u Hercegovini i svijetu.

Budući da je prethodni Šematizam bio više nego opširan, ovdje su neki podatci, osobito oni o župnim pomoćnicima kroz povijest, izostavljeni, a na njih se upućuje u bilješkama na prethodni Šematizam. K tome su neka čitava poglavlja ispuštena, kao što su odgojne usta-

nove Provincije kroz povijest, nabožna društva koja su osnovali i vodili hercegovački franjevci, kulturne i znanstvene ustanove i projekti kroz povijest, karitativna i prosvjetna djelatnost kroz povijest, kao i dio o stradanju hercegovačkih franjevaca u Drugome svjetskom ratu i poraču (u Šematizmu iz 2012. str. 361 – 454). O tome se ne bi imalo ništa nova reći, pa ta poglavlja nije imalo smisla ponavljati.

Šematizam je priredio dr. fra Robert Jolić, a nakladnik je Hercegovačka franjevačka provincija.

fra Robert Jolić

Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji

Početkom lipnja 2024. godine iz tiska je izašla knjiga svjedočanstava o pobijenim profesorima, svećenicima i klericima na Širokom Brijegu i okolnim mjestima u prvoj polovici 1945. godine. Riječ je zapravo o zapisnicima s tri simpozija i jednoga okruglog stola, održanih na Širokom Brijegu i Zagrebu 1993. godine, na kojima su svoja sjećanja iznijeli bivši đaci slavne Franjevačke gimnazije na Širokom Brijegu. Okupio ih je i sve odlično organizirao bivši širokobriješki gvardijan fra Jozo Zovko. Koliko su prevažna ta sjećanja i svjedočanstva najbolje pokazuje činjenica da od više od 50 đaka – internih (sjemeništara) i eksternih (vanjskih) – koliko ih je fra Jozo uspio okupiti, danas, nakon 30 godina, više nije živ ni jedan jedini!

Njihova sjećanja redovito nisu samo lijepe priče, ugladene i romantične zbog odnosa od 50 i više godina, nego često kritična promišljanja o gimnaziji, samostanu, profesorima, drugim svećenicima, samostanskom i gimnazijskom ustroju, kao i o konviktu koji su vodili franjevci za vanjske đake. No svjedočanstva jasno i nedvosmisleno pobijaju partizanske laži o tome da bi franjevci pucali i na bilo koji način sudjelovali u borbama, a pogotovo ne u kakvim progona Srba i drugih, te pokazuju da su sve te izmišljotine imale za svrhu pokriti i opravdati brutalne partizanske zločine nad nevinim ljudima. Osobito je na udaru bila gimnazija zbog toga što je bila elitna odgojno-obrazovna ustanova, kojoj partizansko-komunistički zločinci ni na koji

način u budućnosti nisu mogli parirati, kao i općenito franjevcima i svećenstvu u Hercegovini, nego su oni to riješili na puno primitivniji način: jednostavno su svoje ideološke protivnike fizički likvidirali. I upravo im to narod u Hercegovini nikada nije zaboravio!

Provincijal fra Jozo Grbeš u svome je predgovoru naveo sljedeće: „Ubijena gimnazija znak je brutalnosti komunističkoga režima prema intelektualnom radu naše braće, a isto tako prema hrvatskom identitetu na ovim prostorima. U ova vremena nama je govoriti istinu, slušati svjedoke i ispravljati krivotvorine povijesti.“

Organizator fra Jozo Zovko piše: „Ovo je vrijeme kada se zasjenjuju uzori i njihov život. Stoga je važno i potrebno uzeti ovu knjigu koja govori, poučava, nadahnjuje svakoga od nas. To su velikani koji su u školi poučavali i odgajali mlade. I baš ti đaci, kao svjedoci, govore o svojim profesorima.“

Priređivač dr. Ivica Šarac navodi: „Još i danas, poslije gotovo osamdeset godina, biološki i ideološki potomci jugoslavenskih komunista, stvarnih planera i izvršitelja zločina, opravdavaju ubijanje hercegovačkih franjevacu tezom, plasiranom još u vrijeme moćnoga djelovanja medijske propagande jugoslavensko-komunističkog režima, da su oni navodno sudjelovali u oružanom otporu i prema tome bili legitiman cilj vojnih djelovanja. Da je riječ o gruboj neistini, najuvjerljivije pokazuju i dokazuju iskazi svjedoka širokobrijeških zbivanja 1945. godine, koje je 48

godina kasnije uspio na istom mjestu okupiti fra Jozo Zovko, tadašnji gvardijan širokobriješkoga samostana.“

Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji. Zapisnici s okruglih stolova i simpozija održanih na Širokome Brijegu i Zagrebu 1993. godine o stradanju širokobrijeških franjevacu priredili su fra Jozo Zovko i Ivica Šarac, izašli su u nakladničkom nizu RECIPE, knjiga 31.

fra Robert Jolić

Ruža – Mladost – Ljeporječje

Odjeci katoličkog pokreta u Hercegovini početkom 20. stoljeća

U srpnju 2024. godine iz tiska je izašla nova knjiga u nakladničkom nizu RECIPE, knjiga 32, pod nazivom *Ruža – Mladost – Ljeporječje*, koju su priredili Irina Budimir, fra Ivan Lovrić i fra Ante Marić.

Posljedica napada na Crkvu s kraja 19. i početka 20. stoljeća bilo je osnivanje Katoličke akcije ili katoličkog pokreta. Na razini sveopće Crkve iza toga „projekta“ stajao je sam papa, a na razini Crkve u Hrvata biskup Antun Mahnić, krčki biskup, koji je bio duša Hrvatskoga katoličkog pokreta (inače je bio Slovenac – Mahnić, ali se potpuno opredijelio za hrvatske narodne i vjerske interese, kao i za zajednički nastup hrvatskoga i slovenskog katoličkog naroda). Taj je pokret bio veoma šarolik i obuhvaćao je brojne skupine, odraslih i mladih katolika, a veoma je važna djelatnost bilo i izdavanje brojnih knjiga, časopisa, novina i biltena. Dva takva biltena izlazila su i u Hercegovini: jedan su izdavali sjemeništari koji su pohađali Franjevačku klasičnu gimnaziju na Širokom Brijegu (*Ruža*), a drugi članovi Marijine kongregacije u Mostaru (*Mladost*). Zanimljivost je da su oba lista umnožavana šapirografom i pisana rukom – dakle bez pisaćeg stroja i bez tiskarskoga sloga. Oba su bila povezana s franjevcima: na Š. Brijegu s odgojiteljima i profesorima Franjevačke gimnazije, a u Mostaru s franjevačkim samostanom, osobito s duhovnicima Marijine kongregacije. S vremenom su slova počela blijediti, pa se neki dijelovi teksta danas teško

čitaju; prepisivali su ih hercegovačkim franjevački bogoslovi u Zagrebu u posljednjim godinama, kako bi konačno mogli biti objavljeni u jednoj (velikoj) knjizi. Na čelu projekta stajao je fra Ante Marić, knjižničar provincijske knjižnice u Mostaru, koja i čuva sve objavljene brojeve *Ruže* i *Mladosti*.

Prvi broj *Ruže* objavljen je 1909. godine, a glavni urednik bio je Jozip Biško – kasnije fra Julijan. *Ruža* je izlazila do 1913., a onda uoči rata prestala s izlaženjem, da bi opet bila pokrenuta 1928. i izlazila do 1934., kada je zauvijek bila ugašena. U prvom razdoblju godišnje je uglavnom bilo tiskano pet brojeva, uz neke dvobroje, a u drugom razdoblju redovito je tiskan samo jedan broj godišnje; sveukupno 20 brojeva. Važno je naglasiti da su upravo tu svoje prve tekstove, književne i znanstvene pokušaje objavili neki kasniji vrhunski pjesnici i učeni ljudi, primjerice fra Janko Bubalo, fra Lucijan Kordić,

fra Rufin Šilić, fra Pio Nuić, fra Bonicije Rupčić, fra Radoslav Vukšić, fra Radoslav Glavaš ml., fra Dionizije Lasić, ili pak poznati književnik Franjo Nevistić i brojni drugi. Zadnji broj, onaj iz 1934., bio je ujedno i prvi, i jedini, tiskan u tiskari (ne više rađen na šapirografu!), ali se eto pokazalo da je to bio i posljednji koji je ugledao svjetlo dana.

Mladost je počela izlaziti dvije godine prije *Ruže* te je od 1907. do 1909. izašlo sedam brojeva, također na šapirografu. Nakon toga *Mladosti* nije bilo punih 12 godina, a potom je 1921. izašao još jedan broj – i taj je bio posljednji.

Uredništvo *Mladosti* izdalo je 1908. *Ljeporječje*, svojevrsni veoma opširan priručnik kako lijepo i ispravno pisati. Očigledno je da su tekstovi preuzeti iz nekoga udžbenika, ili pak iz više njih, ali je upravo fascinantno koliko se pažnje posvećivalo lijepom stilu pisanja i koliko se još u to vrijeme nastojalo oko lijepoga hrvatskog jezičnog izričaja.

U ovoj knjizi u nakladničkom nizu RECIPE objavljeni su (ponovno) svi tekstovi iz navedena dva lista, kao i čitavo *Ljeporječje* – dakako u prijepisu, a doneseni su i neki preslici ilustracija ili čitavih stranica iz *Ruže* ili *Mladosti*, kako bi se moglo vidjeti kako je to sve izgledalo u izvorniku. Najviše prostora pripalo je dakako *Ruži*, koju je izdavala Literarna sekcija udruge Polet Franjevačke klasične gimnazije na Š. Brijegu (osim Literarne Polet je imao i Glazbenu sekciju, koja je svojim pjevanjem i sviranjem redovito

nastupala na brojnim priredbama i proslavama): str. 13 – 633; potom slijede prijevodi tekstova iz *Mladosti*, str. 635 – 878; te konačno *Ljeporječje*, str. 881 – 957.

Uz navedene prijevode u knjizi se nalaze i tri popratna teksta:

1. Fra Ante Marić, „Listajući širokobriježki *Ružu*, mostarsku *Mladost* i skriptu *Ljeporječje*“, str. 959 – 1013, u kojem je autor opisao osnutak gimnazije na Š. Brijegu, rad Poleta, „prve izvanškolske organizacije gimnazijalaca na Širokom Brijegu, osnovane u školskoj 1919./10. godini“ te je nastojao razriješiti brojne pseudonime, pod kojima su autori objavljivali svoje tekstove. Nije isključeno da je među njima bio i Antun Branko Šimić, ali za to nema sigurna dokaza. Autor detaljno obrađuje sve pojedine brojeve *Ruže* i *Mladosti* i daje osnovne informacije o njima. „*Ruža* je priča poletne djece, gladne djece, ona je priča poletnih profesora odgojitelja, koji su s europskih učilišta došli natrag u svoj siroti i zapušteni,

ugnjete zavičaj da ga zagrlje svojom ljubavlju, da mu kažu put dostojanstva i blagostanja“ (str. 986).

2. Dr. sc. Irina Budimir, „Jezik hercegovačke srednjoškolske periodike 20. st.“, str. 1015 – 1083. *Mladost* i *Ruža*, učenički listovi koji izlaze u Hercegovini i „dokaz (su) jednoga vremena, jedne mladosti koja djeluje u stvarateljskom zanosu bez obzira kako bismo danas vrjednovali objavljivanje tekstove kroz literarni, pjesnički ili kakav drugi kritički pristup“ (str. 1015). Autorica naglašava da je vrijeme u kojem su listovi izlazili predstavljalo „procvat nakladništva diljem Europe posebno u razvoju književnih časopisa čiji je broj izrazito velik“, a slično je bilo i u Bosni i Hercegovini. „Za vjeru i dom, bilo je geslo tadašnjih katoličkih srednjoškolskih listova, a tiskaju se već tada prevladanom tehnikom za umnažanje rukopisnih tekstova tzv. šapirografom ili hektografom“ (str. 1016). Potom slijedi detaljan prikaz *Ruže*,

Mladosti i *Ljeporječja*, osobito njihova jezika.

3. Akademik Mehmed A. Akšamija u tekstu „Hektografija“ (str. 1085 – 1098) detaljno opisuje izum hektografije ili šapirografa te način umnažanja tekstova navedenom tehnikom.

Ova iznimno opsežna knjiga spomenik je neumornome radu srednjoškolaca i njihovih učitelja, profesora i odgojitelja franjevac na početku 20. stoljeća. Moglo bi se s pravom reći da je bio posljednji trenutak da se njihovi radovi objavljeni u *Ruži* i *Mladosti* sačuvaju od propadanja, jer se izvorni tekstovi već sada teško čitaju stoga što su dobrano izbljedili, a u skoroj budućnosti neće se uopće moći čitati.

Treba zahvaliti na iznimnome trudu prije svega fra Anti Mariću, ali i dr. Irini Budimir i fra Ivanu Lovriću, koji je načinio prijelom knjige, kao i svima onima koji su sudjelovali u prijepisu tekstove iz rukopisa, to jest franjevačkim bogoslovima u Zagrebu.

fra Robert Jolić

Kako steći vrline – koje ljudi (u drugih) najviše vole

Za bolji razvoj dobrih osobina i sposobnosti

Nakon knjige autora fra Šimuna Šite Čorića *Kako uspješnije kvariti međuljudske odnose – Psihološko-teološki pristup bolestima duha*, objavljene već u dva izdanja u nakladi Glasa koncila, isti izdavač u srpnju 2024. godine objavio je njegovu knjigu *Kako steći vrline – koje ljudi (u drugih) najviše vole*. U njoj je

obrađeno petnaest najpoželjnijih ljudskih osobina, također s opisom načina kako ih steći i usavršavati. Recenzenti su i pisci Predgovora i Pogovora klinički psiholog prof. dr. sc. Krunoslav Matešić i psihijatar prof. dr. sc. Dragan Babić. Dr. Babić, u recenziji navodi: „Ova knjiga iznimno je korisna, potrebna i vrlo važna ne samo za

opću publiku, nego i za teologe, psihologe, ali i za sve stručnjake iz područja mentalnoga zdravlja u sklopu medicine kao i za studente medicinskoga, filozofskoga i zdravstvenoga fakulteta, za sve druge koji na bilo koji način sudjeluju u očuvanju što boljeg duševnog zdravlja i u oporavku od različitih duševnih poteškoća!“

Fratri se šale i smiju

U nakladi Naših ognjišta iz tiska je izašla nova knjiga fra Ivana Dugandžića „Fratri se šale i smiju. Pošalice i duhovite dosjetke među hercegovačkim fratrима”.

Riječ je o ilustriranoj zbirci šaljivih anegdota među fratrима koje je fra Ivan brižno i u iskren-

noj bratskoj radosti prikupljao i prepričavao, a sada ih i ukoričio u ovoj knjižici. U Predgovoru kaže: „Mnogi misle da je život iza samostanskih zidova smrtno ozbiljan, bez imalo šale i smijeha. Istina je posve suprotna. Rijetko gdje ima toliko bezazlene šale i radosnoga smijeha kao upravo

u samostanima i redovničkim kućama, u ovom slučaju među fratrима. A predmet i povod međusobnoga zadirkivanja, smijeha i šale može biti vrlo različit”. Upravo o toj različitosti, spontanosti, radosti i ljepoti života s našim fratrима govori ta fra Ivanova dragocjena zbirka.

Peta knjiga homilija fra Mate Tadića

U izdanju nakladničke kuće i tiskare Hercegovačkih franjevac „Fram-Ziral“ u Mostaru je 16. lipnja 2024. godine, objavljena peta knjiga homilija fra Mate Tadića iz Franjevačkoga samosta-

na u Tomislavgradu pod naslovom *Propovijedaj riječ – uporan budi*. Uvodne dijelove u misna slavlja s propovijedima autor je izrekao na naznačenim mjestima s nadnevcima od 2000. godine za proslave svetačkih blagdana,

obreda sprovoda, krštenja i vjenčanja, prigodne i međugorske s izrečenim pozdravnim, zahvalnim i oprostajnim govorima, prilogima uz manifestaciju „Dani Kola“ kao i prilogom o podrijetlu i značenju prezimena Tadić.

Koga tražite?

U nakladi Franjevačkog muzeja i galerije Široki Brijeg u kolovozu 2024., iz tiska je izašla knjiga fra Gorana Azinovića *Koga tražite?* Naime, knjiga je nastala kao sabrani

tekstovi koje je autor objavljivao na *Hrvatskoj katoličkoj mreži* svakog ponedjeljka od 19. rujna 2022. godine. Osim njih, u knjizi se nalazi i 12 nadahnutih tekstova koje je fra Goran pisao za

emisiju *Živo vrelo* Radiopostaje Mir Međugorje, a djelo završava prekrasnim *Hvalospjevom miru*. Recenzenti knjige su fra Luka Ćorić, teolog Ante Jelavić i profesorica Ivana Pervan.

Bog pita

Krajem travnja iz tiska je izašla nova knjiga fra Ike Skoke *Bog pita*. Autor je u njoj obradio 621 pitanje koje je Bog postavio u Bibliji. Knjiga je

svojevrсна zbirka tumačenja Božjih pitanja koja je sabrana od 205 tekstova, koje je fra Iko objavljivao srijedom u Večernjem listu, BiH izdanje.

Knjiga je izašla u nakladi Sveučilišta u Mostaru – PRESUM, a recenzenti knjige su prof. dr. sc. fra Franjo Vidović i prof. dr. sc. Danijel Labaš.

RASPORED OSOBLJA (17. rujna 2024.)

PROVINCIJALAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIJAL

fra Jozo Grbeš

VIKAR PROVINCIJE

fra Miro Šego

DEFINITORI

fra Mladen Vukšić
fra Danko Perutina
fra Ante Bekavac
fra Josip Vlašić
fra Slaven Brekalo

SLUŽBE

TAJNIK

fra Andrija Majić

EKONOM

fra Jure Barišić

IZASLANIK ZA BRAČU U ŠVICARSKOJ

fra Niko Leutar

TAJNIK ZA EVANGELIZACIJU I MISIJE

fra Ljubo Kurtović

TAJNIK ZA FORMACIJU I STUDIJE

fra Ante Bekavac

MODERATOR TRAJNE FORMACIJE

fra Josip Vlašić

ODGOJITELJ POSTULANATA I

SKRB ZA SJEMENIŠTARCE

fra Andrija Majić

POMOĆNI ODGOJITELJ POSTULANATA

fra Svetozar Kraljević

ODGOJITELJ NOVAKA

fra Ivan Landeka, ml.

POMOĆNI ODGOJITELJ NOVAKA

fra Marko Bandić

ODGOJITELJ BRAĆE S JEDNOSTAVNIM ZAVJETIMA

fra Josip Serđo Ćavar

POMOĆNI ODGOJITELJ BRAĆE S JEDNOSTAVNIM ZAVJETIMA

fra Renato Galić

POVJERENIK ZA SVETU ZEMLJU

fra Andrija Majić

DUHOVNI ASISTENT OFS-A

fra Josip Vlašić

DUHOVNI ASISTENT FRAME

fra Jozo Hrkać

PROMICATELJ DUHOVNIH ZVANJA

fra Jozo Hrkać

VICEPOSTULATURA "FRA LEO PETROVIĆ I 65-ORICA SUBRAĆE"

fra Miljenko Mića Stojić, vicepostulator

DELEGAT PROVINCIJE ZA ZAŠTITU MALOLJETNIKA I RANJIVIH ODRASLIH OSOBA

fra Ivan Sesar

VIJEĆA

VIJEĆE ZA DUHOVNOST

fra Josip Vlašić, pročelnik
Članovi Vijeća: Gvardijani

TAJNIŠTVO ZA EVANGELIZACIJU I MISIJE

fra Ljubo Kurtović, tajnik i promicatelj evangelizacije
Članovi Vijeća: Župnici župa povjerenih Provinciji

TAJNIŠTVO ZA FORMACIJU I STUDIJE

fra Ante Bekavac, tajnik
Članovi: Svi odgojitelji, moderator trajne formacije
i promicatelj duhovnih zvanja

VIJEĆE ZA EKONOMIJU

fra Jure Barišić, pročelnik
Članovi: samostanski ekonomi

**VIJEĆE ZA INFORMIRANJE,
KULTURNO-ZNANSTVENU I
IZDAVAČKU DJELATNOST**

fra Robert Jolić, pročelnik
fra Ante Marić
fra Ivan Ivanda
fra Miljenko Mića Stojić
fra Ante Bekavac

**VIJEĆE ZA KARITATIVNU I
SOCIJALNU DJELATNOST**

fra Slaven Brekalo, pročelnik
fra Jozo Radoš
fra Dragan Ružić
fra Nikola Rosančić

**VIJEĆE ZA KULTURNO-POVIJESNU
BAŠTINU, GRADITELJSTVO I
SAKRALNU UMJETNOST**

fra Miro Šego, pročelnik
Članovi Vijeća: Gvardijani na Širokom Brijegu
i Humcu, u Mostaru, Tomislavgradu, Konjicu,
Slanome i Dubravi,
Dodatni članovi: potrebni stručnjaci iz područja
liturgije, arhitekture, građevinarstva, sakralne
umjetnosti i konzervatorija

**VIJEĆE ZA PRAVDU, MIR I SKRB
ZA SVE STVORENO**

fra Mladen Vukšić, pročelnik
fra Stanko Mabić
fra Anthony Burnside
fra Mario Knezović
fra Jozo Hrkać

**VIJEĆE ZA PASTORALNU SKRB NA
PROMICANJU DUHOVNIH ZVANJA**

fra Jozo Hrkać, pročelnik
Duhovni asistenti Frame

FINANCIJSKO VIJEĆE PROVINCIJE

fra Jure Barišić, ekonom Provincije
fra Miro Šego, vikar Provincije, član
fra Hrvoje Miletić, član

VIJEĆE VICEPOSTULATURE

fra Robert Jolić, pročelnik
fra Miljenko Šteko
fra Ivan Sesar
fra Miljenko Stojić
fra Ante Marić

**POVJERENSTVO ZA RJEŠAVANJE STATUSA
ŠIROKOBRIJEŠKE GIMNAZIJE**

fra Jozo Grbeš, provincijal
fra Ivan Marić ml., širokobriješki gvardijan
fra Josip Vlašić
fra Ivan Penavić

USTANOVE

MIR I DOBRO, službeno glasilo

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
mostar@franjevci.info
www.franjevci.info

Odgovorni urednik
fra Jozo Grbeš, provincijal

Glavni urednik
fra Andrija Majić, tajnik Provincije

EKONOMAT

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 323-223
ekonomat.hfp@gmail.com

Ekonom
fra Jure Barišić

Adresar

ARHIV

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-488
faks: (036) 333-489

Arhivar
fra Robert Jolić

fra Ante Tomas
pomoćnik arhivara za fototeku

KNJIŽNICA

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 334-237
fraknjmo2005@gmail.com

Knjižničar
fra Ante Marić

BOGOSLOVI

Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel./faks: +387-1-29-11-931
www.fra3.net

Odgojitelj bogoslova
fra Josip Serđo Čavar

Pomoćni odgojitelj bogoslova
fra Renato Galić

NOVICIJAT

Trg sv. Ante 1
88 320 Ljubuški-Humac
tel./faks: (039) 832-583
novicijat@franjevci.info

Odgojitelj novaka
fra Ivan Landeka ml.

Pomoćni odgojitelj novaka
fra Marko Bandić

POSTULATURA

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar

Odgojitelj postulanata
fra Andrija Majić

Pomoćni odgojitelj postulanata
fra Svetozar Kraljević

SJEMENIŠTE

FRANJEVAČKO SJEMENIŠTE SINJ
Fratarski prolaz 4
21230 SINJ
frasjemeniste.sinj@gmail.com

Zadužen za sjemeništare
fra Andrija Majić

VICEPOSTULATURA

“FRA LEO PETROVIĆ I 65-ORICA SUBRAĆE”

Kardinala Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: 039-700-325; fax: 039-700-326
mostar@pobijeni.info
www.pobijeni.info

Vicepostulator
fra Miljenko Mića Stojić,

FONDOVI

FOND SOLIDARNOSTI

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 323-223
ekonomat.hfp@gmail.com

FOND ZA ODGOJ FRATARA

Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel./faks: (036) 323-223
ekonomat.hfp@gmail.com

Pomoć bližnjemu

1. MAJČINO SELO

Ustanova za predškolski odgoj i socijalnu skrb
Ul. Kralja Tomislava, 71
88266 Bijakovići-Međugorje
tel.: (036) 653-000
faks: (036) 653-020
vita@tel.net.ba
www.mothersvillage.org

Upravno vijeće
fra Branimir Musa, predsjednik
fra Dario Dodig
fra Mladen Vukšić
gosp. Mario Žilić
gđa. Andrea Bevanda

Ravnatelj
fra Dragan Ružić

2. MILOSRDNI OTAC

Udruga za pomoć u rehabilitaciji ovisnika
Kralja Tomislava 100
88266 Bijakovici-Međugorje
tel.: (036) 651567
motac@tel.net.ba
www.milosrdni-otac.com/

Predsjednik udruge
fra Dragan Ružić

3. MEĐUGORJE MIR – MAJČINO SELO

Kralja Tomislava 69
88266 Bijakovici-Međugorje
tel.: (036) 651 704,
medjugorje.caritas@tel.net.ba

Predsjednik udruge
fra Dragan Ružić

Tiskarstvo

FRAM-ZIRAL
Put za Aluminij bb
88 000 Mostar
tel.: (036) 351-281
faks: (036) 352-657
fram@fram.ba
www.fram.ba

Ravnatelj
fra Miro Šego

NAŠA OGNJIŠTA
Trg fra Mije Čuića 1
80240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-859
faks: (034) 352-808
nasa.ognjista@tel.net.ba

Ravnatelj i glavni urednik
fra Gabrijel Mioč

BRAĆA U DOMOVINI

Bosna i Hercegovina

1. HUMAC – SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba; info@franjevci-humac.info

Uprava
fra Dario Dodig, gvardijan
fra Marko Bandić, sam. vikar i ekonom

Župa sv. Ante

Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

Bratstvo

fra Dario Dodig
gvardijan, župnik
dodigdario@gmail.com

fra Marko Bandić
sam. vikar, sam. ekonom, ž. vikar,
pom. odgojitelj novaka, duh. asistent OFS-a
marko90bandic@gmail.com

fra Radoslav Dragićević
ž. vikar

fra Petar Krasić
de familia

fra Klement Galić
de familia

fra Ferdo Majić
ž. vikar

fra Rade Vukšić
de familia
andrija.vuksic@bluewin.ch

fra Andrija Nikić
de familia
nikic.andrija@tel.net.ba

Adresar

fra Petar Ljubičić
ž. vikar
fra.petar@gmail.com

fra Mladen Herceg
ž. vikar
mladen.herceg@tel.net.ba

fra Vlado Lončar
ž. vikar
vlado.loncar2@gmail.com

fra Marko Dragičević
ž. vikar
marko.dragicevic1947@gmail.com

fra Vlado Buntić
de familia

fra Ivan Matijašević
de familia

fra Ivan Landeka ml.
ž. vikar, odgojitelj novaka
fraivanl@yahoo.com

fra Franjo Markić
ž. vikar
fra.franjo.markic@gmail.com

fra Ante Vukoja
ž. vikar, duhovni asistent Frame
ante.vukoja.ofm@gmail.com

fra Vinko Baćak
ž. vikar
cikitg@gmail.com

GALERIJA "MAJKA"
Trg Sv. Ante 1
88 320 Ljubuški-Humac
tel./faks: (039) 832-581; 835-000

MUZEJ
Trg Sv. Ante 1
88 320 Ljubuški-Humac
tel./faks: (039) 832-581; 835-000
Ravnatelj: Gvardijan samostana Humac

Kuće i župe samostanskog okružja

1. DRINOVCİ - Župa sv. Mihovila Arkandela
88 344 Drinovci
tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-572

fra Josip Mioč
župnik, duh. asistent Frame
josipmiocsljajo@gmail.com

fra Dario Galić
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
dagalic987@gmail.com

2. GORICA – Župa sv. Stjepana
88 345 Sovići
tel.: (039) 670-294
zupni.ured.gorica@gmail.com

fra Marin Karačić
župnik, duhovni asistent OFS-a i Frame
marin.karacic@gmail.com

fra Goran Čorluka
ž. vikar
corluka1@gmail.com

fra Vinko Mikulić
ž. vikar

**HRVATSKA FRANJEVAČKA ARHEOLOŠKA
ZBIRKA "SV. STJEPANA PRVOMUČENIKA"**
88 345 Sovići
tel./faks: (039) 670-294

Ravnatelj
fra Ante Marić

Kustos
fra Vinko Mikulić

3. KLOBUK – Župa sv. Marka
88 324 Klobuk
tel./faks: (039) 845-096

fra Ante Kurtović
župnik, duh. asistent OFS-a i Frame
fraantekurtovic@gmail.com

4. RUŽIĆI – Župa sv. Ivana Krstitelja

88 347 Ružići
tel.: (039) 674-291

fra Tomislav Jelić
župnik, duh. asistent OFS-a i Frame
ftj.too@gmail.com

5. TIHALJINA – Župa Bezgrješnog začeca BDM

88 348 Tihaljina
tel.: (039) 673-004

fra Ljubo Kurtović
župnik, duh. asistent OFS-a i Frame
ljkurtovic96@gmail.com

6. VELJACI – Župa sv. Ilije Proroka

88 326 Vitina
tel.: (039) 841-801
zupni.ured.veljaci@tel.net.ba

fra Željko Grubišić
župnik, duh. asistent OFS-a
zeljko.grubisic@tel.net.ba

fra Branimir Musa
ž. vikar, duhovni asistent Frame
branemusa@net.hr

7. VITINA – Župa sv. Paškala

88 326 Vitina
tel./faks: (039) 841-890

fra Stanko Mabić
župnik, duh. asistent Frame
stanko.mabic@tel.net.ba

fra Ivan Boras
župni vikar, duh. asistent OFS-a
fraivanboras@gmail.com

**2. KONJIC – SAMOSTAN
SV. IVANA KRSTITELJA**

Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Župa sv. Ivana Krstitelja

Omladinska 1.
88 400 Konjic
zukonjic@gmail.com
tel./faks: (036) 730-653

Bratstvo

fra Ferdo Boban
gvardijan
ferdoboban46@gmail.com

fra Drago Vujević
župnik, sam. vikar, sam. ekonom
adresanovadrigo@gmail.com

3. MOSTAR – SAMOSTAN SV. PETRA I PAVLA

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 327-348

Uprava
fra Danko Perutina, gvardijan
fra Ante Marić, sam. vikar i ekonom

Župa sv. Petra i Pavla

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 334-231
www.franjevci-mostar.info
zupasvpetraipavla@gmail.com

Bratstvo

fra Jozo Grbeš
provincijal

fra Danko Perutina
gvardijan, definitor, župnik,
dperutina@gmail.com

fra Mijo Križanac
časni brat

fra Ivan Bebek
de familia

fra Ljubo Lebo st.
ispovjednik

fra Svetozar Kraljević
ž. vikar, voditelj Dompesa, pomoćni odgojitelj
postulanata
fr.svetozar@gmail.com

Adresar

fra Ante Marić
sam. ekonom, ž. vikar, provincijski knjižničar
fraante.maric@tel.net.ba

fra Ante Tomas
pomoćnik arhivara za fototeku
ante.tomas@gmail.com

fra Marko Jurić
ž. vikar
fra.markojuric@gmail.com

fra Robert Jolić
ž. vikar, arhivar provincije
rjolic@tel.net.ba

fra Andrija Majić
tajnik Provincije, odgojitelj postulanata, ž. vikar
andrija.majic36@gmail.com

fra Tomislav Crnogorac
ž. vikar, duh. asistent Frame
tomo.crnogorac30@gmail.com

fra Fran Ćorić
ž. vikar
fr.coric@gmail.com

fra Ante Kelava
ž. vikar, duhovni asistent OFS-a
ante.kelava1@gmail.com

fra Mario Kvesić
časni brat

fra Alen Barać
časni brat s privremenim zavjetima

Kuće i župe samostanskog okružja

1. ČERIN – Župa sv. Stjepana
88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139
zupni.ured-cerin@tel.net.ba

fra Velimir Bagavac
župnik, duh. asistent Frame
velimirbagavac@yahoo.com

fra Tomislav Sablje
ž. vikar
tomislavsablje@gmail.com

fra Stjepan Neimarević
ž. vikar

fra Branimir Novokmet
ž. vikar
fbranekmet@gmail.com

2. ČITLUK – Župa Krista Kralja
88 260 Čitluk
tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
faks: (036) 640-018
zupa.citluk@tel.net.ba

fra Miro Šego
vikar Provincije, župnik, duh. asistent OFS-a
miro.sego1@tel.net.ba

fra Ivan Slišković
ž. vikar, duh. asistent Frame
ivan.slija@gmail.com

fra Slaven Tomić
ž. vikar
slaventomic@gmail.com

3. GORANCI – Župa Uznesenja BDM
88 000 Mostar
tel.: (036) 381-102

fra Ivan Ivanda
župnik
ivan.ivanda@gmail.com

4. GRADNIČI – Župa sv. Blaža
88 260 Čitluk
tel./faks: (036) 642-006

fra Nikola Rosančić
župnik, duh. asistent OFS-a i Frame
nikolarosancic@gmail.com

5. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova apostola
Gospin trg 1
88 266 Međugorje
tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-333
faks: (036) 651-444
www.medjugorje.hr

fra Zvonimir Pavičić
župnik, duh. asistent OFS-a
zvonimir.pavicic@gmail.com

fra Ivan Dugandžić
ž. vikar
fra.ivan.dugandzic@gmail.com

fra Karlo Lovrić
ž. vikar
karlo.lovric@medjugorje.hr

fra Slavko Soldo
ž. vikar
slavko.soldo.ss@gmail.com

fra Jozo Grubišić
ž. vikar
jozo34095@gmail.com

fra Dragan Ružić
ž. vikar, ravnatelj Majčina sela
druzic@libero.it

fra Josip Marija Katalinić
časni brat

fra Jure Barišić
ž. vikar, ekonom Provincije
jure.barisic79@gmail.com

fra Antonio Primorac
ž. vikar, osobni tajnik apostolskog vizitatora
toniprimorac3@gmail.com

fra Ivan Hrkać
ž. vikar
ivan.hrkac.fra@gmail.com

fra Marin Mikulić
ž. vikar, duh. asistent Frame
mmikulic429@gmail.com

Samostan školskih sestara franjevk
Donji Barači 8
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578

Duhovnik
fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

**4. ŠIROKI BRIJEG –
SAMOSTAN UZNESENJA BDM**
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

Uprava
fra Ivan Marić ml., gvardijan
fra Augustin Čordaš, sam. vikar
fra Ante Penava, ekonom

Župa Uznesenja BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936

Bratstvo

fra Ivan Marić ml.
gvardijan, župnik
maric.iko@gmail.com

fra Dane Karačić
ž. vikar
fradanek@gmail.com

fra Ante Penava
sam. ekonom, ž. vikar
tonipenava@gmail.com

fra Stanko Banožić
ž. vikar
stanko.banozic@hotmail.com

fra Valentin Vukoja
ž. vikar
metaljke@gmail.com

fra Miljenko Mića Stojić
vicepostulator, ž. vikar
www.miljenko.info

fra Augustin Čordaš
sam. vikar i ž. vikar
gusta432@gmail.com

fra Džoni Dragić
ž. vikar
dzoni_mo@hotmail.com

Adresar

fra Franjo Ćorić
ž. vikar
frafranjojcoric@gmail.com

fra Ivan Crnogorac
ž. vikar, duh. asistent Frame
ivan.crnogorac73@gmail.com

fra Željko Tomić
ž. vikar
zeljko20016@gmail.com

fra Petar Topić

**FRANJEVAČKI MUZEJ I
GALERIJA ŠIROKI BRIJEG**
Kardinala Al. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 702-922; 705-816
franjevacka.galerija@gmail.com
www.fmg-sb.com

Ravnatelj: Gvardijan samostan Široki Brijeg

Kuće i župe samostanskog okružja

1. POSUŠJE - Župa Bezgrješnog začeca BDM
88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79

fra Mladen Vukšić
definitior, župnik
framladenvuksic@gmail.com

fra Ante Leko
ž. vikar

fra Ivan Landeka st.
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
ivan.landeka@tel.net.ba

fra Jozo Hrkać
ž. vikar, područni asistent Frame
jozohrkac@gmail.com

fra Robert Pejić
ž. vikar, duh. asistent Frame
fr.robertpejic@gmail.com

fra Alojzije Slavko Anđelić
ž. vikar
fr.alojzije@gmail.com

**FRANJEVAČKI MUZEJ
"U KUĆI OCA MOJEGA"**
Trg fra Grge Martića 1, 88 240 Posušje
tel: (039) 685 – 295

2. IZBIČNO – Župa sv. Josipa Radnika
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500

fra Robert Kiš
župnik
zupniuredizbicno@gmail.com

3. KOČERIN – Župa sv. Petra i Pavla
88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300

fra Mario Knezović
župnik, duh. asistent Frame
fra.mario@tel.net.ba

fra Velimir Mandić
ž. vikar, duh. asistent OFS-a
velimir.mandic@tel.net.ba

4. LJUTI DOLAC – Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com

fra Ignacije Alerić
župnik
ignacije.aleric@gmail.com

5. POLJA, MASNA LUKA – Kuća molitve
Kapelanija sv. Ilije Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100

fra Josip Vlašić
kapelan Polja, voditelj
josipvl@gmail.com

fra Marko Galić
časni brat, provincijski krojač
galicmarko13@gmail.com

fra Ante Mitar

6. POSUŠKI GRADAC – Župa sv. Franje Asiškog

88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com

fra Petar Drmić
župnik, duhovni asistent OFS-a i Frame
petar.drmic@tel.net.ba

7. RAKITNO – Župa sv. Ivana Krstitelja

88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533

fra Vlatko Soldo
župnik
vladosoldo25@gmail.com

8. RASNO – Župa sv. Franje Asiškog

88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555

fra Stipe Biško
župnik
stipe.bisko@gmail.com

**5. TOMISLAVGRAD –
SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA**

Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808
www.samostan-tomislavgrad.info

Uprava
fra Bože Milić, gvardijan
fra Hrvoje Miletić, sam. vikar i ekonom

Župa sv. Mihovila Arkandela

Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

Bratstvo

fra Bože Milić
gvardijan
boze.milic@gmail.com

fra Hrvoje Miletić
župnik, sam. ekonom, sam. vikar, duh. asistent
OFS-a
miletichrvoje@yahoo.com

fra Ante Ivanković
de familia

fra Gabrijel Mioč
ž. vikar

fra Luka Zorić
de familia
zoricluka654@gmail.com

fra Ante Pranjić
ž. vikar
a.pranjic@gmx.net

fra Josip Jolić
de familia
jozo.jolic@tel.net.ba

fra Stjepan Martinović
ž. vikar
stjepan.martinovic61@gmail.com

fra Radomir Krišto
časni brat

fra Mate Tadić
ž. vikar
mathetaus@gmail.com

fra Nikola Jurišić
ž. vikar, duhovni asistent Frame
njurismic992@gmail.com

FRANJEVAČKI MUZEJ TOMISLAVGRAD

Trg Mije Čuića 2
80 240 Tomislavgrad
Ravnatelj: Gvardijan samostana Tomislavgrad

Kuće i župe samostanskog okružja

1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog

80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054

Adresar

fra Stipe Marković
župnik, duh. asistent Frame
markovicstipe52@gmail.com
bukovicazupa@gmail.com

fra Jozo Radoš
ž. vikar, ravnatelj „Kapi ljubavi“

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova
80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba

fra Mario Ostojić
župnik, vojni kapelan, duh. asistent Frame
mario.ofm@gmail.com

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja
80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105

fra Mladen Rozić
župnik
mladen.rozic@tel.net.ba

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM
80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043

fra Sretan Ćurčić
župnik, duh. asistent Frame
sretan.curcic@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Padovanskog
80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100

fra Anthony Burnside
župnik, duh. asistent Frame
asburnsi@bih.net.ba

HRVATSKA

Pozivni telefonski broj 00385

1. BADIJA – SAMOSTAN GOSPE OD ANĐELA
pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561

fra Ivan Sesar
upravitelj samostana Badija,
delegat Provincije za zaštitu maloljetnika i ranjivih
odraslih osoba, delegat Gen. ministra za Albaniju
i Crnu Goru te gen. vizitator Provincije Presvetog
Otkupitelja
isesar21@outlook.com

2. SLANO – SAMOSTAN SV. JERONIMA
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

Uprava
fra Stipan Klarić, gvardijan
fra Damjan Perić, sam. vikar i ekonom

1. Slano
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277
samostan.slano@gmail.com

fra Damjan Perić
časni brat, vikar, ekonom
rujan.kuk.@gmail.com

fra Stipan Klarić
gvardijan, župnik
stipanklaric@gmail.com

fra Ante Medić
de familia
ante.medic350@gmail.com

fra Mijo Pinjuh
de familia
fra_mico@bluewin.ch

fra Stipe Pervan
de familia

2. Ošlje
tel.: 020 / 752-655
20 205 Topolo

fra Stipan Šarić
župni upravitelj: Ošje i Topolo
stipansaric@gmail.com

fra Ivan Marić st.
župni upravitelj: Smokovljani i Lisac
imaric1967@gmail.com

3. OREBIĆ - SAMOSTAN UZNESENJA BDM

Celestinov put 6 - 20250 OREBIĆ
tel. 020 - 713 075

fra Šimun Romić
upravitelj samostana
simonrezani@gmail.com

fra Milan Jukić
časni brat, čuvar muzeja i galerije

fra Venancije Malić

4. ZAGREB – SAMOSTAN BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM

Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel.: (01) 29-11-931
faks: (01) 29-11-935
www.herc-fra3.net

Uprava
fra Slaven Brekalo, gvardijan
fra Ante Bekavac, sam. vikar i ekonom

Bratstvo

fra Slaven Brekalo
gvardijan, duh. asistent OFS-a

fra Josip Serđo Ćavar
odgojitelj bogoslova
serdjo_cavar@yahoo.com

fra Šimun Oreč
ispovjednik
fr.simun.orec@gmail.com

fra Slavko Antunović
ispovjednik

fra Jozo Zovko
ispovjednik
padre.jozo@gmail.com

fra Zoran Senjak
ispovjednik
zo.senjak@gmail.com

fra Ante Bekavac
definitor, ispovjednik, profesor, sam. vikar i ekonom
antebekavac@gmail.com

fra Renato Galić
pomoćni odgojitelj bogoslova,
duh. asistent Frame i bolnički kapelan
renatogalic26@gmail.com

fra Alen Pajić
alen.pajic88@gmail.com

fra Robert Cvitanović
bogoslov
robo.cvita@gmail.com

fra Josip Stanić
bogoslov
stanicjosip98@gmail.com

fra David Slišković
bogoslov
davidsliskovic@gmail.com

fra Ante Radoš
bogoslov
radosante1@gmail.com

fra Ivica Zovko
KUĆA SV. FRANJE
Dom za starije i nemoćne osobe
Sv. Izidora 5, Odra
10 020 Novi Zagreb
trajni đakon, na liječenju
ivica.zovko@zg.t-com.hr

GOSPIĆKO-SENJSKA BISKUPIJA

fra Draženko Tomić
župnik župe Uznesenja BDM u Brinju i exuredno
upravitelj župa Sv. Antuna Padovanskog u Letincu i
Sv. Ivana Krstitelja u Lipicama.
drazenko_t@yahoo.com

Adresar

BRAĆA U ZAPADNOJ EUROPI

AUSTRIJA

Pozivni telefonski broj 0043

Župe

1. MARIA SAAL
Tanzenberg 1
9063 MARIA SAAL

fra Franjo Vidović
profesor, rektor, župnik
franjo.vidovic@tanzenberg.com

ITALIJA

Pozivni telefonski broj 0039

**SAMOSTAN SV. ANTE – Međunarodni zavod
Anotonianum (Collegium S. Antonii Patavini in
Urbe)**

Via Merulana 124 B
00185 ROMA

fra Miljenko Šteko
gvardijan guardcisa@gmail.com
tel. +39 06 70373470
miljenko.steko@medjugorje.hr

fra Perica Ostojić
student
pegaostojic@gmail.com

SAMOSTAN SV. GRGURA VII
Via del Cottolengo, 4
00165 ROMA

fra Antonio Petric
bogoslov

Generalna Kurija
Via S. Maria Mediatrice 20
00165 ROMA

fra Vjekoslav Miličević
tajnik Generalnog ministra
fravjekom@yahoo.com

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE

1. AUGSBURG
Alte Gasse 15-A
86152 Augsburg
tel.: (0821) 519-802; 581-839
faks: (0821) 582-702
www.hkm-augsburg.de

fra Ivan Čilić
voditelj misije
ICilic@gmx.de

fra Mate Logara
kapelan u misiji
matelogara@yahoo.com

fra Tomislav Puljić
misionar
tomislavpuljic@yahoo.com

2. NERSINGEN
NEU – ULM
Alte Landstr. 3
89 278 NERSINGEN
tel.: 0049 – 7308 - 7734
www.hkm-neu-ulm.webnode.com

fra Ivan Leutar
voditelj misije
leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN
Rielasingerstr. 41
78224 Singen
tel: (07731) 66-353
fax: +49 – 7731 – 749 – 464.
www.hkmsingenvillingen.de
info@hkmsingenvillingen.de
stan: Pfarrhaus St. Nikolaus, Singenerstrasse 14
78315 Böhringen Radolfzell

fra Robert Crnogorac
voditelj misije
robert.crnogorac@gmx.de

ŽUPE

AUGSBURG

Inningerstrasse 29
86179 AUGSBURG
tel.: (0821) 881-103; faks: (0821) 883-254

fra Mate Čilić
župnik
mate.cilic@bistum-augsburg.de

TÜBINGEN

Wilhelmsstift Tübingen
Collegiumsgasse 5
72070 Tübingen

fra Ivan Penavić
student
ivanpenavic@gmail.com

ŠVICARSKA

Pozivni telefonski broj 0041

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE

1. AARAU

Bahnhofplatz 1
5400 BADEN
tel.: 062-8220474
faks: 062-8225775

fra Niko Leutar
voditelj misije

Tödistrasse 21
5430 WETTINGEN
nleutar@bluewin.ch

2. BASEL

Allmendstrasse 36
CH - 4058 Basel
tel: 0041 61 692 76 40
stanko.cosic@rkk-bs.ch

fra Stanko Ćosić
voditelj misije
stenx84@gmail.com

3. BERN

Quartiergasse 12
3013 Bern
tel.: (031) 331-56-52
faks: (031) 332-12-48
www.hkm-bern.com

fra Antonio Šakota
voditelj misije
tonisakota@gmail.com

fra Gojko Zovko
goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD

Klösterliweg 7
8500 Frauenfeld
mob.: +41 79 101 42 84
hkmfrauenfeld@bluewin.ch
www.hkm-frauenfeld.ch

fra Mika Stojić
voditelj misije
mika.stojic@gmail.com

5. GRAUBÜNDEN

Kath. Kroatenmission
Postfach 307
7004 Chur

fra Zlatko Ćorić
voditelj misije
z.zlatko7@gmail.com

6. LAUSANNE - WALLIS

Terbingerstr. 51a
CH - 3930 Visp

fra Vladimir Ereš
fra.vlado@gmx.ch

7. LUZERN

Hrvatska katolička misija
Kath. Kroatenmission
Matthofring 2/4
CH - 6005 Luzern
Tel.: 0041 41 360 04 47; 041 360 15 04
www.hkm-luzern.ch
hkm.luzern@bluewin.ch

Adresar

fra Branko Radoš
voditelj misije
branko.rados@gmx.ch
Mob.: 0041 79 541 35 08

8. SOLOTHURN

HKM Solothurn
Reiserstrasse 83
CH-4600 Olten
tel.: 0041-62-2964100
faks: 0041-62-294101

fra Šimun Ćorić
voditelj misije
s_coric@bluewin.ch

9. ST. GALLEN

Paradiesstrasse 38
9000 St. Gallen
tel.: (071) 277-83-31
faks: (071) 277-83-36
info@hkm-stgallen.ch; www.hkm-stgallen.ch

fra Marinko Šakota
voditelj misije
marinko.sakota@medjugorje.hr

10. TICINO

Al Mai 18
6528 Camorino
tel.: (091) 840-23-06
faks: (091) 840-29-05

fra Slaven Mijatović
voditelj misije
slavenmijatovic777@gmail.com

11. ZUG

Landhausstr. 15
6340 Baar Zg
tel.: (041) 767-71-43
faks: (041) 767-71-44
hkm@zg.kath.ch

fra Vine Ledušić
voditelj misije
vineledui@yahoo.it

Langgasse 18
6340 Baar Zg

tel.: (041)763-11-86
mob.: 0041/799391393
slavko.antun@gmail.com
slavko.antunovic@ka.htnet.hr

12. ZÜRICH

Kroatische kath. Mission - Zürich
Schlossgasse 32
8003 Zürich
tel.: (044) 455-80-60
faks: (044) 461-19-39
hkm.zuerich@bluewin.ch; www.hkmzuerich.ch

fra Ivan Prusina
voditelj misije
ivan.prusina@bluewin.ch

fra Goran Azinović
misionar
azinus@gmail.com

fra Iko Skoko
misionar
ikoskoko@gmail.com

ŽUPE

1. NETSTAL, Gl

Kreuzbühlstr. 9
8754 NETSTAL, Gl
tel.: (055) 640-17-75
faks: (055) 640-57-03

fra Ljubo Leko
župnik župe Netstal i ž. upravitelj župe Glarus
ljubo.leko@bluewin.ch

BRAĆA U KUSTODIJI

Hrvatska franjevačka kustodija Svete Obitelji

4848 South Ellis Avenue
Chicago, IL 60615
773-536-0552

kustos: fra Marko Puljić-Vlahić, ofm
markopofm@gmail.com
chicagoofm@gmail.com
www.crofranciscans.com

FRANJEVAČKI SAMOSTAN SV. ANTE

4848 South Ellis Avenue
Chicago, IL 60615
773-373-3463
chicagoofm@gmail.com

fra Josip Nenad Galić
gvardijan
josephgalic@aol.com

fra Marko Puljić-Vlahić
markopofm@gmail.com
fra Pavao Maslač
pmaslach1951@gmail.com

fra Zvonimir Kutleša
zkutlesa@yahoo.ca

fra Danijel Sentić
bogoslov
danijel.sentic@hotmail.com

fra Jakov Jure Nikolić
bogoslov
jure.rkz@gmail.com

HRVATSKI ETNIČKI INSTITUT

4851 South Drexel Boulevard
Chicago, IL 60615
773-536-0552

fra Antonio Musa
ravnatelj
fr.antoniomusa@gmail.com
hei@dijaspora.hr
www.croatian-institute.org

**HRVATSKA ŽUPA
SV. ĆIRILA I METODA**

502 West 41st Street
Cardinal Stepinac Place
New York, NY 10036
Tel: (212) 563-3395
Fax: (212) 868-1203

fra Nikola Pašalić
župnik
kuca502@gmail.com

fra Lovro Šimić
ž. vikar, ravnatelj Hrvatske škole
fralovro13@gmail.com

HRVATSKA ŽUPA SV. JERONIMA

2823 South Princeton Avenue
Cardinal Stepinac Way
Chicago, IL 60616
Tel: (312) 842-1871
Fax: (312) 842-6427
stjeromecroatian@gmail.com
www.stjeromecroatian.org

fra Antonio Musa,
župnik
fr.antoniomusa@gmail.com

fra Gabrijel Škibola,
ž. vikar
gabrijelskibola@gmail.com

fra Ante Begić
ž. vikar
antebbegic@gmail.com

HRVATSKA ŽUPA SRCA ISUSOVA

2864 East 96th St.
Chicago, IL 60617
Phone: (773) 768-1423
Fax: (773) 768-3750

fra Stephen Bedenikovich
župnik
sbofm26@comcast.net
www.sacredheartcroatian.org

fra Luka Ćorić
ž. vikar
lukacoric25@gmail.com

HRVATSKA MISIJA BL. ALOJZIJA STEPINCA

6346 NORTH Ridge Avenue
Chicago, IL 60660
Tel: (773) 262-0535
Fax: (773) 262-4603

fra Dražan Boras
župnik
brljica@yahoo.com
www.blessedstepinac.com

HRVATSKA ŽUPA SRCA ISUSOVA

917 North 49th Street
Milwaukee, WI 53208-3017
Phone: 414-774-9418
Fax: 414-774-7406

Adresar

fra Dragan Bolčić
župnik
draganbolcic@gmail.com
www.sacredheartmilwaukee.org

HRVATSKA ŽUPA SV. JOSIPA
2112 South 12th Street
St. Louis, MO 63104
Tel: (314) 771-0958
Fax: 314-771-0958

fra Stjepan Pandžić
župnik
fr.pandzic@gmail.com

KANADA

HRVATSKO FRANJEVAČKO SREDIŠTE I ŽUPA KRALJICE MIRA
9118 Winston Churchill Boulevard
Norval, ON, L0P 1K0
Tel: 905-456-3203
Fax: 905-450-8771
cfcnorval@gmail.com
www.norvalqueenofpeace.com

fra Robert Kavelj
župnik
kaveljlith@gmail.com

fra Stipe Rotim
ž. vikar
stipe.rotim13@gmail.com

fra Ljubo Branimir Lebo
ž. vikar
ljubo@cogeco.net

HRVATSKA ŽUPA SV. OBITELJI
180 Schweitzer Street
Kitchener, ON, N2K 2R5
Tel: (519) 743-7121
Fax: (519) 571-0115

fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic61@gmail.com

HRVATSKA ŽUPA SV. LEOPOLDA MANDIĆA
2889 Westminster Drive
London, ON N6N 1L7
Tel: (519) 681-8472;
Fax: (519) 681-2120

fra Ivica Majstorović
župnik
frivicam@hotmail.com

HRVATSKA ŽUPA SV. FRANJE ASIŠKOGA
1701 Turner Road
Windsor, Ont. N8W 3J9
Tel. 519-252-6871

fra Miro Grubišić
župnik
framiro@sentex.ca

HRVATSKA ŽUPA SV. NIKOLE TAVELIĆA
4990 Place de la Savane
Montreal, Quebec, H4P 1Z6
Tel: 514 -739-7497
Fax: 514 -737-6803

fra Stipe Renić
župnik
stiperenic@yahoo.com
croatianchurchmtl@gmail.com
www.croatianchurchmtl.ca

CONGO

La province St Benoit l'Africain
Av. Likasi 636, Lubumbashi
R.D. Congo

fra Pero Čuić
pperocuic@yahoo.fr

SVETA ZEMLJA

Terra Sancta College
2, Keren Hayesod Street
P.O.B. 871
91008 Jerusalem
ISRAEL

fra Željko Barbarić
sam. ekonom, profesor, duhovnik bogoslova,
povjerenik CTS za zaštitu maloljetnika i ranjivih osoba
zeljkobarbaric@gmail.com

